

Fabrikalardan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek!

İŞÇİNİN SESİ

TKP—*İşçinin Sesi* işçinin partisi!
Yıl:13, Sayı:331, 17 Haziran 1987

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİNİ KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

Burjuvazinin durumu hızla kontrolden çıkmaya doğru ilerliyor, sınıf savaşımı yükseliyor.

ENGELLERİ AŞARAK KRİZ YILINA DOĞRU İLERİ!

Türkiye bir dönemeç daha aldı. Ekonomik, toplumsal, siyasal kriz hızla yakınlaşıyor. Alt sınıflar artık eskisi gibi yaşamak istemediklerini defalarca ortaya koydular. Alınan dönemeçte görülen o ki, üst sınıflar, eski yöntemlerle yönetmekte ciddi bir krize doğru gidiyorlar.

Basın, bir süredir dünü bugünü, ekonominin nereye gittiğini, vb. tartışıyor. Hasan Cemal, 9 Haziran tarihli *Cumhuriyet*'te "Türkiye, demokratikleşme sürecinde yeni bir aşamaya doğru yol alıyor. Siyasal açıdan ülkemizin çok ilginç bir dönemi yaşayacağı son derece açık" diyor.

Burada satırlara yansıyan, Türkiye toplumunun bir dönemeci daha döndüğüdür. Bu virajın alınmasıyla birlikte toplumdaki, burjuvazinin karşı karşıya olduğu çelişkiler yumağı da basında ayna gibi yansımaya başladı.

Çelişkiler düğüm düğüm

Türkiye burjuvazisinin arap saçına dönmüş çelişkileri her alanda yansımaktadır.

Ekonomide, TÜSİAD ve İSO gibi tekel üst örgütleri son zamanlarda iç borçlanma üzerine getirdikleri görüşlerde "hazine ve KİT'lerin iç borçlanma yoluyla *özel kesimin* fonlarına el koyduğundan" şikayet ediyorlar. Devlet tahvillerinin faiz oranının yüksek olmasının, özel sektörün devlet tekelleriyle "rekabet" gücünü ortadan kaldırdığını belirterek, özel tekellere döviz endeksli tahvil izni verilmesini istiyorlar.

Devlet-özel çekişmesi, şimdi sayısı 121'i bulan "fon"larda biriken 3,235 milyarlık sosyal sermayeye *kimin* el koyacağı üzerine kopan tartışmada yansıyor. TİSK'in "süper emeklilik" tasarısına, işverenlerden daha fazla para alınacağı ve SSK'ya gelir yaratacağı gerekçesiyle karşı çıkması da aynı madalyonun bir başka yüzüdür.

Bu arada ticaret sektöründen yükselen feryatlarda, "peşin vergi" uygulamasıyla kendine gelir aktaran devletin, şimdi borçlu çıktığı, bu borcun gelecek yıl vergiden düşüleceğini söyleyerek 1 trilyonu bulan paranın "üstüne yattığı" ifade ediliyor. Tarım kapitalistlerinin bu kez tahılda taban fiyatların yükseltilmesi için sürdürdükleri kavga da cabası.

Başka çekişmeler de var. Örneğin silahlı kuvvetleri güçlendirme vakıflarının tek bir örgütte birleştirilmesini öngören ve ilk anda bir vakıftan şiddetli bir muhalefetle karşılaşan yasa tasarısıyla, ASELSAN gibi askeri endüstriyel kompleks işletmelerinin devletin daha güçlü denetimine sokulması düşünülüyor. Bu arada OYAK'ın bir devlet sırrı gibi saklı tutulan genel kurulunda hükümet temsilcisinin, OYAK'ı pazarda bazı yerlerden çekilmeye çağırdığı vb. de biliniyor.

Burjuvazi içinde, ekonominin merkezileştirilmesi süreci ilerlerken kimin nereden ne ölçüde pay alacağının kavgası hiç soğumadan sürüyor.

Dış pazarların arka arkaya yitirilmesi, yatırımcı firmaların teker teker memlekete "avdet etmesi"(!) bir yandan sorun olurken, öte yandan da Türkiye kapitalizminin gözünü *esas* olarak nereye çevirmesi gerektiğinin kavgası, geçenlerde Türkiye Odalar va Borsalar Birliği'nde su yüzüne çıktığı gibi, "ilahi" ve "irtica" tartışması kılıfıyla veriliyor. "Aydınlar ocağı mı batılılar ocağı mı" hırlaşmasının arka planında bu var.

Bütün bu hırgür içinde liberallerin, "Türkiye ekonomisi nereye gidiyor?" diye sorular sorması elbette yersiz değildir.

Türkiye ekonomisi, 1988 kriz yılına doğru hem de dolu dizgin yol almaktadır. Yılın ilk beş ayı içinde enflasyon, hükümetin bütün yıl için öngördüğü %20 oranını aşmıştır. Darphane işe boğulmuş bir matbaa gibi çalışmakta, karşılıksız para basmaktadır. Devletin gelirleri ile giderleri arasındaki uçurum hızla büyümekteyken, iç borçlar 2 trilyonu, dış borç da 36 milyar doları bulmuştur. Temmuz ayından itibaren uluslararası para örgütü IMF ile görüşmeler başlayacaktır. IMF'nin ne gibi "ilaçlar" önereceği halkın bildiği bir "sır"dır.

Bu arada dışa açılma, burjuvazi açısından o denli nesnel bir zorunluluktur ve öylesine gerekli bir çabadır ki, bir çok mal iç pazardaki fiyatının bir kaç katı ucuzuna ihraç edilmektedir. Maksat "rekabet gücü" kurtulsun!

Bunu yapacağım diye işçi sınıfı ve emekçi halkın iş ve yaşam koşullarını akıl almaz ölçüde kötüleştiren burjuvazi,son olarak sendikaların parasına göz dikti. Sendikalar yasasında yapılması planlanan bir değişiklikle, piyasada satılamayan tahvil ve bonoları işçi sendikalarına zorla satmaya, onları böylece maddi güçlerinden yoksun bırakmaya çalışacaklar!

Gözü emperyalistleşme ihtiyacı ile iyice dönmüş burjuvazinin istediği çok şey var ama gücü yine de bunlara yetmiyor, o emperyalistleşemiyor. Beceremediklerinin tablosu epey kabarıktır. Tevfik Ertüzün 6 Haziran tarihli *Tercüman*'da bu durumu şöyle anlatıyor:

"... Bugün ülkede geniş ölçüde huzur ve güven ortamı kurulmuş olmasına rağmen, iktisadi açıdan istikrara dönük bekleyişler sağlanamamıştır.

"Ekonomimiz, bugün fevkalede olumlu bir dış konjonktürden yeterince yararlanamamaktadır.

"(...)

"Bugün dışa açılmasının sonucu olarak ekonomimiz dış şoklara karşı savunmasız hale gelmiştir."

Türkiye kapitalizminin ekonomideki bunalımı siyasal toplumsal yaşamda da yansımasını bulmaktadır.

İktidar partisi içinde kliklerin çatışmaları son olarak Taşar-Güzel kavgasında ortaya çıkarken, parti içinde "Batıcı" liberallerle "islam" pazarı yanlılarının kapışması giderek yakınlaşıyor.

Sosyal demokrasinin uyuz partileri olan SHP ve DSP'de iç çatışma belediye seçimlerinden sonra oldukça yoğunlaştı. SHP'de klikten geçilmezken, radyasyonlu çocuk gibi doğan DSP, habire amip gibi bölünüyor.

Eski MSP'liler Refah Partisi içinde kendilerine yer açmaya çalışırken, MHP'nin devamı olan MÇP'de Türkeş'in oğluyla yeni başkan birbirini yiyor. DYP'de ise şimdilik bir çatlak su yüzüne çıkmadı.

"Aceleye getirmeyelim"

Burjuvazinin siyasetteki çelişkiler yumağı en güzel anayasa ve seçim tartışmalarında yansıyor. ANAP'ın yıpranması karşısında toplumda ciddi bir iktidar adayı "muhalefet"e gerek duyan burjuvazi, bu amaçla faşizm döneminin geçici 4. maddesini anayasadan sildi. Ama bunu yaparken bir de referandum diye bir derdi başına sardı.

Özellikle yerel seçimlerden sonra, sağdaki DYP'nin dişe dokunur bir güç olarak ortaya çıkmasına karşın, burjuvazinin soldaki sübabı olan sosyal demokrat partilerin durumunda bir kötüye gidişin görülmesi, bu durumda bazı hesapları alt üst etmiş görünüyor.

Mümtaz Soysal'ın "en aşağıdakilerin" "en yukarıdakiler"den *başka* şeyleri tartıştığını söylemesinin ardından İlhan Selçuk bir yazı yazdı ve dünyanın en sıcak bölgesi olan Ortadoğu'da, "yüzde 50'ye doğru tırmanan enflasyonla yüklü, Ege-Kıbrıs-Güneydoğu'da dış gerilimle kuşatılmış bu ülkede yasaklı liderler konusunda üç ay sonra referanduma gidiliyor, daha dört yıl önce askeri yönetimin yaptığı anayasa değiştiriliyor. Yaşadığımız süreci rahat bir doğallığın yolunda yürüyüş saymak akıl kârı değil...Önümüzdeki genel seçimleri kaybetmek Özal için talih olacaktır. Türkiye'de seçim yitirmenin kimi zaman kazanmaktan daha hayırlı olacağını yakın tarih hepimize öğretmedi mi?" diye akıl veren bir "eleştiri" getirdi.(*Cumhuriyet*, 9 Haziran 1987)

Bu uyarının anlamı açıktır: Bu patlayıcı koşullar altında yapılacak referandum beklenenden *başka* sonuçlar yaratırsa(!) durumlar kötü olabilir. Seçimlere gidilip "zinde"(!) burjuva güçlerle iktidar tazelenirse olabilecek olaylardan sıyrılınmış, halkın öfkesi düzen içinde tutulmuş olur.

Doğaldır ki, binlerce halk çocuğu zindanlarda çürütülür, yasaklı tutulurken, işçi ve emekçi halk, yalnızca burjuva liderlerin yasaklarının kaldırılmasına değil, *bütün* burjuva liderlerin siyaset yapmasına, düzenin kendisine karşı çıkabilir. Kağıt üstünde evet-hayırdan başka bir seçenek vermeyen ve bu nedenle burada demokratikliği ayrıca tartışmalı olan bu referandum süreci, her şeye karşın, yaygın bir halk protestosuna dönüşebilir. "Eli kanlı Demirel'e de Maraş katliamının sorumlusu Ecevit'e de 12 Eylül'den bu yana anamızı ağlatan Özal'a da hayır!" belgileri meydanları dolduruverir. "Zindanlar boşalsın belgisi" onbinleri yüzbinleri sokağa döken sihirli bir çağrı haline gelebilir. Bu nedenle, halka fazla "yetki"(!) vermeye de gelmez hani! Sosyal demokratların halktan ve halk hareketinin girişiminden duyduğu bu korkuyu Deniz Baykal şöyle anlatmış:

"Sadece dört kişinin yasağını kaldırmayan bir halk, başkasına da yasak koyma tercihi içine girebilir. Onun için işin özü yanlıştır."

Avukat Turgut Kazan da bir yazısında "insanların seçilme hakkını oylamaya sunmak, yargı yetkisini halka bırakmak olur. Oysa yargı yetkisi yalnız yasa organı tarafından kullanılır" diyor ve halk mahkemeleri uygulamasının burjuva cumhuriyetin temel niteliklerini yıkacağını söylüyor. (*Cumhuriyet*, 8 Haziran 1987)

Bu durumun farkına varıldığından olsa gerek şimdi kimse referandumda ısrarlı konuşmuyor. Üstelik anayasa mahkemesi başkanı "anayasa değişikliklerini aceleye getirmemeli" türünden sözler söyledi. Meseleyi kestirmeden örtbas etmenin yollarını hep birlikte arıyor gibi bir halleri var.

Seçimlerde sol eridi mi?

Belediye seçimlerini burjuva devletin buldozer ve greyderleri kazandı. Bu bile işçi emekçi halkın seçimlere verdiği önemin derecesini göstermeye yeter. Yol, su, elektrik gibi en temel gereksinimlerin karşılanmasına halkın somut çıkar açısından bakacağı doğaldır. Parlamento aritmetiği aşısından bir gösterge olmayan seçimler bir bunu gösterdi.

Bir de her geçen gün daha sola kayan işçi emekçi halkı, sosyal demokrasinin en "sol" vaatlerinin bile *tutamayacağını* gösterdi. Bu gerçek hiçbir kandırmaca yapılamayacak biçimde ortaya çıkınca, burjuvazi telaş içinde "sol"un eridiğini, DYP'nin "alternatif" haline geldiğini, soldaki bu durum karşısında yeni şeyler düşünmek gerektiğini söylemek ihtiyacını hissetti.*Milliyet*, 9 Haziran tarihli başyazısında şöyle yazdı:

"İktidardaki sağ partinin 'alternatifi' olarak, gene bir sağ parti olan DYP ortaya çıkıyor. Sol muhalefet ise bir aşınma sürecindedir.

"'Demokrasi kuşu'nun sadece tek kanatla uçamayacağına, sol kanada da ihtiyacı olduğuna inananlar, bu olgu üzerinde ciddiyetle durmak ve bunun *çaresini* aramak zorundadır."

Uğur Mumcu hâlâ "işçi sınıfımızın oylarının" ANAP'a DYP'-ye vb. gittiğini yaza dursun, romatizmaları sızlayan sosyal demokrat Aydın Güven Gürkan, Türkiye halkının sola kayışının çok şiddetli olduğunu, bu olgunun Demirel'i bile "sol" laflar etmek zorunda bıraktığını "itiraf" etmektedir. Ama onun da başkalarının da gördüğü "dehşet verici" gerçek, bu sola kayışın sosyal demokrasiyi çoktan solladığı, en "sol" burjuva demagojinin bile işçi ve emekçi halkın istem ve özlemlerini dizginlemeye yetmeyeceğidir.

En apolitik görünüm taşıyan sporda bile spor taşkınlıklarının binlerce insanın sokak gösterilerine dönüştüğü düşünülürse, burjuvazinin şimdiden "çare" aramak üzere yola düzülüşü hiç de garip değildir.

Burjuvazinin oynayabileceği "yeni" atlar arasında legal "sol"lar ve resmi TKP başta gelmektedir. Onlar işçi sınıfının ve emekçi halkın doludizgin savaşıma dönüşen öfkesini düzen içi kanallara çevirme görevine zevkle koşacaklardır.

Ama bu görevi yerine getiremeyeceklerdir. Çünkü bugün, 1980 öncesinden farklı olarak, işçi sınıfının içinde örgütlerini geliştiren, devrim ve demokrasi savaşımını oportünizme ve sosyal demokrasiye yem etmemeye yeminli bir TKP-*İşçinin Sesi* vardır.

Türkiye burjuvazisinin durum grafiği bu denli hızla kötüye gidiyor. İşçi sınıfının ve emekçi halkın savaşımı da aynı şekilde engelleri aşa aşa ilerliyor. Hüsamettin Cindoruk bir şeyi güzel görmüş: "Türkiye'de kazanılmış haklarını kaybede kaybede, vatandaş sonunda demokrasiye olan inancını kaybetti" diyor. (*Haftaya Bakış*, 3-9 Mayıs 1987) Burada küçük bir noktayı düzeltelim. İşçi sınıfı ve emekçi halk *bu* demokrasiye, burjuva demokrasisine inancını kaybetti, kaybediyor. Onun devrim ve sosyalizme, gerçek demokrasiye inancı ise eskisinden daha şiddetle artıyor. Savaşım yükseliyor.

Salih Can

SINIF DAYANIŞMASI YÜKSELİYOR!

İNGİLTERE

İngiltere Türkiyeli ve Kıbrıslı Kadınlar Birliği

Sayın Genel Başkan

Şanlı Netaş grevinde aktif görev almış 158 işçi arkadaşımızın işsizliğe mahkum edilmesini nefretle karşılıyoruz.

Bu arkadaşlarla dayanışma hiç geçikmeden ve en aktif şekilde örgütlenmelidir. Eylemsiz geçen her gün hem Otomobil-İş'e hem de sendikal harekete büyük zarar verecektir.

Tabanın söz ve karar sahibi olması, sendikal demokrasi, ancak işçi sınıfımızın militan eylemi ve saldırılara cevap vermesi ile anlam kazanır. Bu saldırıya karşı, gün eylem günüdür.

Bu yönde alacağınız her karara İngiltere'de elimizden gelen desteği vermeye kararlıyız.

Kardeşçe selamlarız.

İngiltere Türkiyeli ve Kıbrıslı Kadınlar Birliği
Başkan
S.Aydınlık

İngiltere Türkiyeli ve Kıbrıslı Kadınlar Birliği

Sayın Şube Başkanı

Şanlı grevin ardından Netaş'ta 158 işçi arkadaşın işten atılmasını öfke ve nefretle öğrendik. İşten atılan arkadaşlarımızla dayanışma için elimizden geleni yapmaya kararlıyız.

İşten atılan arkadaşlarla ilgili eylem kararınızı sabırsızlıkla bekliyoruz. Sendikanızın tüm olanaklarını seferber etmesi, bu saldırı karşısında geri adım atmaması en içten dileğimizdir.

Yapacağınız her aktif direniş eylemi, hem yurt içinde, hem de yurtdışında en geniş desteği görecektir. Gün, mücadeleyi sendikal demokrasi ve militan eylem temelinde yükseltme günüdür.

Haydi dayanışmaya, haydi zafere.

Kardeşçe selamlarımızla.

İngiltere Türkiyeli ve Kıbrıslı Kadınlar Birliği
Başkan
S. Aydınlık

Londra İşçi Birliği

Otomobil-İş Başkanına
Sayın İlhan Dalkılıç

Netaş'ta grevin aktif militanlarına yönelen sözde "tensikat" İngiltere'de nefretle karşılandı. Grevi desteklemiş İngiliz Sendikaları da harekete geçtiler.

Sayın başkan, bu kıyıma karşı kararsız ve eylemsiz geçen hergün hem işçi sınıfımızın sendikal mücadelesine hem de Otomobil-İş'e onarılması güç zararlar verir.

Sendikanızın yetkili kurullarının geçikmeden kıyıma uyrayan işçilerle dayanışma için aktif eylem kararı alacağına ve bunları uygulamaya koyacağına inanıyoruz. Bugün atılacak bir geri adımın bedelinin ağır olacağını biliyoruz. Bu yolda atacağınız adımları desteklemek için, yurtdışında yaşayan bizlerin elimizden geleni yapacağımızdan kuşkunuz olmasın.

Saygılarımla,

Londra İşçi Birliği
Başkan
N.Kale

Londra İşçi Birliği

Ümraniye Şube Başkanına
Sayın Şahin Önayak

Netaş'ta 158 işçi arkadaşımızın işten atılması İngiltere'de yaşayan Türkiyeli işçiler tarafından nefretle karşılandı. Grevle dayanışma göstermiş tüm İngiliz sendikalarına bu kıyımla ilgili bilgi verildi ve dayanışmalarını yeniden yükseltmeleri istendi. İngiliz sendikal hareketi de bu saldırıya karşı nefretle harekete geçti.

Ancak en aktif sendika militanlarına yönelen bu saldırıya karşı kararsız ve eylemsiz geçen her gün mücadeleye zarar veriyor. Sendikanızın bu kıyıma uğrayan işçilere canıgönülden sahip çıkması ve en aktif mücadele yöntemlerini hiç gecikmeden uygulaması gerekiyor.

Bu saldırıya karşı uzlaşmacı her uygulama sendikal mücadeleye onarılması güç zararlar verecektir. Sınıf sendikacılığı çabası, "sendikal demokrasi ve militan eylem" ilkesi uygulanmadan sözde kalır.

Yetkili organlarınızın, kıyıma uğrayan işçilerle dayanışma için gerekli kararları alacağına inanıyoruz. Başlatacağınız kampanyaya elimizden gelen desteği göstereceğimize söz veriyoruz.

Gün dayanışma, eylem günüdür.

Kardeşçe selamlarımızla.

Londra İşçi Birliği
Başkan
N.Kale

İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu

İlhan Dalkılıç Genel Başkan Otomobil-İş Sendikası

8 Haziran 1987
Sayın Başkan

Netaş'ta işçinin "tensikat"ı İngiltere'deki öğrenciler arasında öfkeyle karşılandı. Bu sözde "tensikat"ı sendikal çalışmaya yönelik önemli bir saldırı olarak değerlendiriyoruz. İşten atılan işçilerin haklarını savunmak ve sendikal çalışmaya yönelik bu baskılara karşı savaşmak için sendikanın gerekli kararları alacağına ve militanca uygulayacağına inanıyoruz.

Yurtdışında güçlü bir dayanışmanın yükselmesi için üzerimize düşen görevi yapacağımıza emin olabilirsiniz.

Dostça selamlarımızı iletir, mücadelede başarılar dileriz.

Yönetim Kurulu adına
Başkan
Temel Bartınlı

İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu

Şahin Önayak Otomobil-İş Sendikası Ümraniye Şube Başkanı

Sayın Başkan, Netaş'ta grevin başarısında emeği geçmiş 158 işçi arkadaşımızın işten atılma haberi İngiltere'deki öğrenciler arasında öfkeyle karşılandı.

1980 sonrası sendikal hareketin en önemli eylemlerinden biri olan Netaş grevinden sonra, patronların eli boş durmayacağı belli idi. Sınıf sendikacılığı patronların bu saldırılarına karşı, sendikal demokrasi temelinde gerçekleştirilecek militan eylemlerle güçlenecektir.

İnanıyoruz ki, Netaş grevinin "işçinin onuru sermayeyi yenecektir" sloganı şimdi bu sözde "tensikat"a karşı mücadelede yeniden yükselecektir. Bu konuda şubenizin işten atılan arkadaşlara sahip çıkacağına inanıyor ve eylem haberlerinizi bekliyoruz. Nasıl ki grev sırasında Netaş işçileriyle yurtdışında yükselen kampanyada aktif görev almışsak, bu eylemlere de en güçlü dayanışmayı göstereceğimize emin olabilirsiniz.

İşçinin onuru sermayeyi bu kez de yenmelidir.

Haydi dayanışmaya.

Selam, sevgi ve saygılarımızla,

İTÖF Yönetim Kurulu adına
Başkan
Temel Bartınlı

FRANSA

Fransa İlericiler Birliği

Fransa İlericiler Birliği'nin gönderdiği mesajı özetle veriyoruz:

Fransa İlericiler Birliği'nin gönderdiği mesajı özetle veriyoruz:

Netaş işyerinden 158 işçinin işten atıldığını öğrenmiş bulunmaktayız.

Netaş grevinin başarısı için ön saflarda mücadele eden işçilere karşı işveren durumundaki devletin bu tutumuna şaşırmadık. Devlet eylem sırasında grev kırıcılığı yapmaya çalışmış ama başaramamıştı.

Şimdi işçileri işten atarak, açlığa mahkum ederek cezalandıracağını sanıyor. Ayrıca tüm işkollarında yükselen işçi hareketliliğinin grevlere dönüşmemesi için işverenin "bu cezanın" caydırıcı olacağını düşündüğü kanısındayız.

Bu yönde işverenin atacağı her adımın karşısında, Netaş işçilerinin yanında olacağız.

FİB adına
Yönetim Kurulu

Paris İşçi Radyosu

Paris İşçi Radyosu'nun (PİR) Netaş işçileri ile dayanışmasını gösteren yayını:

Değerli dinleyiciler,

Netaş grevini ve grevcilerini hatırlayacaksınız. Netaş işçileri 12 Eylül'den sonra ilk büyük grevi gerçekleştirmişlerdi. İşçiler, ücretlerinin artırılması ve 12 Eylül'de gaspedilen haklarının yeniden kazanılması için şalterleri indirmiş, ülkede büyük destek ve sempati toplamışlardı. Ayrıca Avrupa'da dayanışma kampanyası açılmış, kampanyaya Fransa İlericiler Birliği ile Paris İşçi Birliği katılmış, topladığı bağışları grevcilere göndermişti.

Gene hatırlayacağınız gibi bizzat işveren durumunda olan devlet grevi kırmak için polisini kullanmış ama buna rağmen eylem başarıyla sonuçlanarak birçok işkolunda yeni grevlerin habercisi olmuştu.

Değerli dinleyiciler,

İşveren durumunda olan devlet eylem boyunca aktif olan ve başı çeken 158 işçiyi işten attı. Böylece işçileri açlığa mahkum ederek cezalandırdığını ve diğer grevlerdeki işçiler üzerinde caydırıcı olacağını sanıyor. Bu tutumu protesto edelim.

Netaş İşyeri, Ümraniye, İstanbul adresine protesto mektupları yazalım. Otomobil-İş sendikası işçileri başarılmasında belirleyici katkıları olan ve en doğal hakları için mücadele eden 158 işçinin işten atılmasına kayıtsız kalmamalı, işçilere sahip çıkmalı, gerekirse eylem yapmalıdır.

Otomobil-İş, Kırtasiyeci Sok., No:28, Kadıköy-İstanbul adresine bu dileği yazan ve işten atılan işçilerle dayanışma içinde olduğumuzu belirten mektuplar yazalım.

* * *

Bu mesaj 12 Mayıs'tan bu yana haftada iki kere PİR'den yayınlanıyor.

ALMANYA

Frankfurt İlericiler Birliği

Otomobil-İş Ümraniye Şube Başkanlığına

Değerli Şahin Önayak

Şanlı Netaş grevinde yer almış, onun zaferine katkıda bulunmuş 158 işçi arkadaşın işten çıkartılmış olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Netaş grevine destek olmuş biz Frankfurt'taki Türkiyeli işçi arkadaşlar öfke doluyuz. Grevinize nasıl elimizden geldiğince destek olduysak, bugün işten atılan arkadaşlar için yapacağınız tüm girişimlere de sonuna kadar, hem de çok daha kararlı bir biçimde destek olacağız. Tensikata uğrayan işçilerin durumunu yine Alman işçilere, onların örgütlerine de duyuracağız. Onların da sendikanızın alacağı militan eylem kararlarını destekleyeceklerinden kuşkunuz olmasın.

Netaş grevi bize tabanın söz ve karar sahibi olduğu sendikal demokrasinin, militan sınıf sendikacılığının güzel bir örneğini yaşatmıştı, ardından gelen nice grevlerin yolunu döşemişti. Sendikanızın alacağı kararlı tutumun ve işçi arkadaşların bugün gerçekleştirecekleri girişimlerin aynı deneyimi bir kez daha yaratacağına inanıyoruz. İşçilerin dayanışma ve militan eylemi onları yine zafere götürecektir.

Kardeşçe selamlarımızla,

Frankfurt İlericiler Birliği

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

OKUYUCU YOLDAŞ

İşçinin Sesi'ni okuduktan sonra atma, bir kenarda tutma. Ya bir başkasına ver, bir örgüte, sendikaya, derneğe bırak ya da yararlı olacağını düşündüğün bir adrese postala.

İşçinin Sesi'nin en geniş şekilde okunmasını sağlamak senin de görevindir.

İşçinin Sesi çalışanları

OKUYUCU YOLDAŞ

İşçinin Sesi'ni daha güçlü çıkartabilmek, fabrikalarla, işyerleriyle, işçi semtleriyle olan bağını derinleştirip güçlendirmek, deneyimlerinizden çıkan dersleri tüm harekete daha iyi ve daha etkili ulaştırabilmek için gazetenizi yazılarınızla, haberlerinizle, çektiğiniz ya da topdığınız fotoğraflarla besleyin.

İşçinin Sesi çalışanları

KANITLA!

Haydar Kutlu, son yazılarında, işçi sınıfımızı küçük ve güçsüz göstermek için elinden geleni yapıyor. Sayıları "birkaç yüzbini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı"ndan söz ediyor.

Azılı gerici ANAP hükümetinin Çalışma Bakanı Taşçıoğlu ise, geçenlerde, ülkede 3 milyon işsiz olduğunu söyledi.

Taşçıoğlu'nun bile geride bıraktığı Haydar Kutlu'yu, Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı önünde SÖYLEDİKLERİNİ KANITLAMAYA ÇAĞIRIYORUZ.

İşten çıkartılan Netaş işçileriyle dayanışmayı daha da yükseltelim.

SINIF DAYANIŞMASI YÜKSELİYOR!

Netaş'ta tensikatla işsiz bırakılan, kavgada başı çekmiş 158 öncü işçi arkadaşa sendikalardan, işçi kuruluşlarından destek yağıyor. Sınıf dayanışması yükseliyor!

12 Eylül'den sonra ilk büyük grevi yaparak Türkiye işçi sınıfı hareketine dönemeç aldıran Netaş işçileri grevden sonra işten atılan 158 işçinin işe geri dönmesi için yeniden eylemi yükseltiyor.

Geçen sayımızda da haberini verdiğimiz gibi önce Netaş işçileri fabrikanın kapısına siyah çelenk bıraktı. Ardından 21 Mayıs'ta başlayan 5 günlük bir açlık grevi yapıldı. 15-16 Haziran'da da geniş bir katılımla Ankara'ya yürüyecekler. Böylece işçiler hem 15-16 Haziran'ın yıldönümünü kutlayacak hem de tensikata uğrayan işçilerin işe geri dönmesi isteğini yükseltecekler.

Otomobil-İş Ümraniye şubesinde 2 Haziran Salı günü yürüyüşün hazırlıkları ve katılımı artırmak için bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda yürüyüşün amacını açıklayan, kamuoyunu bilgilendiren bir bildiri hazırlanması kararlaştırıldı. Bildiride Netaş işvereninin grev yapan işçileri cezalandırmak anlamı taşıyan 158 işçiyi işten atmasının gelecek grevleri önleme amacı taşıdığı da kamuoyuna duyurulacak.

Netaş işçileri 15-16 Haziran yürüyüşünde 158 işçinin işe geri dönmesi isteminden başka Türkiye'de, işsizlik sigortası uygulanması istemini de yükseltecekler.

Petrol-İş gr vcil ri işçi hareketini ilerletiyor

Petrol, kimya ve lastik gibi önemli bir işkolunda, Petrol-İş'in çatısı altında 10 bine yakın işçinin 63 işyerindeki toplu grevi başarıyla sürüyor.

KİPLAS, toplu grevin daha ilk aşamasında lokavt kararını geri çekmek zorunda kaldı. Grevci işçiler kararlıdır. İşçi sınıfının geniş kesimleri grevcilerin yanındadır. KİPLAS, başka geri adımlar atmaya da zorlanabilir ve böyle bir sonuç, tüm işçi hareketi için önemli bir kazanım anlamına gelir.

Ancak işçi hareketi bu grevden bugün de kazanım elde ediyor çünkü bu grevin sergilediği bazı gerçekleri görüyor, düşünüyor ve öğreniyor. Bunların başında gurup sözleşmesi konusu geliyor.

Kiplas'ın dayatmaya çalıştığı sözleşme, işçiler arasında yerden göğe kadar haklı bir kızgınlık yaratmış ve bu toplu greve yolaçmıştır. İlk başta bu kızgınlığın neye karşı olduğu, genel olarak gurup sözleşmesine mi, yoksa koşulları kötü bir gurup sözleşmesine mi karşı olduğu birbirine karışmıştır. Ancak süreç içinde görülen, düşünülen ve öğrenilen şudur ki, kızgınlık gurup sözleşmesine değil, gurup sözleşmesinin KİPLAS'ın dayatmaya çalıştığı kötü koşullarınadır.

İşçi sınıfı birliğinden güç alır. İşçi sınıfının mücadelede başarısı, kendi arasına rekabet sokmadığı ölçüde artar. Bu nedenledir ki, işçinin gurup sözleşmesinden çekinmesi için hiçbir neden yoktur. Tam tersine, işverenin teke tek mücadeleye çekmek istediği durumlarda bile işçi onun karşısına toplu olarak çıkmalıdır. Üstelik bugün bu, yalnızca işkolu çapında, yalnızca ülke çapında değil dünya çapında bir zorunluluktur.

Petrol-İş ile KİPLAS arasındaki uyuşmazlıkta, ilk bakışta, konumlar ters gibi yansıyor. Gurup sözleşmesini KİPLAS istiyor, Petrol-İş istemiyor görünüyor. Bu çarpık bir yansımadır.

Gerçekte Petrol-İş işçinin birleşik gücüne dayanıyor, KİPLAS ise işverenler arası rekabeti aşıp, işçiler gibi birlik içinde adım atamamanın sıkıntısını çekiyor.

Nitekim, lokavt kararını kaldırması asıl KİPLAS'ın gurup sözleşmesinin mantığına uygun davranmaktan aciz olduğunu kanıtlamıştır. Savunuyor göründüğü gurup sözleşmesinin mantığı gereği, grev kararı alınmayan işyerlerini de lokavta çıkarması gerekirdi. Ama üyelerinin kesimsel çıkarları bunu engelledi.

KİPLAS dahil çeşitli işveren örgütleri, açıkça işçi düşmanı yasal koşullardan yararlanıp kötü sözleşmeleri toptan dayatıverme-nin bir yolu olarak ve gurup sözleşmesine ilişkin olarak işçi hareketine girmiş yanlış anlayışları da hesaba katarak, gurup sözleşmesini savunuyorlar. İşçi hareketi bu konuya doğru yaklaşımı benimsediği ölçüde, göreceğiz işveren örgütlerinin konumu değişecek, gerçekte gurup sözleşmesine karşı özleri açık oluverecektir. İşçi-işveren arasında geçici uzlaşmaların, emperyalist ülkelerdeki gibi olanaklı olmadığı Türkiye'de, gurup sözleşmesi özünde yalnızca işçinin istemidir.

Petrol-İş grevcileri, eylemleriyle bu gerçeği sergileyerek, işçi hareketine girmiş yanlış bir anlayışı zayıflatmada, giderek silip atmada daha şimdiden katkı yaptılar. Bunu bilince çıkarırlarsa KİPLAS'ı köşeye sıkıştırmaları daha kolay, KİPLAS'ı köşeye sıkıştırırlarsa da, işçi hareketine katkıları çok daha büyük olacaktır.

İşçi sınıfımız, Petrol-İş'in kararlı grevcileriyle kardeşçe dayanışma içindedir.

TKP—İşçinin Sesi
Merkez Komitesi
Haziran 1987

İNGİLTERE

NUM

Netaş işçilerine yapılan 158 işçiyi işten çıkarma biçimindeki saldırıyı öğrenen Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi (TDHSK) bu alçak saldırıyı İngiltere kamuoyuna ve sendikalarına duyurdu. Bunun üzerine İngiltere Madenciler Sendikası (NUM) Genel Sekreteri P.E. Heathfield'in TDHSK Başkanı Max Hirons'a gönderdiği mektubu yayınlıyoruz:

Sevgili Max Hirons,

Netaş İşçilerine Saldırı

İstanbul'daki Netaş telekomünikasyon fabrikasındaki son gelişmelerden ve özellikle yönetimin kesinlikle kınadığımız öcalıcı oyunlarından bizi bilgilendirdiğiniz için teşekkür ederiz. Aşağıdaki telgraf isteminiz üzerine 1 Haziran'da Otomobil-İş'in Ümraniye Şubesi'ne, ayrıca Otomobil-İş genel başkanı İ.Dalkılıç'a gönderildi:

Büyük Britanya Ulusal Maden İşçileri Sendikası, saldırıya uğrayan Netaş işçilerinin derhal eski konumlarına dönmelerini talep eder. Sendikal savaşım suç değildir. Türk yetkililerinin hareketi Avrupa parlamentosu üyelerine aktarılmalıdır.

Dayanışma dileğimizle,
Genel Sekreter, Peter Heathfield

* * *

Eğer bir veya iki hafta içinde işçilerin eski konumlarına döndüklerini duymazsak Avrupa parlamentosu temsilcimiz Norman West'in ilgisini bu konuya çekeceğiz.

Bunun, AET'ye girme girişimlerinin bulunduğu şu sıralarda insan ve sendikal haklardaki kötü sicilini perde arkasında tutmak isteyen Türk yetkililerini endişelendireceğini tahmin ediyorum.

Lütfen bizi haberdar etmeyi sürdürün.

Dayanışma dileğiyle
Genel Sekreter, P.E. Heathfield

SOGAT

Basın işçileri sendikalarından SOGAT '82'nin yolladığı mesaj:

Otomobil-İş Sendikası
Ümraniye Şubesi
4 Haziran 1987

Sevgili arkadaşlar,

En son anlaşmazlığın sonuçlanmasının ertesinde üyelerinizden 158'inin işten çıkarıldığını öğrenmek bize şok geçirtti.

Bu şirket, Kanada'nın çok uluslu Northern Telecom Şirketi ve Türk devletince birlikte işletiliyor ve biz, elbette bu intikamcı eylemi şubemizin içine aldığı alanda olabildiğince duyuracağız.

Türk yetkililerin ve Kanada Northern Telecom'un, üyelerinizi tekrar işe geri döndüreceğini ümit ediyoruz. Ve size, işyerinizde demokrasi kavganızda başarılar diliyoruz.

Selamlarımızla.

SOGAT'82 Basın İşçileri Sendikası
Solent Şubesi Sekreteri
David Ingham

UCATT

İnşaat İşçileri ve Teknisyenleri Sendikası (UCATT) Midland bölge örgütünün mesajı:

Otomobil-İş Sendikası
Ümraniye Şubesi
8 Haziran 1987

Netaş anlaşmazlığı hk.

Sevgili sekreter kardeş,

Northern Telecom firmasının İstanbul'daki Telekomünikasyon fabrikasında, işçilerin grevinin ve grevin bitmesinin ardından 158 işçinin işten çıkarıldığını şimdi duydum.

Bana gelen haber beni yanıltmıyorsa ve işten çıkartılan bu 158 işçi, çalışma koşullarını iyileştirme kampanyasına öncülük eden aktif işçilerse, o zaman bu ancak, Otomobil-İş Sendikası'nın üyelerine karşı intikamcı, saldırgan bir girişim olabilir.

İnşaat İşçileri Sendikası UCATT'nin Midland bölge örgütü adına, sendikacıların son çare olarak emeklileri geri çekmeleri sonucunda girişilen bu cezalandırıcı eylemi kınıyorum. Ülkenizdeki endüstriyel durumun bir "köleci toplum" olmadığınaeminim, en azından öyle olması gerekir.

İşten çıkarmalardan etkilenen bütün üyelerinize bu bölgenin desteğini yolluyorum ve Northern Telecom'un bu eyleme girişmesini şiddetle protesto ediyorum.

İşten çıkarılan işçilerin işlerine geri döndürülmesi çabanızda başarı dileklerimle.

Selamlar. UCATT Midland
Bölge Sekreteri
L.Irwin

İRLANDA

IDATU

İrlanda Dağıtım ve Yönetim İşçileri Sendikası'nın (IDATU) Otomobil-İş genel başkanına ve Ümraniye şubesine yolladığı mesaj:

Değerli arkadaşlar,

İstanbul'daki Netaş fabrikasında 158 işçinin işten çıkartıldığı haberini duyunca şok geçirdik.

Lütfen, işletme yönetimine bu olaydan duyduğumuz tiksintiyi iletin. Ve emin olun ki, tensikat kurbanlarına olanaklı olan her desteği vereceğiz.

Selamlarımızla.

İrlanda Dağıtım ve Yönetim İşçileri Sendikası (IDATU)
Genel Sekreteri
John Mitchell

DANİMARKA

Albertslund İşçi Kültür Derneği

Otomobil-İş Ümraniye Şubesi
Şube Başkanlığına

Değerli arkadaşlar

Netaş patronlarının 158 işçiyi işten çıkarmış olduğunu öğrendik. Bu uygulama Danimarka'daki tüm Türkiyeli işçi arkadaşlar tarafından nefretle karşılandı. Şanlı Netaş grevinin zaferinin meyvelerini işveren geri almaya çalışıyor. Sendikanızın bu sinsi girişime en militan bir biçimde karşı duracağına inanıyoruz. Sendikanızın, işçi arkadaşların yapacağı her türlü militan eylemi burada elimizden gelen her yolla destekleyeceğiz. Sadece biz desteklemekle kalmayacağız, Netaş grevine destek olmuş tüm Danimarkalı sendikaların ve örgütlerin de destek olması için çalışacağız. Onların da sizin alacağınız kararlı tutumun yanında olacağından emin olabilirsiniz.

Şubeniz ve Netaş grevcileri grev boyunca sınıf sendikacılığı, sendikal demokrasi ve militan eylem ilkelerini yaşama geçirmenin en güzel örneklerini vermişlerdi. Sendikanızın alacağı kararlar ile, bu kez de patrona, uzlaşmacılara aynı biçimde yanıt vereceğinize inanıyoruz. Bu yönde atacağınız adımları sabırsızlıkla bekliyoruz. İşten atılan arkadaşlara sahip çıkan her militan girişimin yanındayız.

Zafer yine savaşan işçilerin olacak.

İçten dayanışmamızla
Albertslund İşçi Kültür Derneği

İSVEÇ

Stockholm'deki Türkiyeli işçiler

Otomobil-İş Ümraniye Şubesi Başkanına,
Sayın Şahin Önayak,

İsveç'te yaşayan biz Türkiyeli işçiler Netaş işvereninin 158 işçi arkadaşı işten atmış olduğunu öğrendik. Bu uygulamayı şiddetle kınıyor ve işten atılan arkadaşlar için burada elimizden gelen her türlü dayanışmayı göstermeye hazır olduğumuzu size duyurmak istiyoruz.

Şanlı Netaş grevine destek vermiş olan sendikaları ve diğer demokratik örgütleri gelişmeler konusunda bilgilendiriyoruz. İşten çıkarmaları onların da nefretle kınayacağından ve yapacağınız aktif direnişleri bu kez de güçlü bir biçimde destekleyeceklerinden kuşkunuz olmasın. Buradaki tüm örgütler ve işçi arkadaşlar alacağınız eylem kararlarını sabırsızlıkla bekliyorlar. Gün eylem günüdür.

Şubenizin ve Netaş işçilerinin işten atılan militan arkadaşlarına sonuna kadar sahip çıkacağına, meydanı uzlaşmacılara ve sallantılılara bırakmayacağına, sınıf sendikacılığı; tabanın söz ve karar sahibi olduğu sendikal demokrasi ve militan eylem ilkelerini kararlılıkla uygulayacağına inanıyoruz.

Bu kez de zafer Netaş işçilerinin olacaktır.

Yanınızdayız.

Stockholm'den bir gurup
Türkiyeli işçi

R. Yürükoğlu

Bugün Türk-İş'ten yana kesmeyen bıçak burjuvadan yana keser

Türkiye'de özellikle sosyal demokrat ve sahte solcu bazı çevreler tarafından ısrarla AAFLI-Türk'İş ilişkileri gündeme getiriliyor. Bu ilişkiye "karşı çıkılıyor" ve bunun yerine İLO, AET, DGB, Avrupa sendikaları ile yoğun ilişki isteniyor.

İşçi hareketi bu noktada nasıl bir oyuna getirilmek isteniyor? Buna biraz yakından bakalım. AAFLI nedir? AAFLI konusuyla bu denli ilgilenenler ne istiyorlar? Bizim tutumumuz nedir?

AAFLI Amerikan Sendikalar Birliği'nin (AFL-CIO) bir kuruluşudur. Amerikan Sendikalar Birliği, Hür Sendikalar Konferasyonu'na (ICFTU) bağlıdır. Bu konfederasyonun dışında dişe dokunur bir sendikal hareket dünyada yoktur.

Amerikan Sendikalar Birliği'nin, kendi sendikal anlayışını dünyaya yaymak için kurduğu üç bölgesel örgüt vardır. Afrika için, Güney Amerika için ve Asya için. AAFLI, Asya için kurduğu örgüttür. Amerikan Sendikalar Birliği'nin sendikal anlayışı, gangester sendikacılığı dediğimiz, sosyal demokrat sendikacılıktır. Hiç şaşırmayın, sosyal demokrat sendikacılıktır. Sarı sendikacılık deyimi de asıl olarak Amerikan sendikaları için çıkmıştır. Dolayısıyla AAFLI, Amerikan emperyalizminin emek örgütüdür.

Öte yanda Uluslararası Emek Örgütü (İLO) nedir? Avrupa emperyalizminin emek örgütüdür. Ancak, daha yakından bakıldığında, Amerikan desteğinde Avrupa örgütüdür.

Bu sendikal hareketin içerisinde, farklı burjuva mihrakların çıkarlarını temsil eden kanatlar arasında komünistlerin seçim sorunu yoktur. Tutumumuz son derece açıktır. Ne AAFLI, ne AET, ne Avrupa sendika yönetimleri. Bunların hepsi, şu ya da bu ölçüde emperyalist devletlerle, emperyalizmle bağlıdır. İşçi hareketi bunların tümüne karşı olmalıdır.

Türkiye devrimci hareketinde AAFLI konusundaki ilk yazılardan biri, (belki de ilk yazı) *İşçinin Sesi*'nde 1979'da yayınlanmıştır. AAFLI'nin ne olduğu sergilenmiştir. Ama, belli bir plan dahilinde, Türk-İş'i de yıpratmak için, ısrarla, "AAFLI'yle ilişkiler emperyalizmle ilişkilerdir, AET'yle, İLO'yla ilişkileri geliştirelim" diye sahte solculardan istek geldi mi bu başka bir durumdur.

Konu Amerikan emperyalizmi olunca, Türkiye'nin sahte solcuları kolayca konuşuyor da, Avrupa'ya gelince neden susuyorlar? Onlar da sarı gangester sendikacılıktır. AAFLI'ye karşı çıkan, AET'ye, ILO'ya, DGB yönetimine de karşı çıkmadı mı orada bir karanlık oyun vardır. Hem de bir taşla birkaç kuş vurmayı hesaplayan bir oyun. Bir yanda Türk-İş yönetimi yıpratılacak, bir yanda kendileri kolayca "solcu" gözükecek, öte yanda Türkiye işçi sınıfı Avrupa emperyalizminin yedeğine verilecek.

Şimdi gelelim konunun ikinci yönüne. Böyle bir sendikal örgütlenme var dünyada ve bunun içinde komünistler olarak yer tutmaya çalışıyoruz. Nasıl yapılacak bu? Bir tarafa karşı öteki tarafı tutmak bizim işimiz değil. Bunların hiçbirisini kabul etmiyoruz ama Lenin'in söylediklerini, yazdıklarını da unutmuyoruz.

İdeolojiyle siyaseti doğru birleştirebilmeliyiz. O ustalığı gösteremediğimiz zaman gidelim hikaye, roman yazalım, şiir yazalım, teorik konularda kitap yazalım, ama işçi sınıfının öncüsü olacağız diye ortaya çıkmayalım.

Ortada bir pislik var diyor Lenin, ama işçileri kazanmak için o pislikte göbeğime dek batıp yüzmek zorundayım. Önemli olan pisliğin içinde yüzmeyi reddedip reddetmemek değil, o pisliğin bünyene girmesini engellemektir. *İşçinin Sesi* kendine güveniyor. Kendi bünyesine sokmadan pisliği temizleyecektir. Bu iddiamız yoksa, ne için siyaset yapıyoruz? Lak lakla uğraşmak için mi? Biz bu pisliği temizleyeceğiz. Hem de toplumdaki daha koyu pisliği temizleyeceğiz.

DGB'ye her yıl eğitime sendikacı gidiyor Türkiye'den. DGB yönetimi, Alman emperyalizminin kalelerinden biridir. Az gelişmiş ülkelerde yatırımları bile var. Tamam biz bunları beğenmiyoruz. Peki ama biz işçi hareketi içinde nerede olacağız? Gelin buraya diye bağırınca gelmiyorlar!

Önümüzdeki durumu iyi anlamalıyız. Yaklaşan fırsatı da, tehlikeyi de, tehdidi de iyi görmeliyiz. Kazanmak istemiyor muyuz? Gerçekten büyük bir fırsat var önümüzde. Fikirler! Fikirler iyi de, o fikirleri savunan kalabalık yürümedi mi hiçbir şeydir. Onu sağlama fırsatı var. Oyunlara alet olmayalım.

Türk-İş'e yönelik tutum konusunda bir nokta daha söylemek istiyorum. Birşeyi değiştirmek, her zaman karı-koca kavgası gibi eleştiriyle yapılmaz. Duruma göredir. Bazen, iyi yönlerini söyleyerek kötü yönlerini geriye itersin. Bazen kötü yönünü öne çıkarırsın, açıkça eleştirirsin. Bakılması gereken nokta, vıdı-vıdı edilip edilmediği değildir. Bakılması gereken nokta, uyguladığın tutumun sonuçta başarılı olup olmadığıdır. Değiştirmeye yarayıp, yaramadığıdır. Kanımca partimizin Türk-İş'e yönelik tutumu, herkes için şaşırtıcı ve etkili olmaktadır. Bizim tutumumuz kadar yapıcı, Türk-İş'e sahip çıkan, eleştiriyi sakınmayan ama ilerlemesini savunan bir siyasal hareket yoktur. Kaldı ki ilkelerimiz pırıl pırıldır, hiçbir sendika, hiçbir sendikacı için ilkemizi yere indirmiş, değiştirmiş değiliz. Tutumumuzun başarını da bir yıldır gözlerimizle görüyoruz.

Gerektiği yerde Türk-İş'i eleştiriyoruz fakat Türk-İş'in güçlenmesi için çalışıyoruz, işçi sınıfına birliği öğütlüyoruz, birliği geliştiriyoruz. Her eleştirimizin ardına bir almaşık getiriyoruz. "Türk-İş 1 Mayıs'ı kutlamalıdır" diyoruz, 1 Mayıs'ı kutlamaması yanlıştır demiş oluyoruz. Bu eleştiridir. Öte yanda, almaşık sunmak da, birliği sağlayıcı yöndür. Öteki çeşit eleştiri, dışardan, düşmanca eleştiridir. Oysa Türkiye'nin sendikal örgütü Türk-İş'tir. Eleştiri Türk-İş içinde, almaşık Türk-İş içinde. *İşçinin Sesi* bunu yapıyor.

Bir başka örnek olarak da Ankara eylemini vermek istiyorum. Gazetelerin yazdıkları ortada! "Türk-İş bir adım bile atamadı", "Türk-İş yürüyemedi". Biz manşet attık, *"Türk-İş koşmaya hazırlanıyor"*. Doğrusu buydu. Eylem, meclise yürüyüştür. Sosyal demokratlar, bu yürüyüşün *"tam"* yapılamamasına başarısızlık dediler. Bu, sosyal demokratlığın anlayışını veriyor. Bu adamlar demokrat da değil, liberaldir. Liberal anlayışa göre meclise gitseydik, dilekçeleri verseydik, eylem başarılı olacaktı! Biz bunların tümüyle dışına çıktık, ve eylem bu durumuyla daha çok başarılıdır dedik. Meclis denen pis yere, her burjuva meclisi için her zaman geçerli olmayacak kadar pis Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne yürüyüş yapılmadan bitmesi, yürüyüş yapılarak bitmesinden daha iyiydi. *Bir almaşık tükendi.* Artık Türk-İş yönetiminde hiç kimse, ister sağcı, ister sosyal demokrat, ister sendikacı olsun, meclise yürüyüş gibi bir eylem önerisi getiremeyecektir. Dilekçelerin Türk-İş binası önünde yakılması, tarihsel bir hizmet yapmış, almaşığı orada yakmıştır. Bu nedenle biz, "Türk-İş koşmaya hazırlanıyor" dedik. Eylem, Türkiye işçi hareketinin gelişme düzeyi açısından geri bir eylemdi. Türkiye işçi hareketi meclise yürüyüp dilekçe vermeyi çoktan aşmıştır. Yürünebilseydi zaman kaybettirecekti.

Bizim Türk-İş örgütünü koruyucu eleştirilerimiz sosyal demokratlara puan yazmıyor. Tam tersine, gücü oranında Türk-İş'i bölünmekten koruyor, sosyal demokrasinin güçlenmesini engelliyor, güçlenen gerçek sol oluyor.

Neyi eleştiririz, neyi söyleriz konusunda Lenin'in bir temel yaklaşımı vardır. Biz hiçbir zaman yığınlara yalan söylemeyiz, doğruları söyleyemeyeceğimiz bir durum olursa susarız. Sınıfımızı ilerletecek, sınıfımızın işine yarayacak gerçeği öne çıkartırız. İkinci, üçüncü gerçekler de vardır. Dünyada doğrular sonsuzdur. Hangisini öne çıkartacağımıza bir siyasal parti olarak bakarız. Şu konuda neden eleştirmiyoruz? O konuda yanlış birşey de söylemiyorsak, bugün eleştirmek doğru değil demektir.

Bir ince çizgi üzerinde gidiliyor ve sendikal birliği sağlamanın gerçekten tarihsel bir fırsat olduğu Türkiye gibi bir ülkede, bir dereden geçiliyor. Bölmek için de, emperyalizm işbölümü yapmış kendi içinde. Amerika bu yanda, Avrupa şu yanda. ***Bu bir işbölümü.*** Bu bir tehlike. Çeşitli konuları bugün gündeme getirmede ana amaç nedir? Bu sendikal birlikle işçiye daha ileri eylem yaptırabilmektir. Bu sendikal bayrak altında. Kongre'miz, MK kararlarımız böyle diyor. Bunu nasıl uygulayacağız? Söyleyeceğim detay gerçekler birliği parçalayıcı yönde olacaksa söylemem. Bugünün sorunu, daha ileri eylem yapılmasıdır.

İstanbul'daki 1 Mayıs toplantısı yüz karasıdır. Herkes sendika kurmaya çalışıyor. Herkes "devrimci" bir sendikada nasıl yer alacaklarının ilanını yapıyor. Böyle bir ortamda yaşanıyor. Bunu güçlendirecek en ufak birşeyi gündeme getirmeyiz. Biz Türk-İş'de sendikal birlik, sendikal demokrasi ve militan eylem istiyoruz. Bunun için uğraşıyoruz.

Bugün Türkiye'de yeniden çok sayıda demokratik yığın örgütü kuruluyor. Çevre koruma derneğinde ya da sendikada, örgütün aldığı kararlara uymayacaksak, örgütün çalışmalarını yüklenmeyeceksek kimseyi ikna edemeyiz. Çoğunluk, bilinç sorunudur. Bugün durduğu yerde, komünistlere göre geri kararlar alabilir. O yapıya komünist fikirleri hakim kılmak istiyorsak, o çoğunluğun aldığı kararlara uymak zorundayız. Hele sosyal demokratları ve öteki yanlış eğilimleri sergilemek istiyorsak, var olan koşulun içinde nefessizliği sergilememiz gerekir. Yani orada da almaşık getirmek zorundayız. O örgütün aldığı kararları en dürüstçe, en uyumlu şekilde yapmak, ama dönüp şunu da diyebilmek: Bu karar yanlış oldu, bir dahaya daha iyisini yapalım.

Sendikal hareketin eksiğini, yanlışını, o hareketin içinde yer almış komünistler olarak eleştiriyoruz. Geçen yıldan farkımız budur. Ortada bir yapı var, o yapının da kendi kuralları var. Bu kuralların dışında, "söylenmek" çok kolaydır. İçinde çalışan, disiplinini kabul etmek zorundadır. Yoksa aç kurt gibi beklenlere bir malzeme de sen verirsin, bitti gitti. Sonra bu kez onların kurduğu tezgah içinde, onların disiplinini kabul etmek durumunda kalırsın.

Siyaseti, ideolojimizin, bilimin gerçekten öngördüğü yönde biçimlendirip uygulayamazsak, işçi sınıfının bir tek silahı örgüttür, o silahı da biz veremeyeceğiz demektir. Bilim ve sanat bir potada erimelidir.

Yankı *yazarı Sönmezsoy* İşçinin Sesi'*nin hariçten gazel okuduğunu söylüyor ama*

Asıl Sönmezsoy hariçten gazel okuyor

Nurten Keskin

Bir kez Türk-İş'i DİSK'leştirmek mecazi bir kavramdır. Herkes biliyor ki, tarih bir akarsu gibidir, aynı suda iki kere yıkanılmaz. Bu açıdan gerçekten de Türk-İş DİSK yapılamaz. Ama sorunu bu açıdan koyan yok!... Burjuvazinin ve oportünizmin manevraları boşa çıkarılırsa, Türk-İş'in DİSK'ten de ileri bir konfederasyona dönüştürülmesinin önünde çok az engel kalır!

25-31 Mayıs 1987 tarihli *Yankı*'da Refik Sönmezsoy'un bir yazısı yayınlandı. Bu yazıda Sönmezsoy Türk-İş'te birlik hakkındaki görüşlerimizi çarpıtıyor, bunun yanında sendikal hareketle ilgili kendi çarpık görüşlerini ortaya koyuyordu.

Sönmezsoy'un çarpıtmaları

Önce çarpıtmalarından başlayalım. Sönmezsoy "Türk-İş DİSK'-leşmelidir" ya da "DİSK yeniden kurulmalıdır" görüşlerini bize mal etmeye çalışıyor. "DİSK yeniden kurulmalıdır" fikri, şiddetle karşı çıktığımız, sendikal hareketi bölücü bir fikirdir. Bu nedenle bizimle hiçbir ilişkisi yoktur. "Türk-İş DİSK'leşmelidir" görüşü ise, görüşlerimizi basitleştirmenin, vulgarize etmenin bir örneğidir. Biz bu konuda *İşçinin Sesi*'nde şöyle yazmıştık:

"Bir kez Türk-İş'i DİSK'leştirmek mecazi bir kavramdır. Herkes biliyor ki, tarih bir akarsu gibidir, aynı suda iki kere yıkanılmaz. Bu açıdan gerçekten de Türk-İş DİSK yapılamaz. Ama sorunu bu açıdan koyan yok!... Burjuvazinin ve oportünizmin manevraları boşa çıkarılırsa, Türk-İş'in DİSK'ten de ileri bir konfederasyona dönüştürülmesinin önünde çok az engel kalır!" (*İşçinin Sesi*, sayı:317)

Daha şimdiden Türk-İş, çatısı altında topladığı işçi sayısı ile işçilerin birliğini sağlamada DİSK'ten çok ileridedir. DİSK'te de tam olarak oturmamış olan sendikal demokrasi ise Türk-İş'te ileri işçilerin çabasıyla oturtulabilir. Sınıf sendikacılığı ilkelerini benimsemiş militan bir Türk-İş, tabanın isteği ve çabası ile yaratılabilir. Kaldı ki son birkaç yıldır işçilerin zorlamasıyla Türk-İş bu yola girmiştir.

Sönmezsoy neyin peşinde?

Sönmezsoy'un kendi önerisine gelince. İşçilerin Türk-İş'te sendikal birlik isteği öyle güçlü geldi ki, burjuvazi, sosyal-demokratlar, oportünistler hepsi bölücü önerileri yalayıp yutmak zorunda kaldı. Şimdi girdikleri yol madem Türk-İş'i bölemiyoruz, bari sosyal demokratlaştıralım yoludur. İşçi sınıfı unutmadı. Menşevik resmiler de, Türk-İş içindeki ve dışındaki sosyal-demokratlar da, Sönmezsoy gibi burjuva yazarlar da hepsi daha dün "DİSK yeniden kurulmalıdır" diyordu. Şimdi Sönmezsoy kendisi de aynı şeyi söylememiş gibi bunu söyleyenlere laf ediyor ve Türk-İş'in sosyal-demokratlaştırılmasını savunuyor. Sönmezsoy'un tutarsızlığını görmek için Kasım 1986'-daki ve şimdiki söylediklerini birlikte görelim:

"Bu yüzden de DİSK'i Türk-İş'te inşa etmek yerine, Türk-İş dışında DİSK'i aramak daha tutarlı bir tutum ve eylem olacaktır." (*Yankı*, 3-9 Kasım 1986, s.49)

O zaman hava öyle esiyordu. Burjuvazi için Türk-İş'i bölmek mümkün görünüyordu. Sönmezsoy da işçi hareketini ezmenin yolunu sosyal-demokratlara ve oportünistlere böyle gösteriyordu. Şimdi hava döndü, işçiler "Türk-İş'te birlik" istemini göklere yükseltti Sönmezsoy da yön değiştirdi şimdi yolu şöyle gösteriyor:

"*Yurtsever bir sol* ya da gerçek anlamda *sosyal demokrat* çizgide bir 'konfederasyon' işçinin çıkarları açısından 'gereklidir'.

"Bugünkü manzarası ile Türk-İş'in böyle bir rolü üstlendiğini öne sürmek ise güçtür. Fakat herşeye rağmen, Türk-İş'in işçinin tek gücü vencesi, tek mücadele örgütü olduğu da bir gerçektir.

"*Türk-İş'in, sosyal demokrat bir çizgiye çekilmesi* ve bütün sendikaların bu konfederasyon çatısı altında tek bir yürek ve yumruk halinde birleşmeleri, işçi çıkarları açısından en mantıki bir gelişme olarak görülmektedir!" (*Yankı*, 25-31 Mayıs 1987, s.49) (abç)

Sönmezsoy sosyal demokratları ve menşevik resmileri yeni bir göreve davet ediyor. Yukarıda adı geçen "yurtsever sol" menşeviklerdir. Asıl istediği sosyal demokrat çizgiye çekilmiş bir Türk-İş'tir ama bu olmayacaksa "yurtsever sol"cu yani ulusalcı menşevikler de aynı görevi görebilirler diyor.

Sosyal demokrat konfederasyon kime gereklidir?

"Yurtsever bir sol" (menşevik ulusalcılar diye anlayın-*İ.S.*) ya da sosyal demokrat bir konfederasyon kim için gereklidir acaba? Çok açıktır ki hiç de Sönmezsoy'un iddia ettiği gibi işçinin çıkarları için gerekli değildir. Türk-İş'in militan tabanını dizginlemek için burjuvaziye gereklidir.

Sönmezsoy yazısında işçinin birliğini savunanlara da aklınca bir göz dağı veriyor. Bunu *İşçinin Sesi* adlı komünist örgüt savunuyor, aynı şeyi savunursanız siz de komünist damgası yersiniz demeye getiriyor. Sözleri aynen şöyle:

"*Türk-İş'e DİSK* kaftanı giydirmek isteyen bu kesim "*işçinin birliği*" sloganı ile ortaya çıkarken merkezi Londra'da bulunan *İşçinin Sesi* adlı komünist örgütün kararlarını da benimsemektedir." (*agy*)

Bu burjuva akıl hocası yazısının başlarında da "bu ideolojik yaklaşım, işçiye hizmet etmekten çok, siyasal amaçlar içerdiği izlenimi vermektedir" diyor.

İşçinin Sesi Türk-İş'te birliği yalnızca işçi sınıfının çıkarları için istiyor. Siyasi hedeflerimizi işçi sınıfının çıkarlarının dışında imiş gibi göstermeye kalkışmak en büyük sahtekarlıktır. İleri işçiler bu sahtekarlığa göz yummayacak, böyle akıl hocalarına pabuç bırakmayacaktır.

Sönmezsoy *işçinin birliği* hedefi ile adımızı yanyana koyarak çok iyi bir iş yapmıştır. Varmak istediği yere varamayacak, işçilerin gözünü korkutamayacaktır. *İşçilerin birliği* gibi böylesine güzel bir hedefi komünistlerin adıyla yanyana koymak işçinin gözünü korkutmaz. Onlarca yıl geride kalmış bu bayat antikomünizm yöntemi sınıfın en geri kesimlerini bile kandıramaz.

Sönmezsoy sendikacı mıymış?

R.Sönmezsoy bir sahtekarlık da bu noktada yapıyor. Şöyle söylüyor:

"İşin en ilgi çekici yönünü ise, DİSK'in yeniden kurulmasını ya da Türk-İş'in Diskleştirilmesini isteyenlerin hiçbirinin sendikacılıkla bir ilişkilerinin olmaması oluşturmaktadır.

"(...)

"Moskova'yı D.Almanya'yı ya da Londra'yı çalışma alanı seçen aşırı solun bu kişileri, işçilerin, sendikacıların görüşlerini almadan, onların politik ya da ideolojik eğilimlerini hesaba katmadan, masabaşı kararlarla, Türk işçi hareketine yön vermeye kalkmışlardır." (*agy*)

Sönmezsoy, ne yapsa doğru hedefi gözden düşüremeyeceğini de sezerek bu kez onlar doğru da söyleseler sendikacı değillerdir yalanına başvuruyor. İşçilerin görüşlerini, eğilimlerini hesaba katmadığımızı ileri sürüyor ki, bunun böyle olmadığı onun bu yalanlara başvurmak zorunda kalışından bile bellidir. Türk-İş'te birlik hedefi işçi sınıfının çıkarları ve eğilimini o kadar iyi yansıtıyor ki işçiler bu hedefe dört elle sarıldı, bütün burjuva oportünist bölme hesaplarını boşa çıkarttı. Bu yüzden şimdi yeni bir taktik izlemek zorunda kaldıklarını unutuyorlar. Sönmezsoy bir şeyi doğru söylüyor. *İşçinin Sesi* Türk-İş'i bölmeye çalışan sendika liderlerinin görüşlerine ve eğilimlerine göre hareket etmemiştir.

Sönmezsoy işçinin birliğini savunanları sendikacı olmamakla suçluyor da işçi sınıfının sendikal hareketi hakkında bunca akıl hocalığı yaparken kendisi sendikacı mı acaba? Üstelik işçi sınıfına düşmanlıktan öte işçi sınıfıyla hiçbir ilişkisi yoktur.

Sönmezsoy bir de bize "hariçten gazel okuyorlar" diyor. Kim kime hariçtir? İşçi sınıfına bu kadar düşmanca öneriler yapanlar mı hariçtir, işçilerin birliğini savunanlar mı? Sönmezsoy "dışarıdan gazel okuyanlar" sözleriyle bazı yoldaşlarımızın yurt dışında yaşamak zorunda kalışını kastediyorsa bu da iğrenç bir taktiktir. O yoldaşlarımız ve yurt dışında siyasi sürgün yaşayan başka binlerce devrimci yurt dışında olmak istedikleri için orada değildirler. Oradadırlar ama Türkiye sınıf hareketinin de tam ortasındadırlar. R.Sönmezsoy'un ise işçi sınıfı üzerine konuşmaya bile hakkı yoktur. İşçi sınıfımız asıl hariçten gazel okuyanların Sönmezsoy gibileri olduğunu iyi biliyor. Onlara kulak asmayacak Türk-İş'te birliğini daha da pekiştirecektir.

Bugün Türk-İş'te birlik, fiili olarak, işçilerce yaşanarak hayata geçirilmektedir.

Türk-İş'te birlik v önündeki ng ller

Seksen sonrasında ortaya çıkan nesnel koşullar, işçi sınıfının Türk-İş'de birliğini gündeme getirdi. İlk bakışta, bu işin önünde pek çok engel vardı. Öncelikle 1982 Anayasası'nın devamı niteliğinde olan 2821 ve 2822 sayılı sendikal yasaların baskıcı özelliği geliyordu. Toplu sözleşme yapabilmek için işkolundaki işçilerin %10'unu örgütleme zorunluluğu, yeni bir sendika kurmayı engelliyordu. Yasaları yapanlar yeni bir DİSK istemiyorlardı.

Burjuvazi için sınıf sendikacılığı demek, DİSK demekti. Böyle bir yasal düzenlemeye gitmeleri kendileri için gerekliydi. Ancak işçi sınıfı için, sınıf sendikacılığı, sadece DİSK ile sınırlı olamazdı. Bunun tersini öne sürmek yalnızca dar görüşlülük olurdu.

Baskı koşullarında, burjuvazinin çizdiği sınırların dışına çıkamayanlar, olayı dar açıdan değerlendirmek yanlışına düştüler. "Madem ki yasalar tek konfederasyonu dayatıyor o halde bunun karşısına mutlaka yeni konfederasyon alternatifi ile çıkmalıyız." Bu yönde düşünce üretenler Türk-İş'te birliğin önünde bir engel olarak kaldılar.

Seksen öncesinde, işçiler arasında Türk-İş yönetimine karşı büyük bir antipati vardı. Türk-İş'in sendikacıları bu tepkiye fazlasıyla layık oluyorlardı. Ama burada bir hataya düşüldü. Türk-İş'in bir işçi örgütü olduğu unutularak, tüm konfederasyon, yöneticilerin kişiliğine indirgendi. Böylece işçilerle, Türk-İş arasına buzdan duvarlar örüldü.

Türk-İş'te birlik isteyen işçiler böylesi bir açmazı da, aşmak zorunda kaldı.

Bugün DİSK üyesi işçilerin çok önemli bir bölümü Türk-İş çatısı altındadır. Bunun iki istisnası bağımsız Laspetkim-İş ve Otomobil-İş'tir. Diğer tüm işçiler Türk-İş'e bağlı sendikalarda örgütlenmiş durumdadırlar.

Bugün önde duran görev işçi sınıfının nicel birliğini, sınıf sendikacılığı niteliği ile örmek ve militan bir işçi örgütüne dönüştürmektir. Bunun çok kolay olmadığı ortadadır. Diğer yollar kestirme ve kolay olabilir. Ancak işçi sınıfına yarar getirmeyeceği de gün gibi açıktır.

Bugün, *Yeni Çözüm, Yeni Öncü, Çağdaş Yol* vb. gibi siyasi dergilerde ayrı bir konfederasyon 'gereği' öne sürülüyor.. Dayanak noktaları, şöyle özetlemek mümkün: Alternatif yaratmak, DİSK geleneğini sürdürmek, işçilerdeki Türk-İş yöneticilerine karşı olan iticiliğin önünü almak. Nasıl olsa ayrı bir konfederasyon kurulacak. Bari bunun öncülüğünü devrimciler alsın. Yoksa başka birileri bu işi yapacak.!

Nitelikli işçilerden oluşacak, "rafine" bir sendikal merkezde çalışma yapmak, oldukça çekici! Sınıfın tamamını içine almayan "sivri" eylemler de hayata geçirilebilir. Ama bunların kalıcılığının garantisi ne olacak? Sonra Türk-İş'te örgütlenmiş bir buçuk milyonu aşkın işçinin sorumluluğu kime ait olacak? Bu konular ısrarla tartışma dışı bırakılıyor. Bu düşüncede olanların gündemini pek oluşturmuyor.

Oysa DİSK, İstanbul'un Merter semtinde altı katlı bir bina değildir. DİSK fabrikalarda, sınıf bilinçli işçilerce yaşatılan bir niteliktir. Bugün DİSK yaşamın her alanında nefes alıp veriyor. Türk-İş'in geçen yılki İzmir mitingi, Netaş, Derby grevleri bu geleneğin devam ettiğinin işaretleridir. Ardından başlayan, Petrol-İş grevleri, Eskişehir Kılıçoğlu grevi, DİSK'in fiilen kapatılmasının mümkün olmadığını göstermektedir.

Bugün ayrı bir konfederasyon, işçi sınıfını bölmekten başka hiçbir işlev yerine getirmeyecektir. Bu yönde sermayenin de çabalarını gözardı etmemek gerekir. Bir türlü parti olamayan burjuvazinin sol kanadı, kendilerine oy deposu olabilecek bir konfederasyonu hararetle desteklemektedirler.

Türk-İş'te birlik fiili olarak, işçilerce yaşanarak hayata geçirilmektedir. Tersi çabalar subjektif zorlamalardır.

Kemal Yıldıran, İstanbul

Cezaevinde görüşme protestoya dönüştü.

"Ne duruyorsunuz, hakkınızı arasanıza!"

Yoldaşlar,
Her yıl 23 Nisan'da tüm cezaevlerinde açık görüş olurdu. Bu yıl da açık görüş olur diye tüm aileler ve hükümlüler açık görüş için hazırlandılar. İçeriden dışarıya görüş olacak diye telgraflar geldi. Cezaevine telefon edildiğinde olacak dediler. Ve o gün Türkiye'nin her yerinden aileler çocuklarıyla, yiyecekleriyle geldiler. Sabah saat 5'te askerler görüş yok dediler. Önce kimse ciddiye almamıştı. Fakat saat 10 oldu hâlâ başlamayınca, ailelerde mırıldanmalar, küfürler kafa tutmalar başladı.

Önce kadınlar cezaevi kapısına gidip yetkili ile görüşmek istediler. Gelen olmayınca biz de bir yetkili gelene kadar kapıdan gitmeyeceğiz dedik. Başedemeyeceklerini anlayınca kapalı görüş vermek zorunda kaldılar. Onu da kabul etmedik. Ya açık görüş ya da kapalı görüşe girmeyip buradan gitmeyeceğiz dedik.

Ziyarete yaklaşık bin kişi gelmişti. Bazı siyasi mahkum aileleri bu durumu kabul edip ziyarete girdiler.

Aileler arasında hiçbir örgütlülük yoktu. Çok dağınık ve her kafadan bir ses çıkıyordu. Aslında herkesin isteği açık görüştü, ama nasıl, ve nereye başvuracaklarını bilemiyorlardı. Kısaca yığınlar bir lider istiyorlardı.

Şehir dışındaki cezaevinden şehirdeki savcılığa gitmeye karar verdik. İki gurup arabalarla gitti. Yayan olarak hep birlikte yürümenin daha etkili olacağını düşündük ve 100 kişi yürüdük. Bu sırada bir anne öfkesini bastıramayıp isyan etti. Avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı. "Allahsızlar yetmedi mi bize işkence çektirdiğiniz? Biz çocuklarımızı senede iki defa üç defa kucaklayıp öpemeyecek miyiz? İnsafınız yok mu sizin? Ama ne yapsanız bizi engelleyemeyeceksiniz, çocuklarımızı kucaklayıp öpeceğiz" dedi. Sonra bağırarak oradaki insanlara seslendi. "Yeter artık isyan edin be. Ne duruyorsunuz burada hakkınızı arasanıza, ne biçim insanlarsınız" dedi. Bunları söylerken herkes susmuş, gözler dolmuş, tüylerimiz diken diken olmuştu. Bu annenin çığlıkları hepimizi çok etkiledi.

Sonra savcılığa yürüyerek gittik. Dilekçe yazıp ilettik. Savcı elinden birşey gelmeyeceğini, bakanlıktan emir gelmediğini söyledi. Aramızdan bir gurup SHP'yi ve gazetecileri çağırdı. Tekrar cezaevine gidip onları beklemeye başladık.

Geri döndüğümüzde ilk giden gurubun bir kısmı görüşe girmişti. Bir kısmı da kapalıya girelim demeye başlamıştı. Ben doğru tavrın girmemek, açık görüşü zorlamak olduğunu belirttim. Ancak uzun saatler soğukta beklemiş ve Türkiye'nin uzak şehirlerinden büyük güçlüklerle gelmiş olan ailelerin bir kısmı yakınlarını hiç görmeden gitme korkusuyla kapalı görüşe girdiler.

Tüm ailelerin doğru tutum almalarını gerçekleştirememek beni yıldırmadı. Savaşımın her türlü yolunu bilmeli, cesaretli, daha atılgan olunmalıydı. Kendimizi geliştirdikçe bu da olacak. Bu bize bağlı.

Öğleden sonra basın ve SHP geldi. Görüşçülere bu insanların birşey yapamayacaklarını anlattım. Bize kalacak yerinizi çözümleriz dediler ama otellere yerleştirdiler. Yine masraflar bizden çıktı.

Ertesi gün normal kapalı görüşe girdik. Getirilen tüm yiyecekleri almayıp bahçeye attılar. Ailelere bu yiyecekleri Petrol-İş grevcilerine götürmeyi önerdim. Herkes sevinçle karşıladı. Atılacağına oraya gitsin dediler. Ve ben götürmeyi üstlendim. Bunu içerdekilere de haber vererek yapmayı kararlaştırdık. Ancak bize içerdekilerden gelen yanıt şu oldu: Yiyecekleri geri götürmek geri adım atmak olur. İçerideki yoldaşlarımız bu anlayışın yanlışlığını anlatmaya çalıştılarsa da kabul ettiremediler. Biz de yiyecekleri götürmemeye karar verdik.

İçerideki yoldaşlarımız, dışarıda yürüyen eylemlerle bağlarını güçlendirici, grevci işçilere, boykottaki öğrencilere somut destek olacak kampanyalara hazırlanıyorlar.

Yoldaşlar, bizim öncülüğümüzü bekleyen görevler çok. Görevimizi yerine getirmeliyiz.

Selamlar.

Ege

Öğrencilerin eylemlerini destekliyoruz

Eylemlerin içindeyiz

Yoldaşlar,
Sizlere 16 Mayıs günü İzmir'de yapılan "Demokrasi ve Gençlik" konulu mitingden bahsetmek istiyorum. Miting, *Yarın*'cıların ağırlıklı olduğu derneklerin kurduğu bir tertip komitesi tarafından yapıldı. Tertip komitesinde daha önce diğer guruplardan da insan vardı. Mitingde konuşmacı konusunda anlaşmazlık çıkınca, bu guruplar temsilcilerini çektiler. Konuşmacı olarak, Y.Küçük, Ertuğrul Kürkçü, Doğu Perinçek'in adı da geçince *Yarın*'cılar şiddetle karşı çıktılar. Sonuçta miting yapılmasına bir gün kala, ağırlığıyla "sol"lardan oluşan gurup tertip komitesinden çekildi. Miting hazırlıklarında anti-demokratik kararları protesto eden bu gurup yürüyüşü de protesto etmeye yöneldi ve panel için başvurdu. Polis panel tebliğinin ellerine pazartesi günü geçtiğini söyledi. Böyle olunca, yasal 72 saatlik süre dolmamış olduğu için ilan edilen tarihte panel yapılamadı.

Miting, her ne kadar *Yarın*'cılar tarafından yapılsa da, 12 Eylül'den sonra yapılan ilk yasal miting olması açısından önem taşıyordu. Fakat ne yazık ki, antidemokratik yapıyı protesto etmek için de olsa, "sol"ların yapmış olduğu muhalefet nedeniyle kitlesel olmaktan çıktı.

Miting sırasında oportünistler "sakın belirtilen slogan dışında slogan atmayın" diye tekrar tekrar insanları uyardılar. Miting bitiminde, guruplar halindeki insanları dağıtmak için de ellerinden geleni yaptılar.

Miting çevresinde 1000 kadar polis vardı. Ertesi gün bir günlük gazetenin verdiği habere göre, miting yakınlarındaki bir ilkokul ve bir binada da askeri karargah kurulmuş.

Miting, nisan ayında yükselen öğrenci hareketliliğinin gerisini getiremedi. Önemli olan bundan sonrası. Hemen burada şunu da belirtmek istiyorum: Hem sağ oportünist sapmaya, hem de sol sapmalara karşı derneklerde mücadele etmek gerektiğine inanıyorum. *İşçinin Sesi* olarak bizler derneklerde her eylemi destekliyoruz. Örneğin İzmir'den Ankara'ya yürüyüş, 9 Eylül Üniversitesi Rektörlüğü önündeki oturma eylemi. Tabii ki, yanlış yerlerini de eleştirerek destekliyoruz.

Yoldaşlar, şunu bilin ki, bir yerde öğrenci eylemi mi oldu, mutlaka biz de oradayız.

Komünist sevgilerle,

Can Atik, Ege

Petrol işçileri Netaş'ı izliyorlar

İki işçinin konuşması

Sizlere İstanbul'da bir otobüs durağında, isteyerek kulak misafiri olduğum bir konuşmayı aktarmak istiyorum.

Otobüs durağında otobüsten inen birisine durakta bekleyen iki kişiden biri selam verdi ve nereden geldiğini sordu. O da "nöbetten geliyorum," dedi. Öteki "ne nöbeti" deyince beriki "grev nöbeti" diye cevapladı. Grevin nasıl gittiği sorusuna da 3-4 işveren köpeği dışında herkesin grevde olduğunu, nöbetten gelirken rastladığı "işveren köpeklerinden" birinin kendine grevi bırakıp çalışırsa işverenin onu da memnun edeceğini, kendisinin de onu küfredip kovduğunu anlattı.

Beriki "sen de vazgeç grevden be birader, sendika mı veriyor maaşını, patron mu?" dedi. Grevci, "bak," dedi "ben arkadaşlarımı satmam, sendikama da laf söyletmem."

"Grevle ne kazanacaksınız" diye sorulunca da, duraktaki, "belki hiçbir şey ama onurumuzu satmayacağız" dedi ve o sırada benim otobüs geldi. O da haydi eyvallah diyerek otobüsüne bindi ve gitti.

Bu konuşmayı "yığınların ruh haline uygun politikalar" belirlemeye çalıştığını söyleyen "resmi"lerin gerçekte "sen de vazgeç grevden" diyen, geri kesimlerin ruh haline göre politika belirlediğini, "işçinin onuru sermayeyi yenecektir" diyerek greve çıkan, "yeni genç Netaşlar yaratmalıyız" diyerek Netaş işçilerinin açtığı yoldan yürüyen petrol işçilerinin ruh halini gösteren bir barometre olduğu için sizlere aktarmak istedim.

"Doğru yoldayız" yoldaşlar.

Ahmet Özgür, İstanbul

Sosyal demokrasi dost değildir.

İşçinin sesiyiz, devrimciyiz

Geçenlerde rastladığım bir arkadaşın anlattıklarını, burjuva kuyrukçuluğunun düştüğü durumu bir kez daha vurgulaması açısından sizlere iletmek istiyorum.

Birkaç menşevik, bir yoldaşımız ve onun bir dostu bir evde bir araya gelmişler. Laf lafı açmış. Menşeviklerden biri; sosyal demokrasinin içinde bulunduğu bölünmüşlüğün sola zarar verdiğini, 12 Eylül öncesinde de sosyal demokratların sola ihanet ettiğini, Ecevit'in bunun baş suçlusu olduğunu, vb. söylemiş.

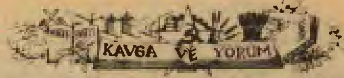
Dostumuz, sosyal demokrasinin burjuvazinin bir kesimini temsil ettiğini, başka türlü davranamayacağını söylemiş. Yoldaşımız da sosyal demokrasinin değil de, işçi sınıfı hareketini burjuvazinin arkasına takan mantığın sorgulanması gerektiğini anlatmış ve hâlâ geçmişten ders alınmamasından duyduğu rahatsızlığı belirtmiş.

Bu tartışmanın yapılmasından bir süre sonra dostumuz oradaki menşeviklerden birini görmüş. Menşevik kendisine "senin sosyal demokrasiyi değil de bizi eleştiren arkadaşların muhalefet mi, devrimci kanat mı?" diye sormuş. Dostumuz "muhalefet midirler bilmiyorum ama söylediklerine katılıyorum" demiş. Sonra da bu soruyu yoldaşımıza aktarmış. Yoldaşımızın verdiği yanıt ise şöyle: "Kanadı manadı bilmem ama devrimci deyimini onurla kabul ediyorum."

Ahmet Özgür, İstanbul

Öğrenci hareketi oportünizmin ruhsuzluğuna "sol"ların köksüzlüğüne teslim olmadan, militan eylemlerle işçi sınıfının savaşçı yolundan ilerleyerek, miting meydanlarını onbinlerle dolduracaktır.

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Fabrikalardan
makine sesinden önce
İşçinin Sesi gelecek!

TKP—*İşçinin Sesi*
işçinin partisi!
Yıl:13, Sayı:331, 17 Haziran 1987

Türkiye'de "birkaç yüzbini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı"ndan söz eden Kutlu'nun "kaynağı" Sovyet yazarı Starçenkov'dur. Starçenkov'un yaptığı ise bilim adamlığı değil, bilim yobazlığıdır.

Kutlular Starçenkovlar amaçlarına ulaşamayacaklar!

Mehmet Doğan

Resmiler ve yandaşları getirdikleri program ve topluma sundukları önerilerle devrim, demokrasi ve sosyalizm savaşımına karşı çıkıyorlar, set çekiyorlar. Bunu gerekçelendirirken söyledikleri çok şey vardır. Bunları gazetemizde çeşitli yazılarla sergiledik.

Bu yazıda, resmi partinin, işçi sınıfı üzerine getirdiği küçümseyici görüşlerini gerekçelendirmek için "kaynak" olarak öne sürdüğü bir yazıya değineceğiz. Sovyet yazarı Gennadiy Starçenkov'un "Türkiye İşçi Sınıfının Oluşması ve Durumu" yazısındaki çeşitli fikirleri ele alıp değerlendireceğiz!

Resmiler işçi sınıfını nasıl görüyor?

Resmi TKP, Türkiye'de işçi sınıfı öncülüğünde bir devrimden yana değildir, buna karşıdır. Bu görüşünü de, H.Kutlu'nun yazılarında çok yer alan, devrimin uzak bir gelecekte "gerçekleşeceği", önemli olanın ona varış yolunu(!) döşemek olduğu şeklindeki demagojisi ile gerekçelendirmeye çalışıyor.

Kutlu'ya göre, Türkiye işçi sınıfının, devrimci hareketin koşullarını "daha iyileştirebilmek için" beş-on yıl sürecek, sistemli ve burjuvazinin "iyi" kesimleriyle kolkola bir çalışma yapılmalıdır. (H.Kutlu, *TKP ve Demokrasi Savaşı II,* s.33) Bu çalışma, devrime "nasıl yaklaşılacağı" sorusunun karşılığı olmaktadır.

Kutlu, resmi TKP'nin burjuvaziyle işbirliği çizgisini "devrim için nesnel ön koşulların yeterince bulunmadığı" *varsayımı* üzerine oturtuyor. Bu konu daha önce gazetede ayrıntılı olarak ele alınmış olduğundan üzerinde fazla durmak istemiyoruz. (Bak: *İşçinin Sesi,* sayı:321,322,323,330) Yalnız Kutlu'nun bu varsayımı açarken, işçi sınıfı üzerine getirdiği değerlendirmeyi, resmilerin Türkiye'yi ve Türkiye işçi sınıfını nasıl algıladığına örnek olması açısından burada vermek gerekiyor:

"Türkiye nesnel bakımdan sosyalizmi kurmanın minimum önkoşullarına sahiptir demek, işçi sınıfı öteki emekçilerle bağlaşıklık içinde iktidara gelmeyi ve iktidarını korumayı başarabilirse, zor ya da kolay, sosyalizmi kurmayı başarabilir, demektir.

"Ama emperyalizme bağımlı, demokrasinin geçmişte hep kısıtlı kaldığı, şimdi hiç olmadığı, *işçi sınıfının sanayideki birkaç yüzbinlik proleter çekirdeğinin çevresinin bir yandan küçük işletmelere dağılmış birkaç milyon işçiyle,* öte yandan milyonlarca küçük üretici, kent ve kır yoksullarıyla çevrilmiş olduğu bir ülkede - bu nesnel koşullarda - işçi sınıfı öteki emekçilerle nasıl bağlaşıklık kuracak ve iktidara nasıl gelecek? Nasıl bir politika ona bunun yolunu gösterecek?

"İkincisi, eğer kapitalizmin daha da gelişmesinin, onlarca yıl da geçse, kendiliğinden nesnel koşulların bu olumsuz yanlarını gideremeyeceğini, hatta artıracağını açık görebiliyorsanız ve burjuvazinin tersine işçi sınıfının devrimci bir rol oynayabileceğine inanıyorsanız, işçi sınıfının *iktidara gelmeden önce* de, nesnel koşullar üzerinde olumlu bir etkide bulunmasının olanaklı olduğunu da görebilirsiniz. (*agy,* s.35) (abç)

Görüldüğü gibi Kutlu, işçi sınıfını birkaç milyona küçültüp, "işçi sınıfı, güçsüzdür, bağlaşıklık içinde bile iktidara gelemez" görüşünü savunuyor. Ve o halde diyor, işçi sınıfı "devrimciliğini", burjuvaziyle kolkola, "nesnel koşulları iyileştirmek görevini" yerine getirerek göstermelidir!

Devrimi rafa kaldıran bu anlayışı haklı gösterebilmek için Kutlu, Türkiye'deki nesnel koşulları ve buna bağlı olarak işçi sınıfının yapısını geri gösterecek destek ve dayanak aramaktadır.

Kuşkusuz, Kutlu'nun devrimi engellemek gibi uğursuz bir görevi üstlenmesine teşvik ve destek veren çevreler, onun aradığı dayanakları da yapay olarak oluşturmayı üstlenmektedirler. Örneğin, Starçenkov bu görevi yerine getirmektedir.

Starçenkov'un "Türkiye İşçi Sınıfının Oluşması ve Durumu" başlıklı yazısı *Yol ve Amaç* dergisinin Ekim 1985 tarihli 9. sayısında yayınlandı. Yazı Moskova'da çıkan *İşçi Sınıfı ve Günümüz Dünyası* adlı derginin 1985-1 sayısından çevrilmiş.

Yazının bir önemli özelliği, Haydar Kutlu tarafından "TKP ve Demokrasi Savaşı II" başlıklı yazıda kaynak olarak gösterilmesi ve okunmak üzere özellikle salık verilmiş bulunmasıdır.

Yazının ikinci önemli özelliği ise Sovyetler Birliği kaynaklı olmasından geliyor.

Dünya resmi komünist çizgisinin "hali pür melali"ni ve resmi TKP'nin lojistik destek kıtalarının nerede olduğunu örnekleriyle göstermek için böyle "yazı"ları ayrıntılı olarak gözden geçirmek zaman zaman gerekli oluyor. Biz de yazımızda, Starçenkov'un getirdiği fikirlerin bir kısmını ele alacak, Kutlu'nun Sovyet "kaynağının" ne menem fikirlerle donanmış olduğunu sergileyeceğiz.

"Türkiye geri bir ülkedir"

Starçenkov'un yazısı, Türkiye işçi sınıfının oluşmasını ve bugünkü durumunu değerlendirirken, en başta Türkiye'nin gelişmişlik düzeyini ele alıyor. Starçenkov şöyle diyor:

"Günümüzde Türkiye, sosyal-ekonomik alanda önemli bir aşamaya ulaşmış bulunuyor: 70'li yıllarda Türkiye, bir tarım ülkesinden tarım-sanayi ülkesine dönüştü; 80'li yılların başında ise, kapitalist ilişkiler hem kentte, hem de köyde egemen konuma geldi. Birçok önemli gösterge bakımından ülke, orta gelişmiş kapitalizm düzeyine ulaşmış bulunuyor."

"Türkiye kapitalizminin, oluşmasının olgunluk aşamasına girmiş olması, gelişmekte olan pekçok ülkeye özgü çok yapılılığın Türkiye'de tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Türkiyede işletmeciliğin çağdaş biçimlerinin (devlet-kapitalist ve özel kapitalist işletmeler) yanısıra birçok işletmede hâlâ kapitalizmin ilk aşamasına özgü yöntemler kullanılıyor. Böyle bir çok yapılılık ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğunu gösteriyor. Çok yapılılık ve çok aşamalılık koşullarında sadece ayrı ayrı katmanların değil, aynı zamanda çağdaş sınıfların çerçevesi yeterli ölçüde belirgin sınırlarla çizilemiyor." (G.Starçenkov, "Türkiye İşçi Sınıfının Oluşması ve Durumu", *Yol ve Amaç,* Temmuz 1985, sayı:9, s.103)

Starçenkov'dan verdiğimiz bu alıntı, aşağı yukarı yazının bütün ana fikirlerini içeriyor.

Starçenkov, Türkiye'deki kapitalist gelişmeyi değerlendirirken, Türkiye'yi "geri" göstermek için çok zorlanmış. Kapitalizmin egemenliğini 20-25 yıl geriden, 1980'lerde getirmiş. Sovyet yazarlarının bildik "çok yapılılık" teorisinin geçerli olduğunu veri kabul etmiş ve bununla da bağlı olarak "ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğu" fikrine varmış.

Starçenkov'un bugün gördüğü "geri" düzeyiyle "çok yapılı" Türkiye, gerçekte 10-15 yıl öncesinin Türkiyesi bile değildir, daha da gerilere gidiyor. Starçenkov'un bu yaklaşımı, bize 1960'ların sonlarına doğru Sovyetler'de S.M.Kaftaryan ile Y.N.Rozalief arasındaki tartışmada yansıyan anlayışı hatırlatıyor. O tartışmada Y.N.Rozalief'in, Kaftaryan'a yöneltiği şu sözlerin altını bir kez daha çizmek gerekiyor:

"... S.M.Kaftaryan, 'Türkiye'de herşey V.I.Lenin'le Atatürk zamanındaki iyi dostluk ilişkileri politikasına dönülmesini israrla isterken', *Türkiye burjuva realitesinin bilimsel çözümlemesinden vazgeçilmesi düşüncesindedir.* ...S.M.Kaftaryan, bilimsel çözümleme yerine, yalnız 'Türkiye, onun ekonomisi, politikası ve Sovyet-Türk ilişkileri hakkında tamamlayıcı eserler yayınlanmasını teklif ediyor'." (Aktaran H. Erdal, *TKP'mizi Yükseltelim,* s.85) (abç)

O zamanlar taktik düzeyinde olan bu "bilimsel çözümlemeden vazgeçme" anlayışı bugün yerini neredeyse anti-bilimsel çözümlemeye bırakmıştır. Yoksa onlar da bilecek düzeydedirler ki Türkiye kapitalizmi bugün, onların göstermek istedikleri yerde değil başka bir yerdedir:

"Özellikle 1950 sonrasında Türkiye'de hızlı bir ekonomik gelişme yaşandı, ancak bu gelişmeye büyük dengesizlikler eşlik etti. Bu dönemde, emperyalizmle işbirliği içinde büyük burjuvazi hafif endüstri temelinde hızlı tekelleşme yolundan yürüdü.

"Kapitalizm Türkiye'de serbest rekabetçi dönemi yaşamadan *daha baştan* tekelci olarak gelişti. Bankalar, devlet ve yabancı sermaye ile birlikte, tekellerin doğuşunda ve gelişmesinde en önemli rolü oynadı. Bu nedenle tekelleşme sürecinin kendisi banka ve endüstri sermayesinin içiçe geçme, yerli *finans-kapitalin* ortaya çıkma süreci oldu. Bu süreç, 1960'larda ülke ekonomisinde tekellerin ağırlık kazanmasını, 1970'lerde finans-kapital egemenliğini getirdi. Aynı zamanda sermaye ve mal ihracı olarak dışa açılma, emperyalistleşme gereksinimi ağırlık kazanmaya başladı."

"Türkiye emperyalizmin sömürüsü

altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, teknolojik açıdan geri, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bu temel üstünde, tekeller büyüyüp güçlenmiş, finans-kapital oluşmuş ve devletle tekeller içiçe geçerek devlet-tekelci kapitalizmine yükselmiştir. Endüstri başı çeken sektördür." *(TKP—İşçinin Sesi, Program,* s.18-19-20)

Starçenkov, bunu elbette bilir. Ama *amaç* Türkiye işçi sınıfının gelişmişlik düzeyini ve sınıfımızın önündeki devrim görevini atlamak için "geri" gösterme cambazlığını yapmaktır. Kutlu'ya "kaynak" da ancak böyle olunur.

"İşçi Sınıfının Oluşumu Tamamlanmamıştır"

Starçenkov'un, kapitalizmin gelişme düzeyine ilişkin olarak yukarıda aktardığımız şu sözlerini, burada işçi sınıfı konusuna ilişkin olarak yeniden aktaracağız:

"Türkiye kapitalizminin, oluşmasının olgunluk aşamasına girmiş olması, gelişmekte olan pekçok ülkeye özgü çok yapılılığın Türkiye'de tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Türkiye'de işletmeciliğin çağdaş biçimlerinin (devlet-kapitalist ve özel kapitalist işletmeler) yanısıra birçok işletmede hâlâ *kapitalizmin ilk aşamasına özgü yöntemler* kullanılıyor. *Böyle bir çok yapılılık ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğunu gösteriyor.* Çok yapılılık ve çok aşamalılık koşullarında sadece ayrı ayrı katmanların değil, aynı zamanda *çağdaş sınıfların çerçevesi yeteri ölçüde belirgin sınırlarla çizilemiyor.* Bunlar arasında, hem sayısal ölçüleri hem de nitel durumları bakımından sürekli değişen çeşitli tabakalar ve ara (geçici) guruplar bulunuyor. Bunun içindir ki *Türkiye'de,* birçok Doğu ülkesinde olduğu gibi, 'proletaryadan yarıproleterlere ve küçük burjuvaziye kadar çok sayıda geçici tiplerle, gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha büyük ölçüde *kuşatılmış' olan işçi sınıfının* sınırlarının ve yapısal bileşkenlerinin belirlenmesi oldukça zorluk yaratıyor." *(agy,* s.103) (abç)

Yukarıdaki bölümü Kutlu da yazısında aktarmış. Yazar burada Türkiye'de sınıf ve katmanların çerçevesinin belirsizliğinden söz ediyor ve işçi sınıfının da *oluşumunu tamamlamamış olduğunu* anlatıyor. Buna neden olarak Türkiye'de kapitalizmin ilk aşamasına özgü yöntemlerin kullanıldığını, "çok yapılılığı" gösteriyor.

Burada "işçi sınıfının oluşumunu tamamlaması" üzerinde kısaca durmak gerek.

Tarihsel olarak işçi sınıfı oluşumunu endüstri devrimiyle tamamlamıştır. Tarih sahnesinde bağımsız bir sınıf olmaya adımını atmıştır. Tarihsel bu olguyu herhangi bir ülke düzeyine indirgemek istersek iki noktayı belirtmek gerekir.

Birincisi, ülke düzeyinde de geneliyle fabrika üretiminin egemenliği işçi sınıfının oluşumu açısından dönemeç noktasıdır. İkincisi, ama ülke, tarihsel gelişimin gerisinden de gelse, tarihsel gelişimin ülkedeki gelişmeleri hızlandırıcı, ileri çekici etkisi vardır. Nitekim böyle olmasa, TKP'nin 1920'de kurulması gündeme bile gelemezdi.

Bunları söylerken vurgulamak istediğimiz şudur ki, işçi sınıfı oluşumunu tamamlamamıştır demek, işçi sınıfı bir sınıf olarak henüz yoktur demekle eş anlamlıdır.

Öte yandan, işçi sınıfı bir sınıf olarak geneliyle oluşumunu tamamladıktan sonra da, kapitalizmin ekonomik-toplumsal gelişmesiyle bağlı olarak değişir, gelişir, yeni yeni kesimler kazanır.

Bu ikisini birbirine karıştırmak, işçi sınıfının sınıf olma açısından oluşumunu tamamlamasıyla, sınıf olduktan sonra oluşumunun değişip gelişmesini birbirine karıştırmak ya düpedüz budalalık, ya da derin bir ihanettir.

Starçenkov, işte tam da bunu yapıyor. Türkiye kapitalizmi 19. yüzyıl yöntemlerini bile kullansa, işçi sınıfı oluşumunu tamamlamıştır. Starçenkov, "çağdaşlık" adı altında, 20. yüzyılın hem de ileri kapitalist ülkelerdeki ölçütlerini sınıfın sınıf olarak varlığı ölçütleriyle özdeşleştiriyor.

Bununla bağlı olarak yazının gelişimi içinde görülecektir ki yazar "işçi sınıfı" deyiminin yerine giderek "çağdaş işçi sınıfı" deyimini ikame edecektir. Ve Türkiye'de işçi sınıfının varlığını, "çağdaş" işçi sınıfı olup olmama açısından ele alacaktır. Böyle bir yaklaşımla Türkiye işçi sınıfı ne derece gelişirse gelişsin, Türkiye kapitalizmi ileri kapitalist ülkeleri yakalayıp aşmadığı sürece, sürekli olarak çağdışı(!) bir noktada ve oluşumunu tamamlamadan kalacaktır. Bunun sonucunda da Kutlu'ların dilinde, "nesnel koşulların ve buna bağlı olarak da öznel koşulların geri olduğu" gevelemesi sürekli yer alacaktır. Bu onların işçi sınıfını, burjuvazinin peşine takma politikalarının temel taşını oluşturmaktadır.

Starçenkov'un "çağdaş işçi" diye ağzında gevelediği, Türkiye işçi sınıfının henüz "güçsüz" olduğu, devrim görevine soyunamayacağı fikrinin kılıfıdır. Yani "çağdaşlık", işçiyi işçi saymamanın kılıfıdır.

Türkiye emperyalizmin sömürüsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, teknolojik açıdan geri, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. 1970'lere gelindiğinde Türkiye işçi sınıfı hiç kuşkusuz *'kendisi için sınıf'*tır. Savaşımı sınıf savaşımıdır.

Bu çabasında yazar yazı boyunca "çok parçalılık", "çok yapılılık" ve "çok aşamalılık" gibi "çok" ortak böleni temelinde üç deyim kullanmaktadır. Bunların ne anlama geldiği, neyi tanımladığı yazıda yeterince belirlenmiş değildir, belirlendiği kadarıyla da doğru değildir.

Bu deyimlerin işlevi okuyucuda, Türkiye'de sınıfların oluşumu, bileşimi ve işçi sınıfının gelişmişliği ve bütünlüğü konularında olumsuz, karamsar bir izlenim yaratmaktır. Zaten istenen de aslında budur. Kafa bulanıklığı yaratmak, sis perdesi altında, gerçeklerden sapmayı kolay hale getirmek.

Tarihsel olarak işçi sınıfı oluşumunu endüstri devrimiyle tamamlamıştır. Ülke düzeyinde bakılırsa, geneliyle fabrika üretiminin egemenliği işçi sınıfının oluşumu açısından dönemeç noktasıdır. Ama ülke, tarihsel gelişimin gerisinden de gelse, bunun ülkedeki gelişmeleri hızlandırıcı, ileri çekici etkisi vardır.

Bu çabasında Starçenkov, *herşeye* bir kulp bulmaktadır. Sırasıyla görelim:

Türkiye Proletaryasının Oluşumunda İki Eğilim

Yazar Türkiye proletaryasının oluşumunu iki eğilimin çekiştiği bir süreç olarak ele almaktadır. Bunlardan birincisi "hızlı sanayileşme", ikincisi ise "ticaret ve hizmetler sektörü ile küçük çaplı üretimin" hızla gelişmesidir. Birinci eğilimin kalifiye ve eğitilmiş işçiye gereksinimi artırarak işçi sınıfını nitel yönden olumlu yönde etkilediğini, ikinci eğilimin ise az kalifiye ve eğitim düzeyi düşük işçi gereksindirdiği için işçi sınıfını nitel yönden olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Bu noktadan çıkarak yazar şu sonuca varmaktadır:

"Mal ve hizmet üretiminin niteliği, ayrıca iş piyasasının durumu, sadece işçi sınıfının nicel ve nitel yapısını belirlemekle kalmıyor, aynı zamanda belli *işçi guruplarında ayrı sosyal görünümlerin oluşmasına yol açan çok parçalılığın* oldukça artmasına da neden oluyor. Proletaryanın nitel ve nicel bakımdan büyümesi, ayrıca onun çok parçalılığı, herşeyden önce, onun tarihsel oluşumuyla ve iç sınıfsal yapısının karmaşıklaşmasıyla bağlıdır. Üstelik, işçi sınıfının oluşması süreci içinde bütünleşme gibi olumlu eğilimler, her aşamada başı çeken eğilim rolünü oynamaktan uzak kalmaktadır." *(agy,* s.104)(abç)

Starçenkov, burada işçi sınıfının bir sınıfsal bütünlüğe sahip olmadığını, dolayısıyla *sınıf* çıkarının sınıf bilincinde "yeterince" yansımadığını, çünkü "işçi guruplarında ayrı sosyal görünümlerin" oluştuğunu anlatıyor.

Bu anlayışla ABD'de bile işçi sınıfı "çok parçalıdır". Çünkü orada da, ticaret ve hizmet sektörlerinde, göreceli olarak farklı çapta üretim birimlerinde çalışıp "ayrı sosyal görünümler" taşıyan işçi kesimleri vardır!

Starçenkov ABD işçi sınıfı için ne "parlak" düşünceler taşıyor bilemeyiz ama Türkiye işçi sınıfındaki çok parçalılığın nedenlerini üç ana bölümde toplamaktadır:

1) İşçilerin geldiği kaynak.
2) Sektörler arası dağılım (aynı zamanda sektör içi dağılım).
3) Yaş ve cinsiyet.

Yazar ilk olarak işçi sınıfının oluşumunu, kaynakları açısından ele almakta ve dört ana kaynak göstermektedir. Bunlar sırasıyla işçi aileden gelenler (proletaryanın kendini yeniden üretmesi), kırsal kesimde topraktan kopanlar, müflis eski zanaatçı, küçük esnaf ve küçük işletme sahipleri ve son olarak teknik personelden proleter saflara geçenler olarak belirtiliyor.

Aslında her ülkenin kapitalizminde işçi sınıfının bu yollardan başka bir yoldan oluşması söz konusu olamayacağı bilinmektedir. O halde yazar bu noktayı neden yine sanki Türkiye'ye özgü özel bir olguymuş gibi ele almıştır? Çünkü bununla, işçi sınıfının sınıf bilincinin oluşmadığını vurgulamaya çalışmaktadır. Amaç sınıf oluşumu, dolayısıyla sınıf bilinci düşük işçinin devrimci olmayacağı(!) gerekçesinden yararlanarak, Türkiye devrimini bilinmeze ertelemek, burjuva reformizmine kapıyı açmaktır.

Yazara haksızlık etmemek için bir alıntı daha yapmamız gerekiyor:

"Yıkıma uğramış küçük üreticiler işçiliği (ücretli çalışmayı) hâlâ geçici bir iş saymakta, *emekleri karşılığı alınan ücretle* durumlarını düzeltip, bir gün 'asıl işlerine' dönebileceklerini sanmaktadırlar. Türkiyeli araştırmacıların da haklı olarak belirttiği gibi, bu işçilerde uzun yıllar 'sınıf bilinci oluşamamıştır.' Ancak zamanla, devamlı çalışabilecek bir işyeri sayesinde ve işçi partilerinin, sendikaların etkisiyle bu işçilerde de sınıf bilinci oluşmaktadır." *(agy,* s.104) (abç)

Görüldüğü gibi yazar yazının bir yerinde işçilerin sınıf bilincine ulaştıklarını söylemiş. Bunun yolu önce devamlı bir işyerinden, sonra işçi partileri ve sendikalardan geçiyor.

Dikkat edilirse doğrudan devrimci savaşım süreci açıklamada yer almıyor. Partiler de "işçi partileri", yani daha çok legal partiler olarak tanımlanıyor. Ve en ilgi çekicisi, devamlı işte çalışmıyorsa, bir işçiye ne partiler, ne sendikalar bilinç veremiyorlar. Tam ekonomist bir yaklaşım.

Yazar bu arada, yazının başka yerlerinde de rastlanılacağı gibi işçilerin aldığı ücreti "emeklerinin karşılığı" olarak tanımlamaktadır. Oysa Marksizmle daha yeni tanışmış birisi bile, işçinin işgücünü sattığını ve ücretin de "emeğinin karşılığı" olmayıp, işgücünün "pazar fiyatı" olduğunu öğrenmek durumundadır. Dünya karmaşıklaşıp(!) oportünistlik devrimciliğin yerini almaya başladıktan sonradır ki, Marksizmin ABC'leri bile Sovyet bilim adamlarının bilincindeki yerlerini terketmeye başlamış bulunuyor.

Deklase bir bakış açısı

Yazar işçi sınıfının oluşmasını yavaşlatıcı eğilimleri belirleyerek, sınıf bileşiminin olumsuz, ters yönde bir sürecin de etkisinde olduğunu açıklarken kantarın topuzunu iyice kaçırıp

şöyle söylüyor:

"Ülkedeki ekonomik bunalım döneminde (1978-1980) ve bunu izleyen durgunluk yıllarında patronların personel kısıtlamaları sonucunda işçilerin bir bölümü işlerini yitirmiş ve *deklase olmuşlardır* (lumpenleşmişlerdir). *(agy,* s.105) (abç)

Yani yazara göre işsiz kalan işçi deklase oluyor, lumpenleşiyor. Oysa Marks *Kapital*'de, "aktif ve yedek diye iki orduya bölünmüş" işçi sınıfından söz eder. *(Kapital,* c.I, ş.637) Yani her işsiz deklase değildir. İşsizler yedek ordusu kapitalizmin işleyişlerinin ayrılmaz bir parçasıdır ve aktif ordunun birçok şeyini belirlemede çok önemli bir etkendir. İşçi şınıfı aktifiyle, yedeğiyle bir bütündür. İşsizlerin, işçilikten köklü olarak kopmuş kesimleri - yalnızca bu kesimleri - işçi değil, daha çok yarı proleterdir. Ama yazar her işsizi otomatikman deklase ediveriyor.

İşçi sınıfının sektörler arası dağılımını ele alırken ise yazar şunları söylemektedir:

"..... Ülkedeki sanayileşme sürecinde kalifiye işgücüne duyulan gereksinim sürekli artarken, iş piyasasına öncelikle kalifiye olmayan işgücü sunulmuş, yani iş arayanların çoğunluğunu mesleği olmayan, eğitimsiz işçiler oluşturmuştur. Kalifiye işçi açığı ise, (işsiz sayısının genel artışıyla birlikte) çağdaş üretimin gelişmesini frenleyen bir faktör olmuştur. *(agy,* s.105)

Dikkat edilirse yazarın konuya yaklaşımı, "Türkiye'de çağdaş üretimi etkileyen faktörlerin araştırılması" olmaktadır. Diğer bir deyişle, Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı içinde işçi sınıfının konumuna yönelik bir bakış yoktur. Tam tersine yazar, kalifiye işçi açığının çağdaş üretimi etkileyen bir faktör olduğu vurgusunda kalmakta, böylece kalifiye ve eğitilmiş işgücünün nasıl yetiştirileceğini araştıran bir burjuva araştırmacı konumuna düşmektedir.

Bu söylediklerimizi bir alıntı ile gösterelim:

"... İşçi sınıfının eğitim ve kalifiyelik düzeyinin artmasını onun nitel yapısında olumlu ve önemli bir gelişme olarak ele almak gerekiyor. Günümüzde üretim sürecinin karmaşıklaşması, tek tek değil, binlerce ve milyonlarca işçinin kol emeğinin kafa emeğinin ögeleriyle yoğunlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır. V.İ.Lenin'in belirttiği gibi, 'burjuvaziye, yüksek düzeydeki tekniği kullanabilecek eğitimli, kalifiye işçiler gereklidir'. Bununla birlikte, işçilerin genel ve teknik bilgilerle donatılması, böyle bir eğitim almaları, onların sınıf bilinçlerinin artması için önemli bir önkoşulu oluşturmaktadır.

"Burjuva devleti ilk, orta ve yüksek öğretim ağını hızla genişletmek, işçilerin teknik bilgi ve kalifiyeliklerini artırmak amacıyla işyerlerinde kurslar örgütlemek gibi kaçınılmaz bir gereksinimle karşı karşıya kalmıştır. Türkiye de bunun dışında kalamazdı ve bu alanda Türkiye de, kuşkusuz, belli başarılar elde etti. Bununla birlikte ülkede bir 'kültür devrimi'nin yapıldığı henüz söylenemez." *(agy,* s.107-108)

Starçenkov, işçi sınıfını değil burjuvazinin kalifiye işgücü açığını düşünmektedir. İşin iğrenç yanı, Lenin'i de buna alet etmeye çalışmaktadır. Ayrıca, bir de çarpıtma yapmaktadır. Yazıda, sanki Lenin yüksek düzeyde derken, 1980'lerdeki düzeyi kastediyormuş gibi bir izlenim yaratılmaktadır. Oysa, Yürükoğlu yoldaşımızın dediği gibi "Rusya'daki Putilof işletmelerinin 1917'deki sahibi, Türkiye'nin bugünkü kapitalist düzeyini, teknolojisini hayal bile edemezdi." *(İşçinin Sesi,* sayı:322)

Yazarın amacı, Türkiye işçi sınıfının oluşumunun "tamamlanmamışlığı", dolayısıyla sınıf bilinci düşük işçinin devrimci olmayacağı(!) gerekçesinden yararlanarak, Türkiye devrimini bilinmeze ertelemek, burjuva reformizmine kapıyı açmaktır. Starçenkov'un Kutlu'ya "kaynak" olmasının hikmeti tam da buradadır.

Starçenkov ise böyle bir çarpıtmayla, "çağdaşlık" kılıfı altında Marks'ın, Lenin'in zamanında kalifiye olan işçiyi bugün hem kalifiye, hem de hatta işçi saymamaktadır. Bu bilim adamlığı değil bilim yobazlığıdır.

Bu girişim Sovyetler'de Marksizm-Leninizm'den geriye neler kaldığının, ne yazık ki açık bir göstergesi olmaktadır.

Küçük işletmedeki işçi işçi sayılmaz

Yazıda Starçenkov, özellikle küçük işletmeler üzerinde durmakta ve özetle şunları sıralamaktadır.

1) Bu işletmeler düşük kapasiteyle çalışıyorlar.

2) İşçilerin büyük bir bölümü tam işgünü ya da tam iş haftası çalışmıyor.

3) İstihdam işsizliğin baskısı altında oluştuğundan, buralardaki de kalifiye olmayan işgücü ve bunlar düşük ücretle çalıştırılıyorlar.

4) Bu işletmelerde kâr sermayeye dönüşemiyor.

5) Buralardaki işçiler kullanılan teknik ve verilen ücret bakımından proleter öncesi (ön proleter), ya da fabrika öncesi durumundalar. (*agy,* s.105-106)

Yazar, bütün yazı boyunca işçi sınıfı geri, küçük, işçilikten uzak göstermek için her yola başvuruyor.

Dünya işçi geleneğinin bu denli ağırlık kazandığı günümüzde, Türkiye'de olduğu gibi, sömürünün aşırı yoğun, baskının acımasız sürdüğü, burjuvazinin işçi sınıfına kırıntı bile veremediği, en ufak bir hak aramanın işçi sınıfını devletin vurucu güçleriyle karşı karşıya getirdiği bir ülkede işçi sınıfının sınıf savaşımı içine girmesi için ABD'deki teknolojiyi kullanmayı beklemesine gerek yoktur. O daha sınıfsal konumuna adımını atar atmaz kendini en keskin sınıf savaşımının içinde bulmaktadır. Öyle ki bu süreç içinde devrimci konumlara yükselmesinin önüne geçebilmek için her soydan ve boydan burjuva-oportünist güçler var güçleriyle çalışmaktadır.

İşçi sınıfının küçük işletmelerde çalışan bölümünü ön proleter olarak nitelendirmek için insanın Marksist ekonomi politik ile "sanayi envanteri araştırmasını" birbirine karıştırmış olması gerekir. İnsana o zaman, "sen ya hiç küçük(!) işletme görmedin, ya da üretimden ve işçi sınıfından haberin yok" derler.

Bu küçük diye burun bükülen işletmelerde deyim yerindeyse "sapına kadar" proleterler çalışıyor. Torna tezgahının, kaynak aparatının başında, frezede, matkapta. Hem de değil tam işgünü çalışmamak, günde 10-12 saat, sigortasız, hafta tatilsiz olarak!

Bir kez, nerede kaldı "çağdaşlık"? Eskiden çok daha büyük işyerinde yapılan üretimin bugün daha küçük işyerlerinde yapılabilmesi, tam da "çağdaş teknoloji"nin sonucudur. "Çağdaşlık" diye tutturup, iş gerçekten çağdaşlığa geldi mi, bu kez yazar işçiyi işçilikten çıkarmak için çağdaşlıkla çelişen kulplar buluyor.

İkincisi, sigortasız çalışan, çok sömürülen işçi emperyalist ülkedeki koşullarda yaşamıyor diye işçi sayılmayacak mı? Yazar soruna tam tersinden bakıyor. Oysa Türkiye'deki sınıf savaşımının üstüne oturduğu temel budur: Emperyalistleşemeyen Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfını yüksek sömürü altında tutması.

Buradan çıkarılacak sonuç bu işçi sınıfının çağdaş olmadığı, bilinci düşük olduğu ve bununla devrim yapılamayacağı değil, tersine, böyle koşullardaki işçi sınıfının, sınıf savaşımı açısından ne denli büyük potansiyel bir güç olduğudur. İşte resmi çizgi tam da burada görevini üstleniyor. İşçi sınıfının kavgasının önüne set çekmeye, bu uğurda Starçenkov'un yazılarıyla vb. uluslararası destek sağlamaya çalışıyor.

Türkiye işçi sınıfının en yiğit evlatları, gecekondu bölgelerinde otururlar. Sınıf savaşımının can damarları buralarıdır. Ve bu gecekondu semtlerinden akıp gelecek Demir Döküm işçileri, Sungurlar proleterleri, Kavel direnişçileri, Netaş grevcileri, resmilere ve onların Starçenkov gibi akıl hocalarına gereken cevabı vereceklerdir.

Yazarın mantığına göre düşük ücretle çalışan işçiler çağdaş olamıyor. Daha ileride yazar gecekondu semtlerinde oturan işçiler için de aynı şeyleri söylemektedir. Yani "devrimci proletarya" olabilmek için yüksek ücretle, büyük ve ileri fabrikalarda çalışmak, yüksek tahsil yapmış olmak ve apartmanda oturmak gerekmektedir.

Bazı ülkelerde böyle işçiler de var ama onlara bu koşulları sağlayanın emperyalist sömürü olduğu biliniyor. Bu işçiler, işçi aristokrasini oluşturmakta ve o ülkelerde kapitalist düzen bir ölçüde bunlara yaslanarak sürdürülmektedir. Starçenkov'a göre bu ülkelerdeki işçi aristokrasisi "çağdaşlığın", bu kılık altında işçiliğin ölçütüdür.

Starçenkov, küçük dediği işletmelerin düşük kapasite ile çalıştığını belirtiyor. Burada büyük işletmedeki işçilerin işçiliği de tehlikeye giriyor çünkü Türkiye'de büyük işletmelerin en iyileri bile yıllarca %40-50 kapasiteyle çalıştılar.

Sonra, küçük denen işletmelerde kârın sermayeye dönüşememesinin de burada çalışan işçilerin işçi olup olmamasıyla bir ilgisi yoktur. Bunun olsa olsa "çok yapılılık" içinde yokedilen tekelci kapitalizmle ilgisi vardır.

Apartmanda yaşamıyorsan, gençsen, kadınsan işçi değilsin

Yazar tarım ve üçüncü sektör diye adlandırdığı "ticaret ve hizmet sektörü"nü incelerken yine aynı bakış açısıyla, yanlışları üstüste yinelemektedir. Bu bölümde yazarın gecekondu semtlerine ilginç bir yaklaşımı bulunmaktadır. Bir alıntı daha yaparak görelim:

"Kentin öteki semtlerine göre, gecekondu mahallerinde işsizlik oranı çok daha yüksektir. Gecekondu sakinleri, bir iş bulup birkaç yıl boyunca çalışmış olsalar bile, kent yaşamına çok zor uyabiliyorlar. Uzun yıllar köyle sıkı bağlarını sürdürmektedir (yakınlar, akrabalar ve tanıdıklar arasında karşılıklı ziyaretler biçiminde). Bu ortamda köyün yaşam tarzı sürekli olarak yeniden üretilmekte, yeni bilinç çok yavaş oluşmakta ve yerleşmektedir. Gecekondu sakinleri yıllarca kendi içlerine kapanık olarak yaşamakta, politik partilere ve sendikal örgütlere kuşkuyla yaklaşmaktadırlar." *(agy,* s.107)

Yukarıdaki alıntıyı okuduktan sonra okuyucu şunu düşünmelidir. Türkiye'de sınıf savaşımının başını çeken, 15-16 Haziranları, Kavel, Sungurlar, Demir Döküm direnişlerini yaratan, Tariş'te, Seydişehir'de çarpışan, son olarak Netaş'ta 12 Eylül sonrasında sınıf savaşımının öncü grevini gerçekleştiren, Derby'de, Kale Kilit'te ve nice işyerlerinde baskı ve zorbalığa karşı, sadece sınıf bilinci ve azmi ile grevlerini yürüten işçiler nerede oturuyorlar ki?

Demir Döküm işçileri Silahtar'dan, Sungurlar proleterleri Alibeyköy'den, Kavel direnişçileri İstinye tepesinden, Netaş grevcileri Ümraniye sırtlarından, bu gecekondu semtlerinden resmilere ve onların akıl hocası Starçenkov gibi Sovyet ideologlarına gereken cevabı vereceklerdir!

Evet, Türkiye işçi sınıfının, en yiğit evlatları, gecekondu bölgelerinde otururlar. Ve Starçenkov'un dediğinin tam tersine, sınıf savaşımının can damarları buralarıdır. Proleterya yatakları buralarıdır. Sınıf bilinci buralarda ve hem de savaş içinde, hızla

yükselir. Barikatlar buralarda kurulur ve burjuvaziye, onun askerine, polisine karşı buralarda savaşılır. Başka nerede olabilirdi ki?

Yazar işçi sınıfının "çok parçalılığı"na neden olarak gösterdiği üçüncü kategori olan yaş ve cinsiyet konusunda da aynı yaklaşım içindedir. Uzun bir alıntı daha yaparak görelim:

"Bütün bunların iki önemli ortak niteliği vardır: Birincisi, ücretli işçi olarak çalışan kadınların ve çalışma çağında olmayan kişilerin orta düzeydeki bir işçiye kıyasla eğitim düzeyleri çok daha düşüktür ve bu nedenle *bunlar* çağdaş tekniği ve teknolojiyi benimseme olanağına daha az *sahiptirler.* İkincisi, çalışma çağındaki erkekler arasında işsizliğin sürekli artmakta olduğu koşullarda bunlar, çalıştıkları işyerlerinde kendilerini çok daha güvensiz hissetmektedirler. Bir iş bulabilmek ya da çalıştıkları işyerlerini yitirmemek için çoğu kez asgari ücretin de altında bir ücretle çalışmaya, küçük işyerlerinde ise saptanmış bulunan çalışma saatlerinin de dışında çalışmaya razı olmaktadırlar. Bu ayırımcı sistemin bir sonucu olarak, proletaryanın yaklaşık beşte biri çağdaş anlamda işçi sınıfı olabilme olanağından yoksun bırakılmaktadır. Üstelik *işçilerin bu kesimi konformizme açıktır,* bu kesimin sınıf bilinci düzeyi daha düşüktür." *(agy,* s.107) (abç)

Görüldüğü gibi yazar incelemesinde küçük yaştaki işçilerin "çağdaş tekniği ve teknolojiyi benimseme olanağına daha az sahip olduklarından" yakınmaktadır. Buradan yine gidilecek yol aynıdır. "Çağdaş olmama, bilinç düşüklüğü" ve "devrimci olamama".

Yazarın yazdıklarını Türkiye finans-kapitalinin sözcüleri okusalar bayağı ferahlayacaklar, çünkü işçi sınıfı korkulacak düzeyde çağdaş(!) değil diye teselli bulacaklar. Hem de bir Sovyet yazarının kaleminden. Kimbilir belki de Starçenkov onlara güven vermek için yazıyordur. Resmi TKP'de burjuvaziye güven verme politikası iyice yerleşmiş durumdadır.

Alıntının sonundaki altı çizili sözleri iyice okumak gerekiyor. Asgari ücretin altında ücretle çalışan, işinden olmak korkusuyla çalışma saatleri yasal sınırların üstünde olan, çağdaş anlamda işçi sınıfı olamayan "bilinçsiz" işçiler, "konformizme açık" oluyormuş!

"Konformizm" uyumluluk demektir. Ama hayatta ağırlıkla kazandığı anlam, en azından bazı yönleriyle rahatlık taşıyan koşullara uyumluluktur. Bununla bağlı olarak, çok kereler konfora düşkünlük anlamında kullanılır.

Şimdi, Starçenkov'un sözünü ettiği işçiler, yine onun sözünü ettiği o kötü koşullarda nasıl oluyor da konformizme açık oluyorlar? Bu işçilerin yaşamında uyumluluk körükleyen ne vardır ki?

Bu Starçenkovların, haydi Türkiye işçi sınıfına saygıları yok ve Türkiye'de proleter olmanın maddi manevi koşullarını anlayamayacak kadar uzaklar, ama içinde yaşadıkları Sovyetler Birliği'ni bugüne getiren Sovyet işçi sınıfının çektiklerini, yaşadıklarını da mı unuttular? Onun kavgasına, anısına saygıları da mı kalmadı? Tozlu kitap sayfalarını çeviremiyorlarsa, proleter yataklarına gidip Petrograd işçilerinin oğullarına, torunlarına da mı sormak akıllarına gelmiyor?

Starçenkov'un "özetlediği": İşçi sınıfının likidasyonu!

Starçenkov'un "özetle" vardığı sonuç şöyledir:

"Özetlersek, Türkiye proletaryasının yapısı oldukça renklidir. Eğer işletmelerin büyüklüğünü, ücretli işçilerin mülkiyete karşı tutumlarını, çağdaş teknikle olan bağlarını, sosyal-kültürel ve kalifiyelik düzeylerini dikkate alırsak, 5 milyon işçiden yaklaşık yüzde 25'inin çağdaş proletaryaya dahil olduğunu söyleyebiliriz." *(agy,* s.108-109)

Ama Starçenkov'un getirdiği bu "çağdaş işçi"lik kavramı, yazının en başında konulan, "ülkede sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmamış olduğu" fikriyle ve "çağdaş anlamda işçi sınıfı" gibi deyimlerle birlikte ele alınırsa, açıktır ki, Starçenkov, "çağdaş" işçiden işçi sınıfının üyesini, "işçi"yi anlamaktadır. *"Çağdışılığı" işçi sınıfını tanımlamanın bir ölçütü olarak kullanmaktadır.* Bu açıdan, Starçenkov çağdaş olmayanları aslında işçi *saymamaktadır.*

Dolayısıyla, yukarıdaki özette Starçenkov gerçekte, Türkiye'de "işçi sınıfı" denilebilecek kesim, 1,250,000'dir demek istiyor. Gerisi "çağdışı", fabrika öncesi, ön proleter, küçük burjuva eğilimli, "bilinçsiz", "eğitimsiz", "kalifiye olmayan" vb, çalışanlardır.

Starçenkov'un yaptığı değerlendirmenin özüne sadık kalırsak, ona göre şunlar çağdaş olmadıkları için işçi sayılamazlar:

a) Fabrika ve büyük işletmelerde değil de, 50'den az işçi çalıştıran işletmelerde işçilik yapmak bahtsızlığına(!) uğramış işçiler.

b) Kalifiye olmayan ve çok düşük ücretlerle çalışmak zorunda bırakılan işçiler (ki bunlar, burjuvazinin yapacağı kültür devrimini beklemek durumundalar).

c) Kalifiye olsa bile burjuvazinin dayattığı açlık disiplini karşısında asgari ücretten de düşük düzeyde ücret almak durumunda bırakılan işçiler.

d) Düşük kapasiteyle çalışan işyerlerinde tam işgünü çalıştırılmayan(!) işçiler.

e) Köyden gelen, köyle bağını sürdüren, ama işçilik yapan, siyasal partilere ve sendikal örgütlere kuşku(!) ile yaklaşan işçiler.

f) Sendikaların ve legal işçi(!) partilerinin dağıttığı bilinçten nasılsa nasibini alamamış olan işçiler, sınıfın geri kesimleri.

g) Yılın büyük çoğunluğunda tarım işçiliği, gündelikçilik yapmasına karşın, henüz köydeki evinden ayrılamamış olan tarım işçileri.

h) Genç işçiler, kadın işçiler (ki bunlar düzenle uyum sağlama eğilimi taşımaktaymışlar!)

i) Gecekonduda yaşayan ve bu nedenle köy yaşamını sürekli yeniden üreten işçiler.

j) İşsiz bırakılan ve işçi sınıfının yedek ordusunu oluşturan milyonlar.

Starçenkov, işçi sınıfını, "çağdaş proletarya"yı özetlerken bir noktayı özetlemiyor: Ailelerini!

İşçiler için 5 milyon rakamını veren Starçenkov, herhalde işçi sınıfının bekâr bir sınıf olduğunu, ya da "çağdaş"(!) bir toplumda herkesin, karı-kocanın bir işte çalıştığını varsaydığı için Türkiye'yi de böyle değerlendiriyor! Ya da işçi ailelerini işçi sınıfından değil, "çok parçalılığın" başka bir kategorisi(!) olarak düşünüyor ve dikkate *almıyor.*

Başka bir deyişle, Starçenkov, işçi sınıfını likide etmektedir.Haydar Kutlu'nun Starçenkov'u kaynak göstermesinin hikmeti de buradadır.

Her ikisi de, burjuvaziye sahip olmadığı "ilerici" işlev ve görevleri yüklerken, işçi sınıfının "kuşatılmış", "güçsüz", "yalnız" olduğu gerekçesine sığınarak, işçi sınıfını burjuvaziyle işbirliğine ikna etmek gibi uğursuz bir görevi yerine getirmeye çalışmaktadır.

Her ikisinin ulaştığı sayısal sonuçlar da birbirini tutuyor.

Starçenkov'un verdiği rakamlara göre imalat sanayiinde 1.550.000 işçi çalışmakta ve bunların %40'ı yazarın deyimiyle "çağdaş" niteliğini taşımaktadır. Yani sadece imalat sanayiinde 1980 yılında yaklaşık 620.000 çağdaş endüstri proletaryası vardır. Ancak bunlar 10-50 işçi çalıştıran ve "kapitalist transformasyonu hızlanmış" bazı işyerlerindeki bazı işçileri de kapsamaktadır. Bu nedenle Kutlu iskonto yapıp, *birkaç yüzbinlik proleter çekirdek*'in varlığından söz etmektedir.

1987'de Türkiye işçi sınıfı, 1960'ların, 1970'lerin zorlu direniş, grev, işgal ve yığınsal gösterilerinin içinde pişmiş, faşizm altında engin deneyim kazanmış, yaklaşan devrimci dalganın en başında giden, birleştikçe güçlenen, devrime, iktidara yürüyen, burjuvaziye metelik vermeyen dev gibi bir ordudur.

Starçenkov, çekirdeği dahil 1 milyon 250 binlik "çağdaş" proletaryadan sözediyor. Kutlu, ise "birkaç yüzbinlik proleter çekirdeğin" çevresindeki birkaç milyonluk işçi sınıfından sözediyor. Yani Kutlu Starçenkov'un çağdaş proletaryası içinde 150-200 binlik bir çekirdeği ayırıyor, kalana 1 milyon küsür diyeceğine, 1 milyon olasılığını da içinde barındıran "birkaç milyon" diye yuvarlak bir ad takıyor. Bunun çok daha ötesinde milyonları oluşturan işçi sınıfından korkuyla olsa gerek, "birkaç" yuvarlamasına başvuruyor!

Sonuç: Kutlular, Starçenkovlar amaçlarına ulaşamayacak

Kutlu'nun "uluslararası" kaynağı, Starçenkov, Türkiye kapitalizmini bilinçli olarak geri göstermektedir.

Onun hayal dünyasının ürünü olan geri, çok yapılı Türkiye ekonomisinde sınıfların oluşumu tamamlanmamıştır. "Çağdaş proletarya" yani proletarya, büyük bir azınlıktadır. Çevresi "fabrika öncesi proleter", "ön proleter", "küçük burjuva eğilimli", "patronluk özlemi" taşıyan milyonlarca emekçi insanla çevrilidir.

Bu denli yalnız ve güçsüz olan proletarya elbette(!) devrim yoluna çıkamaz. Burjuvaziden, başta kültür devrimi olmak üzere çok şeyi beklemek, o yapmıyorsa onunla işbirliği içinde kendisi bunları düzen içinde reformlarla yapmak durumundadır.

Starçenkov'a, Kutlu'ya ve bunlar gibilerine yanıtı biz 1978'de *Zayıf Halka*'da verdik:

"Türkiye, emperyalizmin sömürüsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, özellikle tarımın teknik açıdan geri olduğu, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bunun yanında, *tekellerin büyüyüp güçlendiği* ve bu temel üstünde finans-kapitalin oluştuğu ve devletle tekellerin içiçe geçtiği bir ülkedir." (R.Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye,* beşinci basım, s.49)

"Devlet-tekel bütünleşmesi, Türkiye kapitalizminin 'geleneksel' bunalımını daha da derinleştiriyor. Tekelci burjuvazi çıkışı faşizme tırmanışt görüyor. Öte yanda, emekçi sınıfların hızla yükselen insanca yaşama özlemi, tekelci burjuvazinin isteğiyle çelişiyor. Böylece, ülke içi tüm ekonomik, toplumsal ve siyasal koşullar son yılların süregen siyasal bunalımında yumaklaşıyor. Tekelci burjuvazinin zorbalığı artarken, yığınların savaşımı da yükseliyor." *(agy,* s.101)

"İngiltere'de endüstri devrimiyle başlayan fabrika aşamasından işçi sınıfının 'kendisi için sınıf' olmasına dek geçen zaman çok uzundur. Bunun pekçok tarihsel ve sosyal nedenleri olabileceği gibi, İngiltere'nin bu yolun ilk yolcusu oluşundan da büyük payı vardır. Türkiye'de ise, işçi sınıfının 'kendisi için sınıf' olmasına, fabrika aşamasından bu yana uzun zaman gerekmemiştir. 1960'ların başından bu yana işçi sınıfımız bambaşka bir sınıftır, bu ortada. Ülke çapında sayısı artmış, güçlenmiş, güçlü örgütler kurmuş, tarihinin hiçbir dönemiyle kıyaslanamayacak denli üstün ve militan bir savaşıma atılmıştır. 1970'lere geldiğimizde, Türkiye işçi sınıfı hiç kuşkusuz *'KENDİSİ İÇİN SINIF'*tır. Savaşımı siyasal nitelik almıştır. Savaşımı sınıf savaşımıdır." *(agy,* s.110)

Resmi güruh, hangi "uluslararası" kaynaktan yardım alırsa alsın, "ulusal"lık sözünü ağzında ne denli gevelerse gevelesin, işçi sınıfının tanımını, kapsamını, sayısını ne denli küçük göstermeye çalışırsa çalışsın, *gerçek* yaşam Kutluları, Starçenkovları yalanlamakta, onların getirdikleri analizleri de hemen çürütmektedir.

Gerçek yaşamda işçi sınıfının toplumda kazandığı büyük ağırlık konusunda *V. 5 Yıllık Kalkınma Planı*'nda, burjuva devlet burjuvaziye uyarıda bulunuyor. *(agy,* s.133)

Sosyal demokrat Abdullah Baştürk bile, işçi sınıfının yolunu bulandırma çabalarında gerçek yaşama dayanmanın önemini kavradığı için olsa gerek, bakın ne diyor:

"Bugün Türkiye'de en dar anlamda bile işçi sınıfı denildiğinde sayıları gittikçe artan, aileleriyle birlikte nüfusun yarısına yaklaşan bir kitle akla gelmek zorundadır." (Abdullah Baştürk, *Yargı Önünde Savunma,* Çağdaş Yayınları, Mayıs 1986, İstanbul, s.409)

Ve bu koca kitle, bir tek uzun erimli nesnel amaca sahiptir: Devrimle bu düzenden kurtulmak, insanlık onuruna yaraşır bir düzeni, sosyalizmi kurmak. Kutlular, Starçenkovlar bunu engelleyemeyeceklerdir.

Dünyada, Türkiye'de, Netaş'ta, Kiplas'ta kararlı sendikal savaşım her zaman zorunludur.

Ücr tli kölelik sist mi yıkılmalıdır

Tek başına sendikal savaşım ücretli köleliği yıkmaz, sömürüyü kaldırmaz, yarınları garantiye almaz. Öte yandan işçi sendikal savaşım vermezse, ayak diretmezse, fırsat bu fırsat kapitalistler ücretleri hemen azaltırlar. Bu nedenle kararlı bir sendikal savaşım her zaman zorunludur.

Sermayenin 1980'de başlattığı gözü dönmüş saldırılarla birlikte Türkiye işçi sınıfının sömürüsü de ok gibi fırlamış, gerçek ücretler 1963 düzeyinin bile altında kalmıştır.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye kitabının Türkiye işçi sınıfının iş ve yaşam koşullarına ilişkin bölümünü bazı verilerini yenileyerek daha önceki sayılarımızda Çek-Al olarak yayınlamıştık. (*İşçinin Sesi*, sayı:319, 320, 321) Orada işçi sınıfının durumunun hem göreceli, hem mutlak olarak kötüleştiği daha ayrıntılı olarak çeşitli yönleriyle gösteriliyor. Biz burada birkaç küçük örnekle geçmek istiyoruz.

Örneğin, bir hesaba göre imalat sanayiinde 1977 yılında %155 olan artık değer (yani sömürü) oranı, 1980'de %316'ya, 1983'de ise %424'e çıkmıştır. Bu şu demektir ki, 1977'de işçinin aldığı ücreti 100 kabul edersek, patronaürettiği kâr 155 idi. Kendi aldığı ücreti 100 kabul etmeye devam edelim, işçinin patrona ürettiği kâr 1980'de 316'ya, 1983'te ise 424'e fırlıyor.

1983'te işçiler, 1977'nin neredeyse üç katı daha fazla sömürülüyorlar. Aynı oranı işgücünü bölerek ifade edersek, 1983'de işçiler, kendi ücretlerini işgücünün 92 dakikası içinde çıkarıp, günün geri kalanında patrona kâr üretmek için çalışıyorlar!

Öte yandan yıllar içinde gerçek ücretlerde de benzeri bir eğilim vardır. İmalat sanayiinde işçilerin brüt ortalama gerçek ücreti 1963'te 18 lira kadarsa, 1977'de en yüksek düzeyine, 27 liraya çıkmış, 1980'de 15 lira olmuş, 1986'da ise 10 lirayla en düşük düzeyine düşmüştür.

Her iki örnekte de ortaya çıkan bir sonuç vardır. 1977'de işçilerin koşulları göreceli olarak en iyiyken ondan sonra hızla kötüleşmeye, 1980 sonrasında

dayanılmaz bir düzeye düşmeye başlıyor. Kapitalizm koşullarında işçinin kazanımlarıyla sınıf savaşımının yüksekliği arasındaki bağı bu örnekler çok net olarak gösteriyor. 1977 devrimci sınıf savaşımının doruk yılıdır. Savaşım yüksek, kazanımlar da yüksektir. Ancak örneklerde, yüksek kazanımlar elde edilebilse bile, kapitalizm sürecekse bunların hiçbir garantisi olmadığı da çok güzel yansıyor. İşçinin tek kurtuluşu ücretli kölelik sistemini yıkmaktır.

Tek başına sendikal savaşım ücretli köleliği yıkmaz, sömürüyü kaldırmaz, yarınları garantiye almaz. Öte yandan işçi sendikal savaşım vermezse, ayak diretmezse, fırsat bu fırsat kapitalistler ücretleri hemen azaltırlar. Bu nedenle kararlı bir sendikal savaşım her zaman zorunludur.

Hele ki Türkiye'nin bugünlerinde sendikal savaşım büyük önem taşıyor. Bir kez işçi sınıfımız açlıkla, sağlığını yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sınıfımızın neslini korumak gerek. İkincisi, bugünkü ortamda işçi sınıfıyla burjuvazinin kapışması şimdilik sendikal istemler, özellikle de ücret görüntüsü altında yürümektedir. Karşı tarafa kabul ettirilmiş her ücret istemi bizim tarafa küçük de olsa bir puan eklemektedir. Ve üçüncüsü, sınıf savaşı yükselirken ekonomik istemler her zaman sınıfın daha geniş kesimlerini harekete geçirici bir rol oynar.

Tam böyle bir ortamda, sosyal demokrat ve resmi TKP'li, TİP'li oportünist sendikacılarda moda bir eğilim gözleniyor. Bunlar "ücret sendikacılığı"nı küçümsüyorlar. "Çok ileri" gözüken böyle bir gerekçeyle sonunda ücret sendikacılığı bile yapmamış, en geri konumlara düşmüş oluyorlar. Zira, doğru dürüst ücret sendikacılığı yapıp işçinin haklarına asılamayan daha ileri bir sendikacılığı hiç yapamaz!

S. Günbudak

İşçi sınıfı olanaklardan düzeni paramparça etmede yararlanacaktır.

1988 burjuvazinin kriz yılı olacak!

30 Aralık 1983'de Özal "ekonomide devrim" yapacağını belirtmiş ve bunu şöyle açıklamıştı: "Bankacının, holdingcinin, şirket sahibinin, sanayicinin, tüccarın üzerinden devlet şemsiyesi kaldırılmalıdır." Artık herkes kendi ayakları üzerinde hareket etmeli, kimse kurtarıcı olarak devlete yaslanmamalıydı.

Ayrıca Özal'a göre enflasyon aşağı çekilecek, yatırımlar hızlanacak, döviz sorunu çözülecek, çalışanların milli gelirden aldıkları pay yükseltilecekti. Özal sözde bunların üstesinden gelecekti.

Bugün 1987'deyiz ve basın, alarm zilleri çalıyor. İç ve dış borcun yükselmesi, kaynakların kuruması, "ekonomik devrim"in hedefinden sapmış(!) olması ile birlikte 1988'e krizle girileceğini vurguluyor.

Küçük bir hatırlatma yapacak olursak, finans-kapital 12 Eylül faşist darbesiyle sermayeyi daha da yoğunlaştırıp merkezileştirme, dışa açılıp emperyalistleşme emellerini gerçekleştirmek istiyordu. O günden bugüne, 7 yıl boyunca bu doğrultuda epey yol aldı. Ama emperyalistleşme hedefine varamadı.

Bu dönemde burjuvazi işçinin emekçinin avucunda birşey bırakmadı. Her türlü aldatmaca "fon"larla, devlet tahvilleri, köprü ve baraj gelir ortaklık senetleri ile, halkın elinde ne var ne yok hepsi, finans-kapitalin avucuna akıtıldı.

Bugüne kadar halkın elinden Kamu Ortaklığı Fonu'na toplanan paraların nerelere gittiğini aşağıdaki haber ve onunla birlikte verilen tablo *(Tablo 1)* gösteriyor.

"Kamu Ortaklığı Fonu'ndan bugüne kadar 26 şirkete toplam 50.7 milyar liralık destek sağlandı. Kamu Ortaklığı Fonu, kuruluşundan bu yana şirketlere yatırım, ya da işletme kredisi olarak 35.8 milyar lira verdi. Fon, ayrıca beş firmaya 14.9 milyar liralık sermaye katkısında bulundu." *(Hürriyet*, 5 Haziran 1987)

Fondan destek alan şirketler *Tablo 1*'de verilmiştir.

Fonlarda toplanan bu paralar finans-kapitalin cebine gitti. Ama hükümetin bütçe dengesi de endazeyi iyiden iyiye şaşırmış durumdadır.

Aşağıdaki tablo üç aylık genel bütçe gelir-giderlerini gösteriyor. "Trilyonluk Bütçe Açığı" başlığı altında verilmiş.

Hükümet 1987 yılına yüksek bir enflasyon ve borç yüküyle girdi. Ve daha yılın ortasında bütçe krizi başladı. Bu konuda *Milliyet* gazetesi şöyle diyor:

"Maliye ve Gümrük Bakanlığı uzmanlarınca yapılan resmi hesaplamalara göre Nisan ayı başı itibarıyla genel bütçe açığı 1 trilyon 81 milyar 66 milyon liraya ulaştı. Maliye ve Gümrük Bakanlığı uzmanlarınca hazırlanan ve kamuoyuna açıklanmayan *bakanlığa özel* cetvellere göre hükümet yılın 3 ayında genel bütçeden 2 trilyon 938 milyar 982 milyon harcama yaptı. Buna karşılık aynı dönemde genel bütçeye toplam 1 trilyon 857 milyar 916 milyon lira toplanabildi.

"Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Uzmanları yılın ilk 3 ayında ulaşılan bütçe açığı ile 1987 bütçe kanununda yılın tümü için öngörülen 920 milyar liralık açığın aşılmış olduğunu vurguladılar." *(Milliyet*, 16 Mayıs 1987)

TABLO 1

Kuruluşun Adı	Fondan Katkı (Bin TL)
Sümerbank Pamuklu San.Mües. (Adıyaman)	1.000.000
Binsan, Bingöl Un Sanayii A.Ş.	85.000
Bilgençtuğ, Tuğla Kiremit A.Ş.	50.000
Bitlis Gıda Mad.San. ve Tic. A.Ş.	150.000
Özel Karacadağ Eğitim Tesisleri Ltd	110.000
Emaş End. Mineralleri A.Ş.	500.000
Iğdır Et Gıda ve Uluslararası Nakliyat A.Ş.	420.000
Tungaş Tunceli Gıda Sanayii A.Ş.	200.000
Aras Tekstil Sanayii Tic. A.Ş.	1.500.000
Tursan Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	98.000
Van Et, Entegre Et Ürünleri A.Ş.	2.000.000
Sivas Meyan Kökü San. ve Tic. A.Ş.	550.000
Can-Mercan Çankırı Mercan Sanayii	750.000
Keban Holding ve Ort. D.C.San. A.Ş.	3.168.000
Sümerbank Pamuklu San. Mües. (Erzincan)	1.000.000
Sümerbank Pamuklu San. Mües. (K. Maraş)	1.050.000
Adana Elektromekanik San. ve Tic. A.Ş.	1.200.000
Güntaş Gündüzbey İplik San. ve Tic. A.Ş.	5.000.000
Maksan Makine Sanayi A.Ş.	850.000
Sivas Demir Çelik Fabrikası	9.550.000
Sivas Hazır Giyim Fabrikası	1.050.000
Mepasan Mevye ve Sebze Pazarlama	300.000
Akateks Anadolu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	7.500.000
Yerteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	10.773.091
Elazığ Ekmek Fabrikası A.Ş.	300.000
Oskar A.Ş.	1.500.000

TABLO 2

GENEL BÜTÇE GELİR-HARCAMA DENGESİ

(31.3.1987 tarihi itibariyle) (milyon TL)

Aylar	Gelir	Gider	Fark
Ocak	603.867	1.187.719	583.852
Şubat	638.293	566.381	71.912
Mart	615.756	1.184.882	569.126
TOPLAM	1.817.916	2.938.982	1.081.066

"Kaynak: Maliye ve Gümrük Bakanlığı Kamu hesapları" *(Milliyet*, 16 Mayıs 1987)

Bu arada *Hürriyet* gazetesi enflasyonla ilgili şunları yazdı: "Patladı patlamadı diye tartışılan enflasyon dolu dizgin gidiyor." *(Hürriyet*, 4 Haziran 1987)

Enflasyon rakamlarındaki ilerleme öylesine rahatsız edici ve öfke toplayıcı hale geldi ki, Özal "enflasyonu yüksek gösteriyorlar" diyerek İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın fiyat endekslerine yayın yasağı koydu. Yalnızca DİE'nin bilgi yayınlamasını istedi. Buna rağmen bu iki kuruluş fiyat endeksi yayınlamaya devam ediyor! (İTO 60 yıldır aralıksız yayınını sürdüren bir kuruluştur.)

Bu yılın ilk 5 ayında enflasyon, İTO'nun hesaplarına göre %22.1'e DİE'nin hesaplarına göre ise %17.5'e ulaştı.

Bu verilerin ışığında, İTO'nun hesabına göre, Özal hükümetinin 1987 yılının tümü için göstermiş olduğu "enflasyonu %20'ye düşürme hedefi" ilk 5 ayda aşılmış oluyor.

Bu veriler, içinde boğulmadan değerlendirilirse, ekonomideki bunalımın hızla azgınlaştığını, işçi sınıfının ve emekçilerin iş ve yaşam koşullarının büyük bir hızla daha da kötüye gittiğini, yeni bağlanan toplu sözleşmelerde elde edilen kazanımların daha yılın yarısına gelmeden uçup gittiğini gösteriyor.

Öte yandan bütçe açığı, iç ve dış borçlanmanın hızlı ilerlemesi burjuvazinin seçimler sonrasında getireceği "önlemlerin" nasıl olacağına da biraz ışık tutuyor.

Ama bu arada, Özal hükümeti "oy avcılığı" amacıyla tekrar kesenin ağzını açmak zorunda kalabilecek. Memur maaşlarını, taban fiyatlarını, faizleri, işçi ücretlerini "yükseltmeyi" de herhalde düşünüyordur.

Seçim sonrasında ise IMF gibi emperyalist kuruluşların karşısına oturup hesap vermek var. Ve sonra yüksek düzeyde bir zam furyası başlayacak. Ve bu zamlar, işçi ve emekçilerin bu düzene tepkisini iyice kamçılayacak. Bu açmazlar yalnızca Özal'ın sıkıntısı değil, Türkiye kapitalizminin sıkıntısı, kalıcı bunalımının çeşitli yönleridir.

Onun için 1988 yılı sadece ekonomik kriz yılı değil yapının dipten yükselen dalganın etkisiyle tümden çatırdama yılı da olabilir. Çünkü işçi sınıfı bu gidişe seyirci kalmıyor. İşgücünün karşılığını, demokratik haklarını eylemle, söke söke almak için yola koyulmuş ilerliyor. Burjuvaziden, yaptıklarının hiçbirini unutmadan ve affetmeden hesap soruyor, daha da soracak.

İşçi sınıfı, tüm emekçi halkın birikmiş öfkesini, dipten gelen devrimci dalganın en önünde yer alarak örgütleyecek ve kriz yılını düzeni paramparça etme yılına dönüştürmesini öğrenecektir.

Ozan Öncü

Doğal üyelik öğrencinin hakkı, tek ve merkezi öğrenci örgütlenmesi de savaşımın getirdiği bir zorunluluktur.

SINIFIN YOLUNDAKİ GENÇLİK

Rızaya dayanan doğal üyelik öğrenci hareketinin çıkarınadır. Doğal üyelik hakkını kullanan öğrenci, örgütlü çalışmaya bir adım atmış demektir. O, öğrenci birliğinin çalışmalarına katılarak ilerler, harekete katkı yapar.

Öğrenci birlikleri olanaklı en büyük öğretim birimlerini kapsamalı, tek öğrenci birliği fikri esas alınmalı, bu birlikler Türkiye çapında merkezi öğrenci birliği çatısı altında birleşmeli ve merkezi, disiplinli çalışma yürütmelidir.

Yavuz Savaşçı

Bugün öğrenci hareketi bir yandan dernekler kurarken, bir yandan da örgütlenme konusunu tartışıyor. Özal hükümetinin çıkardığı son yasa önerisi ile öğrencilerin örgütlenmesi daha geniş bir öğrenci kesiminde konuşulmaya başlandı.

Nisan ayında, Özal hükümetinin YÖK Yasası'nın öğrenci derneklerine ilişkin 59. maddesine değişiklik getiren yasa önerisi TBMM Milli Eğitim Komisyonu'nda onaylandı. Daha sonra hükümet, öğrencilerin militan eylemlerinin doğrudan etkisiyle bu yasa önerisini geri çekti. Öneri geri çekildi ama, öğrenci yığınındaki tartışma dar "ilke" tartışmalarından bir üst noktaya çıktı. Tartışmanın bu noktalarda yoğunlaşarak sürmesi açısından, geri çekilmiş haliyle de olsa yasaya yeniden bakmakta yarar vardır.

Yasa önerisinde her üniversitede tek dernek ve fakültelerde birer şube öneriliyordu. Önerilen örgütlenme biçimi ve asıl olarak bunun yanısıra dayatılmaya çalışılan bir dizi anti-demokratik madde ile öğrenci örgütlenmesi olanaksız kılınmaya çalışılıyordu. Yasa var olan dernekleri de ortadan kaldıracak ve şimdiye kadar oluşmuş örgütlenmeyi yok edecekti. Yasanın bir başka yönü de doğal üyeliği getirmesiydi.

Bu yasa önerisi kuşkusuz, öğrencilerin örgütlenme özgürlüğünü ortadan kaldırmayı amaçlıyordu. Ama birçok konuda olduğu gibi bu konuda da yanlış anlayışlar konuyu bulandırmaktadır.

Öğrenci hareketi, bugünkü anti-demokratik yasalara karşı çıkmalıdır, çıkıyor. Yalnız karşı çıkarken yanlışa da düşülmemelidir. Bugün için anti-demokratik uygulamalarla doldurulmuş örgütlenme biçimleri, yarın, içi başka türlü doldurularak öğrencilerin çıkarına işletilebilir. Dolayısıyla örgütlenme biçimlerini öğrenci hareketinin uzun dönemli çıkarları doğrultusunda değerlendirmek, bunların içini demokratik uygulamalarla doldurmak için savaşım vermek asıl doğru tutum olur.

Bu yaklaşımla her üniversiteye tek öğrenci birliği ve doğal üyelik konularına değinelim. Önce doğal üyelik üzerinde durmak istiyoruz.

Doğal üyelik bir haktır

Öğrenci, istesek de istemesek de, öğrenim gördüğü sürede o öğrenim kurumunun doğal üyesidir. Bu temelde doğal üyelikten gelen bir dizi hakları ve görevleri vardır. Öte yandan öğrenciler, daha genel düzeyde, ülke toplumunun da doğal üyesidirler. Bu temelde de bir dizi hak ve görevleri vardır.

Bireyler, doğal üyesi oldukları toplamların toplumsal yaşantısına değişik ölçülerde katılırlar. Kimisi aktif katılır, kimisi katılmaz. Ama katılmak isteyenlerin katılma hakkı sınırlanamaz. Bireyler yaşadıkları toplumun üyesi olduklarının bilincine vardıkça, geneli ilgilendiren sorunlara ilgileri, katkıları artar. "Bananecilik"in yerini "biz" alır.

Kendi düşüncelerimize ve öğrenci yığınına güven duymanın da bir gereği olarak, öğrencilerin, öğrenim kurumunun doğal üyesi olması son derece doğrudur. Buna bağlı olarak, öğrencilerin varolan örgüte üye olmalarının doğal olması kadar, örgüt kurmaları da doğal bir haktır. Sorun, bu hakkın nasıl kullanılacağındadır. Öğrenim birimine gelen her öğrencinin bunun bilincine varıp varmadığındadır. O zaman, bunun bilincinde olan kesimin bir görevi daha ortaya çıkıyor: Öğrencilerin, doğal parçası oldukları, sorunlarını paylaştıkları kurumun örgütlenme ağı içinde aktif bireyler olmalarını sağlamak.

Doğal üyeliğe karşı çıkmanın yanlışlığının üzerinde örneklerle durmadan önce, doğal üyeliğin tasarıdaki yerine bakalım.

Tasarıya göre, öğrencilerin öz girişimleri ile kurulup, çalışması gereken dernek ve şubelerin çalışmaları ya rektör, ya da onun görevlendireceği bir yönetici tarafından denetlenecekti. Dolayısıyla, "derneklerin bütün öğrencileri temsil etmesi imkanının doğması" için getirdikleri doğal üyelikle amaçları, "belli bir gurubu" değil, tüm öğrencileri denetim altında tutmaktır. Tasarıda karşı çıkılması gereken nokta burasıdır.

Özal tasarının mantığını şöyle özetlemişti:

"Öğrencilerin bütününün derneğe üye olması, isteyenin yazılı olarak olmayacağım demesi, eski günler gelmesin diye. Ufacık bir gurup, koskoca derneğe hakim olmasın diye, bazı kriterler konulması gerekir." (*Günaydın*, 21 Nisan 1987)

Bir kere, yukarıda da belirttiğimiz gibi, öğrencilerin üzerine konulmak istenen rektör denetimine karşı çıkılmalı, bu oyun bozulmalıdır. İkincisi, özerk üniversite kurumunda doğal üyelik yoluyla, değil "ufacık bir gurubun" yönetime gelmesinin engellenmesi, aksine o korktukları "ufacık gurup" ile aynı çatı altında birleşen öğrenciler büyük bir güç olur. Tasarı o haliyle bile dönüp kendilerini vururdu. Koca bir yığın olan öğrenci gençlik, üzerindeki vesayeti tanımaz, hakkını alırdı.

Kaldı ki, en somutta Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerine dağıtılan genelgede görüldüğü gibi, ("kimlerin dernek üyesi", kimlerin apolitik olduğunu tespitte yalan söylemenin ileride girecekleri "işten çıkarılmaları için kafi sebep teşkil etmesi") uygulamalarında zorluk çekecekleri de açıktır.

Doğal üyeliğe karşı çıkılırken getirilen görüşlere gelirsek. Anlamada kolaylık olması açısından bunları iki gurupta toplayabiliriz: Birinci guruba örnek olarak *Yarın*'da çıkan Serdar Can'ın görüşleri şöyle:

"Doğal üyelik sisteminde öğrenci yüksek öğrenim kurumuna kaydını yaptırdığı anda başka bir gönüllü isteme yer olmaksızın o öğrenim kurumundaki öğrenci derneğine üye sayılır. Bu, önceki yıllarda talebe cemiyetlerinde varolan üyelik sistemiydi.

"İlk bakışta çeşitli çekici yanları olsa ve kitleselleşmenin bir yöntemi gibi gözükse de, yakından bakıldığında olumsuz sonuçlar doğurduğu görülüyor. Öncelikle örgütte üye arasında hiçbir bilinç ve gönüllü bağa dayanmadığı için, bu sistem etkin bir örgütlenmenin yöntemi olamaz. Örgütlenme, üniversite yaşamına katılım ve kendi sorunları için birlikte çaba harcama bilincine dayanmalıdır. Bu ise doğal üyeliği değil, gönüllü üyeliği gerektirir. Özetle, yığınsallaşma yapay değil, örgütsel çalışmanın bir başarısı olarak sağlanmalıdır. (S. Can, *Öğrenci Dernekleri*, Yarın Yayınları, s.16)

Öğrenci, doğal üyelik hakkını kullandığı zaman gönüllü davranmış demektir. Bu hakkını kullanmadığı zaman da gönüllü davranmış demektir. O açıdan karşı çıkışta "gönüllü bağa dayanmadığı" gerekçesinin hiçbir anlamı yoktur. "Örgütte üye arasında" hiçbir bilinç bağı olmaması gibi bir nedenin de anlamı yoktur. Çünkü, hakkını kullanarak üye olmaya itiraz etmeyen öğrenci, kurumun bir parçası olarak yer almak üzere tavır göstermiştir. Bilinçlidir. Bu bilincin geriliği veya ileriliği söz konusu olabilir ki, bu da oradaki çeşitli aktif üyelerin yapacakları çalışmalar sonucunda yön bulacak, ilerleyecektir. Bu da "gönüllü" üyelerin hakkı ve görevidir. Bu konuya ileride değineceğiz.

Yasa tasarısı öncesinde, "ilke" tartışmalarına boğulmuş vaziyette, "derneklerin, üyelik önşartı aranmadan en geniş yığınları kapsamasını, koyulacak eylemlerin, bütün eğilimleri ve apolitik kesimleri içinde barındırmasını" (*Yarın*, sayı:67, s.4) savunan *Yarın*, doğal üyeliğe karşı çıkışını şöyle sürdürüyor:

"... Doğal üyelik, mutlaka karşı çıkılması gereken bir noktadır. Gönüllü üyelik ile bugünkü mücadele aşamasına erişen öğrenci derneklerinin edindiği deneyim, etkin bir derneğin tek tek üyelere sorumluluk aşılanabildiğinde ortaya çıktığını kanıtlamıştır. Yeterli duyarlılığı göstermemiş, üretken olmamış kişilerin genel kurul benzeri zeminlerde birden ortaya çıkıp oy kullanmaları ve haketmedikleri oranda belirleyici olmaları, yetenekli öğrencilerin önünü tıkayacak, örgütlenmenin üretkenliğini, dinamizmini engelleyecektir. Yeteneklerine, çalışmalarına bağlı olarak dernek organlarında yükselmeleri gereken öğrencilerin önü tıkanmamalıdır.

"Ayrıca, çalışmaları baltalamak isteyen gerici gurupların sadece oylama zeminlerine gelerek belirleyici olmayacaklarını kimse garanti edemez. Örgütlenme, üniversite yaşamına katılım ve kendi sorunları için birlikte çaba harcama bilincine dayanmalıdır. Bu ise doğal üyeliği değil, gönüllü üyeliği gerektirir.

"Öte yandan doğal üyelik sistemi, öğrenci birlikleri deneyinde görülmüştür ki, örgütler üzerinde iktidarın ayak oyunlarına elverişli bir sistemdir. Sahteciliğe, örgütü çift başlı hale getirecek kongre oyunlarına olanak sağlayabilir'" (*Yarın*, Mart 1987, s.9)

Tabii ki, öğrenci dernekleri aktif öğrencilerin sırtında yükseliyor. Peki ama bu öğrenciler öğrenci yığınının içinden çıkmadılar mı? Nasıl bilinçlendiler?

Bugün, öğrenci derneklerinin geldikleri noktada, deneyimlerin de gösterdiği gibi öğrenci yığınlarını kucaklamadan, temsil etmeden etkin bir öğrenci derneği olamaz.

Yarın dergisi şunu da atlıyor, dernek üyesi olsa da olmasa da, gericisinden, ilericisine kadar her siyasi gurup üniversitede çalışma yapacaktır. Öğrencileri görüşlerine kazanmak isteyecektir. Sadece oy kullanmak için derneğe gelmeyecektir. Bu hak da onlara verilmezse kendileri başka örgütler kurmayacaklar mı?

Sonra, öğrenci birliği dışında bırakılan öğrenciler daha geri etkilere terkedilmiş olmuyorlar mı? Böylece, örgütsüzlüğe bırakılan öğrencileri *Yarın* dergisi "karşı" çıktığı sistemin "ayak oyunlarına" teslim etmiş olmuyor mu? Bu tipik bir menşevik tutumdur. "Sol" konuşup, burjuvaziden yana olmak!

Doğal üyeliğe karşı ikinci tip düşünce ise şöyle:

"Doğal üyelik olabilir ama bu koşullar altında değil. Gerekli düzenlemeler sağlanırsa ve öğrencilere kendilerini ifade edebilecekleri demokratik ortam sağlanırsa belki." (Bülent Yüksel, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, *İkibine Doğru*, 19-25 Nisan 1987)

Görüldüğü gibi, bu düşünce diğeri gibi baştan karşı çıkmıyor. Ama bu mantıkla da bir yere varılamaz. Kapitalist düzenin en gelişmişi bile tam demokrasiye sahip değildir. O zaman bu mantıkla, herhangi bir hakkı istemenin anlamı kalmıyor. Aynı şekilde özerk üniversite de savunulamaz. Türkiye'yi onun ortamı sayarsak, demokratik olmadığını göreceğiz!

Şunu tekrar vurgulayalım, rızaya dayanan doğal üyelik öğrenci hareketinin çıkarınadır. Doğal üyelik hakkını kullanan öğrenci, örgütlü çalışmaya bir adım atmış demektir. Öğrenci birliğinin veya ona bağlı derneklerin çalışmalarına katılarak iler-

ler, öğrenci hareketine katkı yapar.

Şimdi öğrencilerin çalışacakları öğrenci birliklerine ve derneklere daha yakından bakalım.

Öğrenci örgütlenmesi

Gazetemizin 328. sayısında şöyle demiştik: "öğrenim birimlerindeki öğrencilerin bütününün üye olduğu ve bu temelde de öğrencilerin bütününü temsil eden tek öğrenci birliğinin yanı sıra, okullarda değişik ilgi alanlarında ya da değişik görüşler temelinde istenilen her çeşit dernek de kurulabilmelidir."

Öğrenci birliği ve ona bağlı dernekler üzerinde biraz duralım.

Öğrenci birlikleri bütün öğrencilerin doğal üyesi olduğu ve öğretim biriminde öğrencilerin bütününü temsil eden tek yetkili örgütlenme olmalıdır.

Dernekler öğrenci birliğinin yanısıra aynı görüşler veya ilgi alanlarına göre örgütlenmiş öğrenci guruplarının kurduğu örgütlerdir. Bu bir folklor derneği olabilir, A siyasetinin kurduğu bir dernek vb. olabilir. Öğrenci birliği tarafından onaylanan dernekler öğrenci birliğine bağlı olarak çalışırlar ve ondan maddi destek alırlar.

Öğrenci birliklerinin yönetiminin, öğrenciler tarafından her yıl yapılan genel kurullarda doğrudan seçilmesi gibi, öğrenci dernekleri de, yönetim kurullarını kendi genel kurulunda seçmelidir. Yönetim kurullarının seçimle çalışması konusuna ısrarlı olunmalıdır.

Öğrenci birliği ve dernekler arasındaki farkı belirttikten sonra tek öğrenci birliği fikri üzerinde durabiliriz.

Tek öğrenci birliği

Öğrenci birlikleri mümkün olan en büyük öğretim birimlerini kapsamalıdır. Fakültelerinin tümü birarada olan kampus tipi üniversitelerde tek öğrenci birliği kurulmalıdır. Dağınık üniversitelerde de birden fazla fakültenin toplandığı kampüsler temelinde, tek kalmış fakültelerde ise fakülte temelinde öğrenci birlikleri kurulmalıdır.

Öğrenci birliklerinin böyle örgütlenmesine karşı çıkanlar fakülteler temelinde örgütlenme öneriyorlar. Bu görüşü savunan Nail Çavuş *İkibine Doğru*'da şunları söylüyor:

"... Dernekler (öğrenci birliği-*İ.S.*) fakülteler tarafından kurulmalı ve üniversite düzeyinde federasyonlar kurulabilir. Federasyon her fakültenin bir temsilcisinden oluşan bir konseyle temsil edilmelidir." (*İkibine Doğru*, 19-25 Nisan 1987)

Bu tip örgütlenmenin temel zaafı öğrencileri daha büyük birimlerde olanağı varken, küçük birimlere bölmesidir.

İkinci ve en az birincisi kadar önemli zaafı ise, önerdiği federatif yapının anti-demokratikliğidir. Örgütte demokrasinin baş göstergelerinden biri olan seçim ilkesi kalkınca, işte asıl orası çeşitli Bizans oyunlarına sahne olur. Ayrıca temsilcilerden oluşacak bir konseyin öğrenci üzerindeki moral otoritesi seçilmiş bir yönetimden çok daha zayıf olur. Dolayısıyla konsey kararlarının bağlayıcılığı sınırlı olur.

Bütün öğrenci birlikleri Türkiye çapında tek bir çatı altında toplanmalı, merkezi bir çalışma yürütmelidir.

Merkezi öğrenci birliği

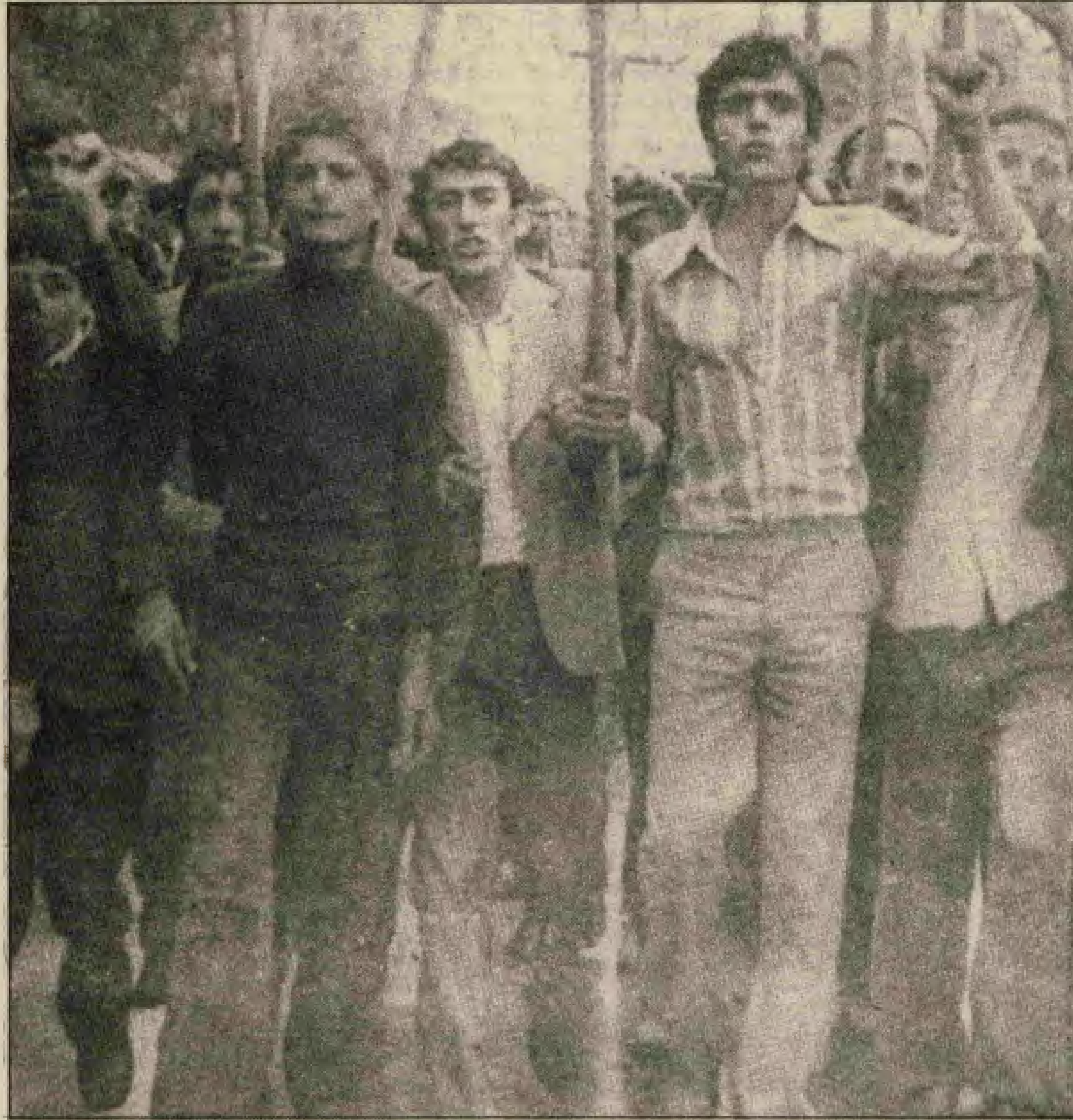
Merkezi öğrenci birliği yönetim kurulları, öğrenci birliklerinin kongrelerinde seçilerek gelen delegeler tarafından genel kurulda seçilmelidir. Öğrenci birlikleri, çalışmalarını bu genel kurulda alınacak kararlara göre düzenlemelidirler.

Böylece merkezde, seçimle başa gelmiş güçlü yönetim kurulu oluşmuş olacaktır. Böyle bir yönetimle, merkezi öğrenci birliğinin yönetimine, öğrenci yığını güvenle bakabilecek, yönetimin kararları en ücra öğrenci birliğine ulaşabilecektir.

Merkezi öğrenci birliği, diğer üniversitelerin öğrenci birlikleri ile de ortaklaşa çalışmalı, ortak eylemler düzenlemeli, Uluslararası Öğrenci Birliği'ne üye olmalıdır.

Öğrenciler arasında bu ihtiyaç kendini hissettirmiş olmakla birlikte, il ve bölge düzeyinde kalıcı örgütlenmeleri savunan anlayışlar da vardır. Bu önerilere de kısaca bakalım.

Yarın dergisinin, Nisan 1987

sayısının dördüncü sayfasında bölgecilik önerisine karşı çıkılırken, sekizinci sayfada ise şöyle deniliyor:

"Derneklerin birliğini savunuyor ve bu birliğin en gelişkin biçimi olarak örgütsel birliği, öğrenci derneklerinin iller düzeyinde federasyon ve ülke düzeyinde konfederasyon kurmasını savunuyoruz."

Bu yazılardan anlaşılan *Yarın* dergisi, bölge düzeyinde örgütlenmeye karşı ama, il düzeyinde örgütlenmeyi savunuyor!

Yeni Aşama dergisi yazı işleri müdürü Nadir Nadi Usta, *Görüş* dergisinin bir sorusuna yanıtında şöyle diyor:

"*Yeni Aşama*'nın bütün sayılarında öğrenci derneklerinin hedefleri çok net olarak konmuştur. Özetle deniyor ki, akademik-demokratik mücadelenin başarılı olabilmesi için merkezileşmek gerekir. Bunun en uygun çözümü de tabandan yükselen özerk bölge federasyonlarına dayalı konfederasyondur."(*Görüş*, Mayıs 1987, s.34)

Anlamak güç doğrusu! Merkezi örgütlenmeyi savun, sonra da öğrenci hareketini özerk bölge federasyonlarına böl!

Öğrenim birimleri ile merkezi öğrenci birliği arasına iller veya bölgeler esasına dayalı bir örgütlenme aşaması koymak öğrenci hareketini yapay olarak böler ve zayıflatır. Bu da öğrencilerin çıkarına olamaz.

Aynı ildeki ya da bölgedeki öğrenci birlikleri somut eylemler için geçici komiteler kurabilirler. Ama bunları kurumsallaştırmak, kalıcılaştırmak da öğrencileri illere, bölgelere bölmeye varır.

Öğrenci hareketinin merkezi, federatif yapısını zayıflatacak bütün örgütlenmelere karşı çıkılmalıdır.

Buraya kadar dediklerimizi kısaca özetleyelim: Her öğrenci birliği, doğal üyeliğe dayanmalıdır. Kampüs tipi üniversitelerde, birden fazla fakültelerden oluşan öğrenim birimlerinde ya da ayrı kalmış iletişim zorluğu olan fakültelerde tek öğrenci birliği kurulmalıdır. Öğrenci birlikleri ülke çapında tek merkezi federatif öğrenci birliğinde birleşmeli, araya il ya da bölge örgütlenmesi konmamalıdır. Tüm yönetim kadroları seçimle iş başına gelmelidir.

Son olarak, öğrenci birliklerinde siyasal çalışma üzerinde duracağız.

Öğrenci birliklerinde siyasal çalışma

Öğrenciler toplumdaki siyasal guruplaşmayı kaçınılmaz olarak yansıtırlar. Siyasal olarak değişik kesimlerin çıkarlarını savunan bu gurupların ideolojik birlik sağlamaları mümkün değildir. Komünistlerin görevi farklı eğilimleri ortaya çıkarmak ve onlarla mücadele ederek komünist görüşlerin öğrenci birliğinde egemen olmasına çalışmaktır.

Tüm siyasal guruplar öğrenci birliklerinde kendi görüşlerinin egemen olması için çalışırlar. Komünistlerin önemli farkı odur ki, siyasal rekabeti gizlemezler. Öğrenci hareketine ve ülke sorunlarına ilişkin görüşlerini açıkça dile getirir, öğrencileri kazanmak için çalışma yürütürler.

Öğrenci birliklerinde farklı siyasal eğilimlerin varlığını kabul eden ama siyasal rekabeti "reddeden", öte yanda görüşlerinin egemenliğini her şeyin üstünde tutan ikiyüzlü tutumları sergilemeliyiz. Buna en güzel örnek, *Yarın* dergisi sorumlu yazı işleri yönetmeni Mustafa Okan'ın savunduğu menşevik görüşlerdir. Mustafa Okan öğrenci hareketinin güçlenmesi için savundukları demokratik ilkelerden birinin şu olduğunu söylüyor:

"Demokratik öğrenci hareketinin güçlenmesi için savunduğumuz ilkeleri şöyle sıralayabilirim:

"Birincisi yasal haklara sıkısıkıya sahip çıkmak, Bu amaçla etkin bir mücadele vermek ve bu zemini kaybetmemek gerekir. İkincisi, öğrenci derneklerini siyasal rekabet alanı olarak değil, öğrenci yığınlarının sorunlarını çözümü için mücadele veren demokratik kitle örgütleri olarak değerlendirmek ve buna uygun davranmak gerekir." (*Yarın*, Mart 1987, s.5)

Aynı sayıda *Yarın* görüşlerini özetliyor:

"Derneklere düşen ulusal platformun meşruluğuna sahip çıkmak, basılan yasal zemini güçlendirmek, baskılar karşısında gerilememektir. Ulusal dayanışma zeminini koruma politikasında, öğrenci hareketi içinde yer alan bütün eğilimler koşulsuz bir işbirliğini öne koymalı mücadelenin bu cephesini kesinlikle siyasi rekabete yönelik istismar konusu yapmamalıdırlar." *(agy)*

Ve çelişkileri geliyor:

"Ülkemizde, içinde bütün siyasi eğilimlerin varolabildiği, yığınsal, sendikal, tek bir öğrenci örgütüne gerek vardır." *(agy)*

Bu görüşlere en güzel cevap, geçen sayımızda (*İşçinin Sesi*, sayı:329) gördüğümüz gibi yine Lenin'de var. Lenin, "sosyalist devrimciler"in öğrenciler içinde siyasal rekabete karşı çıkarak, siyasal örgütler arasında rekabeti "dar görüşlü bir taktik" olarak nitelemesine karşı çıkıyor ve siyasal örgüt ve eğilimler arasında rekatbetin olanaklı ve kaçınılmaz olduğunu vurguluyor. Öğrencilerin savaşımını dar üniversite çıkarları ile bağlı tutmak isteyenlere karşı savaşım vermenin bir zorunluluk ve *görev* olduğunu söylüyor.

Bizim menşeviklerimiz, o dönemin "akademik"leriyle, "sosyalist devrimci"leriyle olan teorik akrabalıkların, "genel öğrenci çıkarları"nı savunarak, öğrencilerin siyasallaşmasını reddederek gösteriyorlar. *Yarın*, gericilerin engelleyemeyecekleri ama engellemeye çalıştıkları siyasallaşmayı, liberal yöntemin temelini oluşturan menşevik yöntem ile gerçekleştiriyor.

Oysa, diyor Lenin, "siyasal eğilimlerin iyice ayrışması hiçbir şekilde mesleksel ve eğitimsel birliklerin 'parçalanması' anlamını taşımıyor. Öğrenciler arasında çalışma yapan bir Sosyal-Demokrat (komünist -*İ.S.*) şaşmadan, ***yanılmadan*** kendisi ya da kendi temsilcileri aracılığıyla, olabilen en çok sayıda, olabilen en geniş 'katıksız öğrenci' ve eğitim çevrelerini etkilemeye çaba gösterecektir. O, yalnızca akademik özgürlük isteminde bulunanların bakış açısını daha genişletmek ve hâlâ bir program arayışı içinde olanlara aynen Sosyal-Demokrat (komünist-*İ.S.*) programın propagandasını yapmak için çalışacaktır." (Lenin, "Devrimci Gençliğin Görevleri", *Toplu Yapıtlar*, Ing. basım, c.7)

Devrimci, komünist öğrenciler bugün de Lenin gibi düşünüyorlar ve onların yanlarında koca bir öğrenci kesimi vardır.

Nisan ayındaki eylemlerde, gericilerin, sosyal demokratların, "aman haklısınız, ama yasal sınırları aşmayın, siyasi eğilimlere kapılmayın" feryatlarını dinledik. Akademiklerin ruhsuzlaştırma, sindirme çabalarını da yaşadık. Bunun yanında, yasa tasarısını geri aldırmayı başaran öğrenciler *Enternasyonal*'i söylediler. Bu öğrenci gençlik devrimci geleneğine sahip çıkacaktır. İşçi sınıfının yolundaki militan gençlik merkezi birliğin ve siyasallaşmanın önündeki her türden engeli aşacaktır.

İKP, İtalya'daki genel seçimlerde, finans-kapitalin önde gelen bir temsilcisini işçi yatağında aday gösterdi.

Finans-kapital İtalyan Komünist Partisi'nden aday gösteriyor

İKP'nin III. Enternasyonal'den bugüne kadar geldiği yol, oportünizmin sonunda mutlaka burjuva çocuk doğurduğunu gösteriyor.

İtalya Komünist Partisi (İKP), 14 Haziran genel seçimlerinde İtalyan finans kapitalinin önde gelen adlarından Guido Rossi'yi Milano'dan aday gösterdi.

Milano borsasında başkanlık da yapmış olan Guido Rossi şu anda İtalya'nın en büyük sigorta gurubunun yönetim kurulu üyesidir. Bunun yanında, Rossi *Fiat* oto tekeli, *Pirelli* lastik tekeli ve İtalyan bankaları ile sıkı ilişki içindedir. *Fiat*'ın Alfa Romeo'yu satın almasında önemli rol oynamıştır. (Bu birleşme ile *Fiat* İtalya'nın araba pazarının yüzde 61'ine sahip oldu.) Rossi'nin İtalya dışındaki uluslararası tekellerle de bağları güçlüdür.

Rossi, İtalyan finans kapitalinin "reformcu" kanadını temsil ediyor. Finans sisteminde reform yapılmalıdır diyor. Gerekçesi de şöyle: "Bu ülke (İtalya-*İ.S.*) çok hızlı endüstrileşti ve sermaye de çok hızlı gelişti, fakat yasaların ve yönetmeliklerin çoğu hâlâ yarı-tarım toplumundan kalmadır." *(Financial Times*, 27 Mayıs 1987)

Rossi'ye göre, finans sistemindeki reformları ancak son yıllarda hızla burjuvalaşan İtalyan Komünist Partisi yapabilir. Komünist Partisi'nin artık birçok yönüyle komünist olmadığını, devrim yerine reformları savunduğunu söyleyen Rossi, çok sayıda küçük sermaye sahibinin de bu partinin içinde olduğunu söylüyor. Bütün bunların mantıksal sonucu olarak Rossi komünist isminden de kurtulmak istiyor ve şöyle diyor: "Parti eski alışkanlıkla kendine komünist diyorsa bunda benim ne suçum var."

Çok ilginçtir, İtalyan Komünist Partisi finans kapitalin bu has adamını, en güçlü olduğu Milano'nun bir işçi semtinden aday gösterdi. Bu da İKP için acı bir durum olsa gerek.

İtalyan Komünist Partisi, Rossi'nin dışında 124 "sol kanat bağımsızı" da partinin adayı ilan etti. Bu adaylar arasında eskiden partiyi "sol" bulup ayrılanlarla, politikayla ilgisi olsun olmasın partiye iş yapmış sanatçılar, bilim adamları, kilise mensupları da bulunuyor. İşin bir başka yanı da, bu adayların hepsinin İKP'nin güçlü olduğu, kazanmalarına kesin gözüyle bakılan bölgelerden seçimlere katılmalarıdır.

İşçiler tepki gösteriyor

İtalyan Komünist Partisi'nin gösterdiği adaylara işçilerden tepki geldi. Endüstri merkezi Cenova'da yapılan toplantıda bir çelik işçisi parti genel sekreteri Alessandro Natta'ya şu soruyu sordu: "Neden işçi sınıfı finans kapitalin adamı Guido Rossi'ye oy versin?"

Natta pişkinlikle şu cevabı verdi: "Finans kapitalin bu *seçkin* temsilcisinin partiden aday olması, partinin değiştiğinin ve bazı şeyleri değiştirebileceğinin kanıtıdır" dedi. Yani İKP'nin kuracak burjuva hükümetlerinde yer almaya hazır olduğunu anlatmak istedi.

Nereden nereye?

Böylece İKP seçimlerle birlikte yeni bir dönemeç daha aldı. III. Enternasyonal döneminden bu yana oportünist çizgisini ilerleten İKP, 1970'li yıllarda burjuvazi ile "tarihsel uzlaşma"yı kabul etti. Daha sonra *Yürokomünizmi* benimsedi. Geçtiğimiz kış yapılan 17. Kongre ile sosyal demokratların platformuna ilerledi.

Şimdi de seçimlerde finans kapitalin bir kanadı ile uzlaşarak Rossi'yi aday gösterdi. Artık durduğu platform, Avrupa sosyal demokrat partilerinin platformudur. Bugün İKP pazar ekonomisinden, NATO'dan, ABD üslerinden yanadır. Komünistlikle pek bir ilgisi kalmamıştır.

İKP'de orta kesimlerden gelen memur, aydın, esnaf ve zanaatkarların sayısı işçi sayısının üstüne çıkmıştır. Üyelerinin arasında sermaye sahipleri de vardır. Bu arada İKP'nin etkinliğindeki sendikalar konfederasyonu güç kaybetmekte, işçiler bu sendikalardan ayrılmaktadır.

İKP artık komünist adını sadece işçi sınıfı ve emekçi halkın sol fikirlere olan sempatisini sömürmek için değiştirmemektedir.

İKP deneyimi oportünizmin bir noktada durmadığını, süreç içinde ilerleyerek burjuva saflara katılmaya kadar vardığını gösteriyor.

Türkiye'de reform yolunu öneren, "ulusal demokrasi" adına ulusal sermayeyi de birliğe çağıran menşevik resmi TKP'nin varacağı nokta da fazla farklı olmayacaktır.

İtalya işçi sınıfı bu burjuva çizgiye karşı çıkmalı, seçimlerde finans kapital temsilcilerini bozguna uğratmalıdır.

Kavga farklı siyasetlerin kavgasıdır.

Sovyetler'de "reform" çizgisine muhalefet

Son zamanlarda, Batı basınında SBKP içinde Mikhail Gorbaçof'un ekonomik ve siyasi "reform" çizgisine karşı bir muhalefetin varlığına ilişkin haberler yer almaya başladı.

Dış basın, partide tuttuğu yerden dolayı en tehlikeli muhalefetin Politbüro üyesi Yegor Ligaçef'den geldiğini ileri sürüyor.

Ligaçef, Gorbaçof'dan sonra en yetkili Politbüro üyesi olup partinin ideolojik ve kadro işlerine bakmaktadır. Ayrıca, ekonomi ve dış ilişkilerle ilgilenmektedir. Ne var ki son zamanlarda Ligaçef'in yetkileri paylaşılmaya başlandı. İdeolojik işlere Gorbaçof'la yakınlığı bilinen Politbüro adayı Alexander Yakovlef, kadro işlerine de Merkez Komitesi sekreteryasından Georgi Razumoski bakmaya başladılar.

Ligaçef, Gorbaçof'a muhalif olmadığını açıklamasına rağmen genel kanı ters yöndedir. Ligaçef'in ekonomik reformları desteklemesine rağmen, reformların hızına ve uygulanış biçimine karşı çıktığı ve siyasi gelişmelerden de memnun olmadığı söylenmektedir.

Ligaçef gemiyi sarsmamak için ihtiyatlı davranıyor. Macaristan gezisi sırasında, "eskimiş biçimleri reddettiklerini" ve "toplumundaki eskimiş olguları kaldırmaya" parti yönetimi olarak karar verdiklerini söyleyerek Politbüro'daki farklı görüşlerin üstünü örtmeye özel çaba sarfetti.

Bununla birlikte, Ligaçef'in "acelemiz nedir?" diyerek değişikliklerin daha yavaş yapılmasından yana olduğu biliniyor. Gorbaçof'un ise "yavaş hareket edersek kaybederiz" dediği de biliniyor.

Gorbaçof, Ligaçef çatışması en belirgin olarak, yerleşmiş devlet ve parti yöneticilerine karşı alınan tutumlarda yansıyor.

Gorbaçof devlet ve parti mekanizmalarına kendi taraftarlarını yerleştirebilmek için yeni kadrolara şans tanınmasını savunuyor. Nitekim ocak ayında yapılan Merkez Komitesi Plenumu'nda Gorbaçof parti yöneticilerinin emekliliği konusunda bir karar tasarısı verdi. Ligaçef bu tasarıya "takvime değil, çıkardıkları gerçek işin sonuçlarına bakılmalıdır" diye karşı çıktı. Sonuçta parti yöneticilerinin gizli oyla seçilmeleri kabul edilirken, emeklilik konusunda birşey çıkmadı.

Newsweek'e göre Gorbaçof "bireye" önem verirken, Ligaçef "bireyciliğin" "sosyalizme yabancı olgulardan" olduğunu ileri sürüyor.

Dış basında ele alınan bir başka ayrılık noktası da, Ligaçef'in Sovyetler Birliği tarihinin Gorbaçof taraftarlarınca bir dizi yanlış ve hayal kırıklığı olarak gösterilemesine karşı çıkmasıdır.

Ligaçef'in, Gorbaçof'tan farklı olarak, Sovyetler Birliği'nin insan haklarına karşı benimsediği tutumun savunulmasını ve Batı'nın bu konudaki tutumlarına şiddetle saldırılmasını istediği de belirtilmektedir.

Muhalefet farklı gurup çıkarlarına dayanıyor

Ligaçef'in birçok konuda farklı görüşler getirmesinin arkasında Brejnef yanlılarının hâlâ partide etkin olmasının yattığı ileri sürülüyor.

Dışarıya yansıdığı kadarıyla, bugün Gorbaçof'a SBKP içindeki muhalefet politbürodan başlıyor. Gorbaçof'a tam destek veren iki politbüro üyesi var. Şevardnadze ve Zaikof. Bunların dışındaki politbüro üyeleri Gorbaçof'la aralarına değişik düzeylerde de olsa mesafe koymaya özen gösteriyorlar.

Muhalefet reformların ülkedeki güç dengelerini hesaba katmayan bir hızla uygulanmasına karşıdır. Kavga farklı siyaset ve farklı gurup çıkarlarının kavgasıdır. Bugün Ligaçef'in muhalefetin temsilcisi gibi öne çıkarılması ise, kavganın kişilerde somutlaşması olarak ele alınabilir.

Gorbaçof henüz parti ve devlet mekanizmasından eski kadroları temizleyemediğinin ve bunun "reform" uygulamasını yavaşlattığının ve ortaya çıkardığı sorunların da farkındadır. Bunun için yavaş hareket ederse kaybedeceğini söylüyor. Önümüzdeki yıl yapılacak SBKP Konferansı'nda bu sorunları "çözücü" yönde adımlar atacağı belirtiliyor. Parti içindeki farklı gurupların buna karşı hazırlık yaptığı da gelen haberler arasındadır.

Gorbaçof'a varolan muhalefetin gücünün ne olduğu, Sovyet toplumunda ne yer tuttuğu önümüzdeki ay içinde yapılacak Merkez Komitesi Plenumu'nda daha da açıklığa kavuşacaktır.

Sayfayı hazırlayan: Ahmet Fırat

Bulgaristan'da Iskra fabrikası işçileri greve çıktı.

Iskra grevi, bağımsız sendikaların ve grev hakkının önemini gösterdi

BKP'nin sosyalizm ve demokrasi anlayışında köklü değişiklik yapması gerekiyor. Devletin, komünist partisinin ve sendikaların işlevleri ayrılmalıdır. Sosyalizmde aktif yığın demokrasisi uygulanmalıdır.

Bu yılın başında Bulgaristan'da bir fabrikada işçiler grev yaptı. Uzun bir suskunluktan sonra Bulgaristan Komünist Partisi (BKP) yetkilileri grevin haklı olduğunu açıkladılar.

Grev, Sofya'nın dışındaki Iskra fabrikasında oldu. Fabrikanın hidrolik bölümünde ücretlerin düşürülmesi üzerine işçiler menejerle konuşmak istediler. Menejer işçilerle konuşmadı. Konuşmadığı gibi işçilerin kullandığı bir makinayı da üretimden çıkardı. Bunun üzerine işçiler greve çıktılar.

Grev nasıl sonuçlandı bilmiyoruz. Ama aradan bir süre geçtikten sonra, önde gelen sendikacılardan Kosta Andreyev, Sofya'da bir gazeteye şunları söyledi: "Bu gerçekten bir grevdi. Bunda kötü olan ne?" Sonra da, fabrika yönetimi işçilere karşı "eski yöntemleri" kullanırken sendikanın anlaşmazlığın dışında kalmasının yanlış olduğunu belirtti. *(Sofia News)*

Bulgaristan'da sendikaların komünist partisinden bağımsız olmadığı bilinen bir gerçektir. Andreyev de Bulgaristan Komünist Partisi'nin görüşleri dışında başka görüşler getirmemiştir dersek yanlış olmaz.

Bulgaristan Komünist Partisi'nin (BKP) grevi haklı görmesi ve bir sendika liderinin sendikanın bu grevde anlaşmazlığın dışında kalmasını eleştirmesi önemli bir adımdır. Ancak görüşlerinde ne kadar samimiler bundan sonra göreceğiz.

Çünkü daha 5 Nisan 1986'da BKP'nin 13. Kongresi'nin onayladığı Merkez Komite Raporu'nda sendikalar "Devlet ve Toplumsal Örgütler ve Hareketler" başlığı altında değerlendirilmiş.

Rapor'da şöyle deniyor: "Parti, Bulgar sendikalarının yaptıklarına çok değer veriyor. Onların Parti'nin ekonomik ve toplumsal politikasının hayata geçmesinde büyük payları vardır." *(agy*, s.124, İng.basım, Sofia Press)

Bu, soyut ele alındığında, "gönüllülük" olması koşuluyla, elbette olumludur, doğrudur. Ancak, doğru olmayan, sendikaların devletin parçası olarak görülmesidir. BKP, sendikaları devletin parçası, partinin ekonomik ve toplumsal politikasını hayata geçiren organı olarak görüyor.

Oysa sendikalar devletin bir organı değil, bağımsız işçi sınıfı örgütleridir. Onlar, devletin politikası işçilerin aleyhine olsun ya da olmasın işçilerin çıkarlarını savunmak için vardırlar. Dolayısıyla sosyalizmde de sendikalar devletten ve partiden örgütsel olarak bağımsız olan işçi örgütleri olmalıdır.

Bir greve haklıdır denmesi yetmiyor. Grev hakkı tüm işçi sınıfına *hak* olarak resmen tanınmalıdır. Sendikalar göstermelik olmaktan çıkmalı, işçilerin sendikal hakları özgürce kullanması sağlanmalıdır.

Fakat bunun olabilmesi için BKP'nin sosyalizm ve demokrasi anlayışında köklü değişiklikler yapması gerekiyor. Devletin, Komünist Partisi'nin ve sendikaların işlevleri ayrılmalıdır. Farklı siyasal partilerin ve sivil örgütlenmelerin kurulabileceği çok partili sosyalist demokrasi uygulanmalıdır.

Kısacası BKP'nin tekil bir greve haklıdır demesi, sendikayı görevini yapmıyor diye eleştirmesi yetmiyor.

BKP, işçilerin sendikalarda özgürce örgütlenmesini ve tüm ülke çapında işçilerin grev hakkı da dahil her türlü sendikal hakkı özgürce kullanmasını savunmalıdır. Sendikalarda tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesi sosyalizmde çok daha önemle işletilmeli, aktif yığın demokrasisi uygulanmalıdır.

18 bin demiryolu işçisinin üç ay süren zorlu grevi işçilere önemli kazanımlar getirdi.

Güney Afrika demiryolu işçilerinin zaferi

Güney Afrika demiryolu işçilerinin 13 Mart 1987'de başlayan şanlı grevi büyük bir zaferle sonuçlandı.

Bir devlet kuruluşu olan Güney Afrika Taşımacılık Hizmetleri (SATS), 22 Nisan'da işten attığını söylediği Güney Afrika Tren ve Liman İşçileri Sendikası'na (SARHWU) bağlı 18 bin demiryolu işçisini tekrar işe almak zorunda kaldı. Tüm siyah ve beyaz işçiler kalıcı işçi statüsüne alındı. Daha önceleri, bu haktan sadece iki yıl çalışan beyaz işçiler yararlanabiliyordu.

Ayrıca SATS siyah işçilere kendi temsilcilerini seçme hakkını tanıdı.

Grev Güney Afrika işçi hareketinin en uzun ve kanlı grevlerinden biri oldu. Witwaterstand ve Vereeniging bölgelerinde bir siyah işçinin haksız işten çıkarılması üzerine 80 depoda birden başlayan grev üç aya yakın sürdü. Bu süre içinde ırkçı rejim işçileri yıldırmak için çok çaba harcadı. Dışarıdan getirdiği işçilerle grev kırıcılığı yaptı. Grevci işçilerin hepsini işten attı. İşçilerin üzerine polisi saldı, üç grevci işçiyi öldürdü. SARHWU'nun bağlı olduğu Güney Afrika Sendikalar Kongresi'nin (COSATU) merkezini iki sefer bastı ve sonunda binayı bombalattırdı. 500'e yakın işçiyi tutukladı.

Bütün bu baskılara rağmen 18 bin işçi grevlerini kararlılıkla, hınçla sürdürdüler. Grev ilerledikçe sınıf dayanışması yükseldi, greve gelen destek arttı. Eastern Cape'deki demiryolu işçileri de greve katıldı.

SATS, greve katılım artınca, daha uyuşmazlık, 25 Mayıs'ta Anayasa Mahkemesi'ne gitmeden önce bir geri adım attı. İşten atılan grevci 18 bin işçiyi geçici işçi statüsü ile işe almayı kabul etti. Fakat işçiler kalıcı işçi statüsü isteminden taviz vermediler. Sonunda SATS işçilerin kararlı eylemleri karşısında bu istemi kabul etmek zorunda kaldı.

Grevin başarısı şunu bir kez daha gösterdi. Grevin sonunda militan, kararlı işçi eylemlerinin ve sınıfın diğer kesimlerinden gelen desteğin gücü ile alınan haklar, masa başında uzlaşarak alınabilecek haklardan çok daha fazla oldu. Zorlu bir savaşımdan çıkmış demiryolu işçileri ve Güney Afrika işçi sınıfı, kazandıkları bu hakları da militanca koruyacaklardır.

Ahmet Fırat

Futbolsever işçi ve emekçinin kalbini komünizme kazanalım, sporda işçi ve emekçi örgütleri kuralım.

Yığınlarda biriken öfk futbola da yansıy r

Spor genellikle "apolitik" bir faaliyet alanı olarak bilinir. Ve hele, Netaş grevi gibi,Türkiye'de demokrasi savaşımının odağı olmuş bir grevi "ciddi sayılabilecek bir grev" olarak küçümseyen burjuva, küçük burjuva "sol"lar, spor alanında olup biteni basit bir burjuva yuttturmacası olarak "yorumlayıp"(!) geçeceklerdir.

Oysa spor bugün yüksek derecede siyasallaşmış bir faaliyet alanıdır. Örnekler vererek bunu gösterelim.

Geçtiğimiz haftalarda Türkiye liglerinin en son maçları oynandı. Kimi şampiyonluk kimi kümede kalma mücadelesi olan bu maçlar, onbinlerce futbolseverin siyasal içerikli gösterilerine yol açtı.

Konya'da olaylar

Şampiyonluk için zorlu bir maç yapan Konyaspor, 9-0 yenmesi gereken Tarsusspor'u 5-0 yenerek ancak II.lig ikincisi olunca stadyumdaki Konyaspor taraftarları, maçı seyretmeye gelen ANAP genel başkan yardımcısı Mehmet Keçeciler'i yuhladılar. Polisin müdahalesi üzerine kente dağılıp burada da ANAP binasını taşladılar. Polis gösterileri durdurabilmek, ANAP ve Keçeciler aleyhine sloganlar savuran insanları dağıtabilmek için epey uğraştı. Çok sayıda insanı copladı.

Bir futbol maçının iktidar aleyhine eyleme dönüşmesi ANAP'ı oldukça rahatsız etti. Özal, durumu yumuşatabilmek için şunları söyledi:

"Konya iki yıldır birinci lige geçecekken geride kalıyor. Geçse biz de memnun olacağız. İnşallah gelecek yıl geçerler."

Aynı şekilde, Ünye'de Ünyespor ile Sivas Demirspor arasında yapılan maçta karşı takımın sahadan çekilmesi üzerine Ünyespor averajla III.lig şampiyonluğunu kaçırdı.

Bu durumu protesto eden Ünyeli futbolseverler sokaklarda gösteri yaptılar. Polis halkı coplayarak dağıttı. Olayların büyümemesi için ek güvenlik önlemleri alındı.

Son olarak da I. ligde Galatasaray ile Beşiktaş arasındaki zorlu yarışma Galatasaray'ın şampiyonluğu ile sonuçlandı. Ancak, bundan bir hafta önce Galatasaray'ın şampiyon olma olasılığının artması, her iki takımın taraftarlarının sokaklara taşmasına, öfkeli göstericilerin kent sokaklarını doldurmasına ya da kutlama yapan binlerce insanın İstanbul'un ana caddelerinde yığınsal gösteri yapmalarına yol açtı. Her iki halde de polis futbolseverlerin üzerine şiddetle saldırdı. GS'nin son maçına bilet almaya gelen taraftarlarla polis arasında, daha maç başlamadan çatışma çıktı. Hele GS'nin şampiyon olmasından sonra onbinlerce insan İstiklal caddesini doldurarak yürüyüşe geçince polis alarma geçti. İhtarlara aldırmayan insanların coşkusunu copla susturmaya özel çaba gösterdi. Yaralananlar, tutuklananlar oldu.

Bu arada, Atatürk Müzesi de düzene karşı birikmiş öfkesini futbol gösterisi içinde açığa çıkaran yığınlardan nasibini aldı.

Olayların bütün liglerde hızla gelişmesi ve yığınsal biçimde patlak vermesi burjuvaziyi hem ürküttü hem de olağanüstü önlemler almaya yöneltti.

Çok sayıda polis, çevik kuvvetler, siviller, askeri güçler, panzerler, barikatlar alınan önlemlerin ancak bir kısmı.

Oynanan bir futbol maçıdır. Bu kadar çok güvenlik önlemi neden gerekiyordu? Çünkü burjuvazi bu ihtiyacı duyuyordu. Çünkü, aynen Konyaspor maçı sonrasında olduğu gibi gösterilerin ANAP aleyhtarı, Özal aleyhtarı *siyasal* gösteriler haline gelmemesinin hiçbir güvencesi yoktu. Üstelik, son yılların ekonomik uygulamaları sonucunda yaşam koşulları olağanüstü kötüleşen işçi ve emekçi yığınların düzene karşı biriken öfkesinin, öyle bir kaç bin değil onbinlerce insanın rejim aleyhtarı gösteri haline gelmesi çok ürkütücü siyasal gelişmeleri de yanında getirebilirdi.

Futbol apolitik bir alan değildir

Futbol apolitik bir faaliyet alanı değildir. İşçi ve emekçi halk yığınlarının gözbebeği spor dalı olan futbol, bunu iyi bilen burjuvazinin, onların sempatisini kazanmak için özel ilgi gösterdiği bir alandır. Ve bu arada, yoksulluk, pahalılık ve işsizlikten bunalmış insanları "teselli edecek" dünyevi eğlencelerden biri olmasını ve öyle kalmasını istediği spor dallarının başında gelmektedir.

Futbol burjuvazinin, bir yandan emekçi halkın dikkatini kendi gerçek sorunlarından uzaklaştırmak, bir yandan da onun başında yer alarak, dalın faaliyetlerini kendi çıkarları doğrultusunda örgütlemek için özel önem verdiği bir alandır. Sınıf savaşımının dolaylı da olsa yansıdığı alanlardan biridir.

İlk popüler olduğu dönemlerde "amatör" sürdürülen futbol sporu bugün profesyonel bir spor dalıdır. Her yıl transferlerde harcanan para milyarları bulmakta olup, tekeller çeşitli destekleme, forma vb. malzeme sağlama gibi kanallardan futbola el atmışlardır.

Öte yandan Konyaspor ile yakın bağı olan ANAP genel başkan vekili Keçeciler'in söylediğine göre de, "dikkat edilirse, Türkiye'deki futbol kulüplerinin başkanı, çoğunlukla belediye başkanı veya partilerin il, ilçe başkanıdır."

Burjuvazi bir yandan emekçi halkın dikkatinin spora yoğunlaşmasından düzenin selameti açısından medet umuyor. Öte yandan çeşitli burjuva kesimler, spor kulüplerinin başına geçerek, bu konumun popülaritesinden rakip kesim aleyhine yararlanmaya çabalıyor.

Nasıl olursa olsun futbol faaliyetlerinde aktif olmada bir sınıfsal çıkar buluyor. Bu süreç içinde de futbol sporunu, en başta kendisi siyasallaşmaya itiyor.

Bunun güzel örneği, Özal ailesinin Beşiktaş taraftarı olduklarını ilan ederek, genellikle alt gelir guruplarından taraftarlara sahip olduğu belirtilen Beşiktaş yoluyla "ortadirek"ten sempati toplama çabasıydı.

Ancak, Özal hükümeti eliyle burjuvazinin işçi sınıfına ve emekçi halka karşı uygulamaları yığınlarda o denli derin bir öfke yarattı ki, sonunda Beşiktaş taraftarları, takımlarının şampiyon olamamasındaki hikmeti Özalların uğursuzluğuyla açıklar oldular.

Bu arada burjuva muhalefet partisi DYP'nin yönetimi "bu yıl Özal'ın tahmininin tersine GS şampiyon olacak" diyerek yığınlarda biriken anti-Özal duygudan yararlanmaya çabaladı.

Sosyal demokratlar her zamanki gibi korkak ve uğursuz rollerini burada da alarak konuştular, SHP genel sekreteri Fikri Sağlar, "Özal spora politikayı bu kadar bulaştırırsa kötü şeyler olabilir" dedi. Futbolseverlerin siyasallaşmasından ne denli endişelendiğini de böylece sergiledi.

Burjuvazi yığınlardan korkuyor

Burjuvazi yığınlardan, yığınların siyasallaşmasından ölesiye korkuyor. Hele başını en başta kendisinin çektiği siyasallaşmanın futbolda yaygınlaşması onun için "ciddi" bir "tehlike"dir.

Siyasetin futbola girmesi ile futbolla başlayan konuşmalar siyasete ve saha dışı konuşmalara kayıyor. Bu bile, toplumun ve futbolseverlerin alttan alta ne denli siyasallaştığının küçük bir göstergesidir. Kaldı ki, Türkiye'deki futbol takımlarının hemen hemen hepsi şöyle ya da böyle bir siyasal rengin tonlarını taşıyan takımlardır. Siyasal hasımlık futbolda devam etmektedir.

Futbolda ve futbolseverlerdeki siyasallaşma en son İstanbul, Ankara, İzmir, Konya, Ünye, Urfa, Mardin olaylarıyla kendini gösterdi.

İşçi ve emekçi halkta yıllardır biriken öfke, hınç futbol kanalıyla yığınsal gösterilere oradan da az ya da çok siyasal ton taşıyan sokak gösterilerine dönüşüyor. Polis birlikleri ile halk arasında çatışma boyutuna yükselebiliyor.

Stadlardan taşan öfke, futbol sporunda yaygınlaşma eğilimi gösteren siyasallaşma, burjuvaziyi çok korkutuyor. Çünkü, yıllardır işçi sınıfına ve emekçi halka bir afyon levhası gibi yutturulmaya çalışılan spor faaliyeti, sınıf savaşımı yükseldikçe artan oranda, hem de rejim ve düzen karşıtı siyasallaşmanın odaklarından önemli birisi olabilir.

İstanbul valisinin itiraf ettiği gibi, "bu yapıda (ekonomik ve toplumsal derin sorunlara sahip-*İ.S.*) bir toplum, en ufak bir kıvılcımla büyük olaylar çıkmasına neden olabilir."

Aynı korkuyu Futbol Federasyonu Başkanı Ali Uras şu sözlerle anlatıyor:

"Belli mihraklar, toplumun bazı fanatik kişilerini, yapılmaması gereken olaylara sürükleyebilirler, provokasyona çok dikkat edilmesi gerekir." (*Hürriyet*, 5 Haziran 1987)

Rauf Tamer de "barış" yanlısıdır. "Madem ki spor barıştır, öyleyse kaybeden taraf da bu şölene aynen katılmalı ve bayramı 'beraberce' kutlamalıdır" diyor.

Kıssadan hisse

Spor toplumsal faaliyetin gerçekleştiği alanlardan önemli biridir. Spor siyasal faaliyetin sürdüğü bir alandır. Burjuvazi sporda örgütlü olarak vardır.

Türkiye toplumunda işçi sınıfından ve emekçi halktan yükselen öfke buharı o denli güçlü ve protesto duygusu o denli derindir ki, en küçük bir spor olayında bile onbinler sokağa dökülmektedir.

Üstelik sokakları işgal eden bu onbinlerce kişi ne dernekler kanununu, ne de gösteri ve yürüyüşler kanununu umursamadan sokakları zaptetmektedir.

Katılanların çoğunun işçi ve emekçi kesimlerden oluştuğu bu protesto ve dayanışma gösterileri ayrıca, düzene karşı kendiliğinden yürüyüşlerin de provasıdır.

O günler geliyor

O günler geliyor. *O günler* yoldadır. Yaşamın her alanı büyük bir hızla siyasallaşıyor. Komünistler, toplumsal yaşamın her yanında siyasal çalışma yapmakla yükümlüdürler. Spor ve örneğin onun futbol dalı, çalışma yapılması gereken önemli bir alandır.

Burjuvazi istemese de futbolu siyasallaştırdı. Bu onun kendi kalesine attığı bir goldür. Komünistlerin topu karşı kaleden çıkarmak gibi bir düşünceleri yoktur. Burjuvaziyi spor alanında da yenmeliyiz. İşçi sınıfının ideolojisini spor faaliyetlerine sokalım. Burjuvaziyi sergileyelim. Futbolsever işçi ve emekçinin kalbini komünizme kazanalım. Sporda işçi ve emekçilerin örgütlerini kuralım.

Yusuf Başak

Türkiye burjuvazisi içte yaklaşan devrimci dalga ve dışta nefes aldırmayan emperyalist burjuvazi arasında bunalmıştır.

Dış siyaset bir sorunlar yumağıdır

Ülke içinde yükselen sınıf savaşımı karşısında hızla "ülkeyi eski yöntemlerle yönetemez" konuma doğru giden Türkiye burjuvazisinin dış ilişkileri de son zamanlarda iyice kötüleşmiştir.

Türkiye burjuvazisi, bir barut fıçısı olan Ortadoğu'da iştahı kabarmış olarak çevresine bakınmaktadır. Ülkeyle sınır bağı bile olmayan Lübnan'ın basında "komşu"(!) olması, burjuvazinin beslediği yayılmacı niyetler hakkında bir ipucu vermesi açısından ilginçtir.

Öte yandan, dışişleri bakanı Halefoğlu , güneydoğu Anadolu'da barajlarda biriken suyu Irak ve Suriye'ye karşı silah olarak kullanacaklarını, bunun bu ülkelerin "Türkiye'nin menfaatlarına aykırı hareketlerde bulunmalarının kendi yararlarına olmadığını anlamalarına" yardımcı olacağını açık açık söylemektedir.

Bu arada, Türkiye burjuvazisinin kendisi için planları olmasından rahatsız olan emperyalist ülkeler, Kıbrıs konusunda baskı yaparak, Türkiye'nin başka yerlerde (Kerkük, Musul, Lübnan, Ege, vb.) girişebileceği "fetih" hareketlerine karşı tepki gösterececklerini duyurmaktadırlar. Konunun ABD bütçesinde Türkiye'ye verilecek askeri yardım görüşülürken basına yansıması buna işaret ediyor.

Buna karşılık Türkiye de ABD'nin Basra körfezinde istediği yardımda "isteksiz" davranmaktadır. ABD-SSCB arasındaki nükleer füzelerin azaltılması görüşmelerinde ortaya atılan "süper sıfır" çözüm önerisine, kısa menzilli roketlerin de "yerküresel sıfırlanmasından" yana olduğunu belirterek "taş" koymaktadır. Konvansiyonel bir silahsızlanmanın "güvercini" rolüne soyunmaktadır.

Aynı Türkiye burjuvazisi Kıbrıs konusunda baskılardan bunalmışken, işgalci ve sömürgeci tutumunu hem Kıbrıs'da hem de Türkiye Kürdistanı'nda hiç hafifletmeden sürdürmekte, sonra dönüp, Sri Lanka'ya karışan Hindistan'ı utanmazca "emperyalist" diye suçlamaktadır. Gerçekten Hindistan'ın yapmaya çabaladığı, Tamil azınlığın çıkarlarını koruma bahanesiyle çevrede yayılmaktır. Ama, ona emperyalist diyen Türkiye'nin keli daha büyüktür.

Çevresindeki "komşularıyla" ciddi sorunları olan Türkiye'nin İran'la ilişkileri de hızla kötüleşmektedir. En son, *Akis*'de yayınlanan ve sorumluluğunu hiç kimsenin almak istemediği, Humeyni'nin sevgilileri dosyası bu ilişkileri hepten zorlaştırmıştır.

Bir de Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) konusu var. AET'ye girmek için epeyi iştahlanan burjuvazi, sendikal ve çalışma yaşamında yıllardır yapmaya "söz" verdiği ama manevra alanı dar olduğu için gerçekleştiremediği "rötuş"lar nedeniyle, şimdi de ILO "normu" olarak bilinen koşullara takıldı.

Batı'nın bu uysal örgütünün bile çileden çıkmasıyla Türkiye, bir de ILO gündemine "sorunlu" ülke olarak girdi.

İçte yaklaşan devrimci dalga, dışta parsellediği yerleri koklatmak bile istemeyen emperyalist burjuvazi.

Kısacası, kurtlar sofrasındaki enik hem sorunludur hem de sorundur.

Bu burjuvazinin vakti erişmiştir. Gideceği fazla bir yol kalmamıştır. İşçi sınıfımız ömrünü tüketmiş bu burjuvaziyle kapışmaya, devleti devirmeye, bölgeye kalıcı barış getirmeye hazırlanıyor.

S. Can